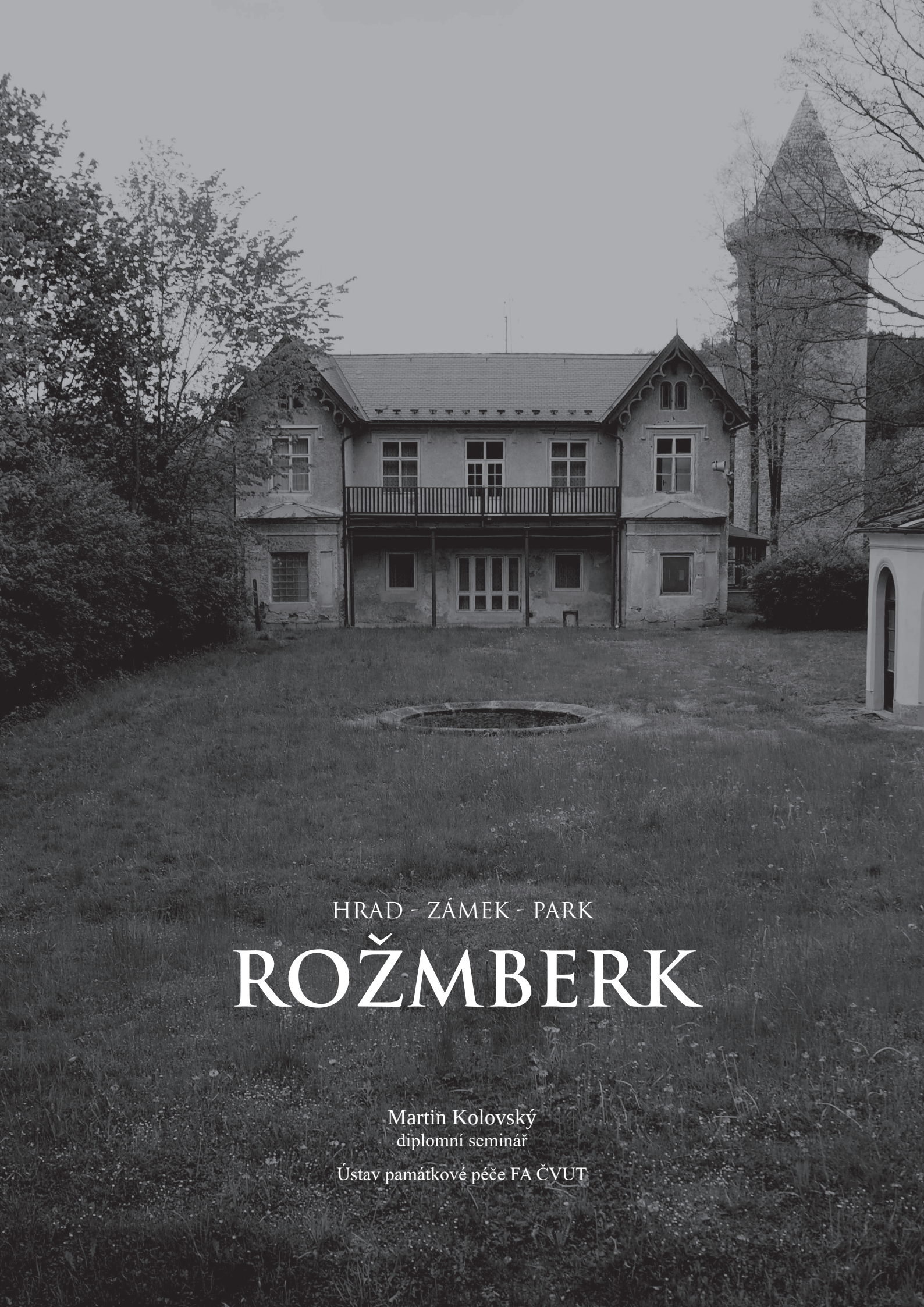

HRAD - ZÁMEK - PARK

ROŽMBERK

Martin Kolovský
diplomní seminář

Ústav památkové péče FA ČVUT

HRAD - ZÁMEK - PARK

ROŽMBERK

Martin Kolovský
diplomní seminář
Ústav památkové péče FA ČVUT

ÚVOD

Rožmberk leží na samé výspě jižních Čech v malebném a hlubokém údolí řeky Vltavy. Do Vídně, císařského města Habsburského mocnářství, je stejně daleko jako do Prahy, centra českého království, a tak se buquoyská panství Nové Hrady a Rožmberk stávají zvláště v 19. století pomyslným můstkem a spojníkem mezi Prahou a Vídní, což jen potvrdila výstavba železnice, tato města propojující právě přes jižní Čechy.

Město Rožmberk je odnepaměti neoddělitelně spjato s historií a osudy hradu, který se tyčí již téměř 800 let na ostrohu v meandru řeky Vltavy. Kdysi sídlo mocného rodu Rožmberků, později letní rezidence Buquoyů, dnes státní hrad s expozicemi a opuštěný chátrající zámek a zarůstající park.

Rožmberk byl postaven v první polovině 13. století a stal se rodovým sídlem budoucího nejmocnějšího českého rodu, který nesl jeho jméno - pánů z Rožmberka. I poté, co se páni přestěhovali na Krumlov, držel Rožmberk významné místo v državách rodu. Byly to právě Rožmberkové, kteří hradu vtiskli renesanční podobu, kterou (i díky dluhům a decentním zásahům Buquoyů) můžeme obdivovat dodnes. Po krátkém držení Švamberků na počátku 17. století se dostává do rukou francouzské rodiny Longueval de Buquoy a pro celý Rožmberk to značí novou éru, která vyvrcholila v polovině 19. století za hraběte Jiřího Jana, pro kterého se Rožmberk stal místem seberealizace a zhmotnění snů

o velkolepém příběhu rodu a místem romantických úniků do přírody a klidu.

Dramatické události poloviny 20. století pak předeslali nešťastné osudy nejen hradu, zámku a parku, ale celého města a okolí. Poté, co byl areál Buquoyům zabaven, byl nelogicky roztržen ve dvě a příběhy se po dlouhých sedmi staletích rozdělily. Pro hrad možná bohudík, pro zámek však bohužel. Díky zachovanému návštěvnickému provozu, který nastavil již v roce 1847 Jiří Jan, byl hrad včetně vybavení zachován, o vhodné údržbě je však obtížné mluvit. Zámek se stal místem vzdělávání poštovních zaměstnanců a jejich rekreace. Tomu byly podřízeny všechny zásahy a úpravy. Z kaple se tak stala tělocvična, z oratoře knihovna, zahradní salon byl rozpříčkován na pokoje.

Nyní svítá naděje na přirozené znovuscelení celého areálu, jeho rehabilitace a rekonstrukce, navrácení zašlé noblesy, elegance, kterou tvořili lidé a příběhy, které tudy prošly. Celý areál se tak může po 70 letech opět stát komorním klidnějším protibodem původně schwarzenberských sídel v Českém Krumlově a Hluboké. Může se stát alternativou turistům, hledajícím romantická a klidná zákoutí v dramatickém údolí řeky Vltavy, či východiskem a středobodem jejich pobytu v malebné krajině, která se zvedá k rozeklaným Klostermannovským štítům šumavským nebo rozlehlé hladině lipenské nádrže se vším, co nabízí.

OBSAH

STRUČNÁ HISTORIE	10
BUQUOYOVÉ	14
ANALÝZY REGIONU	24
POPIS AREÁLU	28
ZÁMEK	30
ÚŘEDNICKÁ BUDOVA	38
HOSPODÁŘSKÝ DVŮR	42
ZAHRADNÍ STAVBY	46
ZAHRADY	54
PARK	68
SOUČASNÝ STAV A VYUŽITÍ	70
KONCEPT NOVÉHO VYUŽITÍ A STAVEBNÍ PROGRAM	84
INSPIRACE	88
PRAMENY A LITERATURA	92

STRUČNÁ HISTORIE

Hrad byl postaven patrně v první polovině 13. století Vokem z Rožmberka. První písemná zmínka pochází z roku 1250. Rožmberkové však na svém rodovém sídle nepobývají příliš dlouho a již na počátku 14. století, po vymření pánů z Krumlova, se stěhují na hrad v Krumlově. Rožmberk však nadále mají v držení.⁴

Je velmi pravděpodobné, že hrad Rožmberk byl od počátku stavěn jako dvojhradí - dolní hrad (dnešní státní hrad) a horní hrad (dnešní zámek). Vzhledem k tomu, že hrad nebyl hlavním sídlem majitelů, rozsáhlá přestavba se ho dotkla až ve druhé polovině 16. století a na začátku 17. století. Za posledních Rožmberků Viléma a Petra Voka, byl hrad rozšířen a opatřen sgrafitem. Na počátku 17. století hrad přechází na Jana Zrinského ze Serynu (syna jejich sestry Evy), který celou rekonstrukci finalizuje i úpravami interiéru.

Horní hrad v roce 1522 patrně kompletně vyhořel, pozdější objekty úřednických bytů a kanceláří a rozměrnou sýpku tedy můžeme připojit k těmto renesančním úpravám ještě za Rožmberků.

Po vymření Rožmberků (i smrti Jana Zrinského) přechází Rožmberk do držení Švamberků. Těm je ale pro účast na stavovském povstání zabaven. V roce 1619 hrad dobylo vojsko generála Karla Bonaventury Buquoye, který celé panství získal 6. února 1620 do vlastnictví. Karel Bonaventura ovšem hned rok poté umírá v bitvě o Nové Zámky, a proto se správy

panství ujímá jeho žena Marie Magdalena (roz. z Biglia). Ta sídlí v Bruselu a teprve v roce 1623 se stěhuje do Čech. Od roku 1623 do roku 1625 pobývá na Rožmberku a následně se stěhuje do nově zbudované rezidence v Nových Hradech.⁴

Tím se Rožmberk opět dostal do pozice nesídelního objektu a slouží pouze jako správní a hospodářské centrum panství. To se změní až na počátku 19. století, kdy se stává příležitostným letním sídlem rodiny Jiřího Františka Buquoye. V hradu probíhají drobnější úpravy pro pobyt panstva a začíná se zakládat park v okolí. Horní hrad však stále slouží pouze pro správní a hospodářské účely.

Až Jiří Jan směřuje více své zájmy na Rožmberk. Zprvu zvláště na dolní hrad, kde v 1. patře buduje rodové muzeum a ve 2. patře svůj soukromý apartmán. Ten mu však k stále častějším pobytům na Rožmberku a rozrůstající se rodině nedostačuje, a tak postupně přestavuje objekt sýpky na nové reprezentativní letní sídlo. Zámek v Rožmberku využívá ke svým pobytům i rodina jeho syna Karla Bonaventury II., jehož manželka Filipína (roz. Czernin zu Morzin) zde dožívá.

Po druhé světové válce je objekt zabaven státem. Dolní hrad je určen pro návštěvnický provoz, zámek je darován Československé poště pro účely poštovního učiliště. Do nedávné doby byl objekt využíván jako rekreační zařízení, které bylo uzavřeno v září 2019. Dnes je objekt nevyužívaný.

BUQUOYOVÉ

Jedná se o starý francouzský rod. Původně nesl jméno „de Longueval“ podle panství, na kterém rod sídlil a které později patřilo pod Španělské Nizozemí. Postupně získali panství Vaulx a titulovali se i baronem de Vaulx. Na konci 16. století získali panství Grand-Buquoy a Petit-Buquoy, které byly povýšeny na hrabství a od Maximiliána de Lonqueval, barona de Vaulx se titulovali i hrabětem de Buquoy, i když v Českém království byl titul „Graf von Buquoy“ uznán až v roce 1703 Karlu Kajetánovi.⁶

Do Čech se rod dostává s 2. hrabětem de Buquoy Karlem Bonaventurou, který se dal do rakouských služeb a stal se vrchním velitelem císařské armády, se kterou v roce 1619 dobil právě Rožmberk a další švamberské majetky v jižních Čechách. 6. února 1620 pak od císaře Ferdinanda II. dostal panství Rožmberk, Nové Hrady, Libějovice a tvrze Žumberk, Chvalkov a Cuknštejn jako vyrovnání dluhů. Karel Bonaventura pak úspěšně vede císařskou armádu k vítězství v bitvě na Bílé hoře.⁶

Rod se v českém prostředí počestil na „Buquoyové“ [bukvojové], i když jeho členové stále používali přídomek „Longueval de Buquoy“. Jejich přesun do Čech byl velmi pozvolný a trvale se zde usadil až po válce o Španělské dědictví na počátku 18. století.

Na konci 17. století byl Karel Filip povýšen do knížecího stavu s titulem „knížete de Longueval“, ale již jeho syn Filip Emanuel zemřel bezdětný a knížecí linie rodu vymřela.⁶

V 18. století rodina upadla do dluhů a dokonce v roce 1732 musel Karel Kajetán vyhlásit bankrot. Z dluhů se dostal až jeho vnuk Jan Nepomuk na počátku 19. století.⁶

Rožmberk byl většinou stranou zájmu členů rodu. Hlavním venkovským sídlem pro ně byly Nové Hrady a městským sídlem palác na Malé Straně v Praze. To se mění na počátku 19. století, kdy na hrad Rožmberk začíná se svou rodinou jezdit Jiří František (Jiří I.), který sídlil hlavně na Červeném Hrádku v severních Čechách. Právě jeho syn Jiří Jan Jindřich (Jiří II.) věnuje od 40. let 19. století pozornost Rožmberku a začíná s přestavbou hradu a následně i výstavbou zámku a zahrad.

Po něm velmi často Rožmberk využívá jeho syn Karel Bonaventura II. se svou ženou Filipínou, roz. Czernin zu Morzin. Pro ni se nakonec po smrti Karla Bonaventury II stal Rožmberk vdovským sídlem. Protože Karel Bonaventura II. měl jen jednu dceru Žofii Terezu, majetky zdědil jeho synovec Karel Jiří. Ten Rožmberk moc nevyužívá, možná i proto, že zde žije jeho teta.

Podruhé světová válce byl veškerý majetek Buquoyům zabaven na základě dekretů prezidenta republiky a Buquoyové museli opustit Československo. Než se osamostatnili, žili částečně u svých příbuzných Öttingen-Wallersteinů v Bavorsku. Dnes je hlavou rodu Karel Michal Longueval de Buquoy, který se svou rodinou žije v Mnichově.

JIŘÍ FRANTIŠEK (JIŘÍ I.)

datum narození: 7. září 1781 **datum úmrtí:** 19. dubna 1851

manželka: Marie Gabriela, roz. z Rottenhanu

děti: Marie Terezie Izabela (1807), Marie Gabriela Izabela (1809), Marie Anna Karolína (1811), Marie Izabela (1812), Jiří Jan Jindřich (1814)

Jiří František se narodil v Bruselu do manželství Leopolda Alberta a Adélaide Jeanne de Preudhoumme d'Ailly. Leopold Albert byl mladším bratrem Jana Nepomuka, ten však neměl potomky a tak majetky přešli právě na Jiřího Františka.

V roce 1803 se oženil s dcerou prezidenta Nejvyššího soudního dvora Jindřicha z Rottenhanu, Marií Gabrielou. Ve stejném roce pak přebírá buquoyské majetky. Gabriela pak dědí v roce 1806 i Červený Hrádek a panství v severních Čechách, které se stává důležitým bodem v rodině Jiřího Františka.

Jiří František vystudoval na pražské univerzitě filosofii a právo a na vídeňské univerzitě matematiku a fyziku. Fyzice se věnoval i nadále. Společně s francouzskými fyziky Laplacem a Chaptalem položil základy termodynamiky, on konkrétně teorii šíření tepla. Na základě této znalosti vyvinul pro své panství dřevěný parní stroj, který fungoval na bázi podtlaku. Své znalosti využil i v podnikatelské činnosti. Ve svých sklárnách vyráběl černé a červené hyalitové sklo, jehož recepturu sám vymyslel.

Angažoval se ve studiu a ochraně přírody. Již v roce 1838 založil přírodní rezervace Žofínský

a Hojnovodský prales, jimiž se inspirovali i Schwarzenbergové a založili mnohem známější Boubínský prales. Znamé jsou i jeho práce z oblasti národního hospodářství.

Byl velmi angažovaný v politice. Byl hlavním kritikem císařského centralismu a dokonce se stal mecenáčem protihabsburské revoluce a členem Národního výboru v roce 1848 v Praze. V Čechách se začala šířit zpráva, že cílem revoluce je samostatné české království s Jiřím Františkem jako králem. Po potlačení povstání byl dokonce vykázán z Prahy. Jeho ženou byla Marie Gabriela, která měla velké výtvarné nadání a k umění vedla všechny své děti. Pokračovala v budování parku v okolí červenohrádeckého zámku, jehož základy položil již její otec Jindřich z Rottenhanu. Právě tyto činnosti měly jistě velký vliv na jejich syna Jiřího Jana Jindřicha, který následně v jižních Čechách buduje obdobné parky v okolí svých sídel. Přímo spravovala Červenohrádecké panství a majetky dále rozšiřovala. Přikoupila Přísečnici a Hauenštejn s Měděncem.

22. dubna 1848 osobně zrušila na svých panstvích poddanství, tedy ještě před císařským rozhodnutím.⁷

JIŘÍ JAN JINDŘICH (JIŘÍ II.)

datum narození: 2. srpna 1814 **datum úmrtí:** 2. září 1882

manželka: Žofie Tereza Wilhelmína, roz. princezna zu Öttingen-Öttingen und Öttingen-Wallerstein

děti: Jiří Fridrich (zemřel po porodu, 1853), Karel Bonaventura II. (1854), Ferdinand Maria Jindřich (1856), Gabriela, provd. Thun-Hohenstein (1859)

Jiří Jan Jindřich se narodil jako páté dítě a jediný syn Jiřího Františka a jeho ženy Marie Gabriely, roz. Rottenhanové na Červeném Hrádku v severních Čechách, kde rodina sídlila v první polovině 19. století.

Na Jiřího Jana měla velký vliv jeho matka, která se postarala o jeho výchovu a nasměrovala ho uměleckým směrem. Stejně tak jeho strýc Ludvík Arnošt, významný grafik, zcela jistě ovlivňoval výtvarné cítění mladého hraběte. O jeho všestrannou výchovu se staral vychovatel Franz Herrmann, dále pak učitel kresby František Taraba a učitel hudby Josef Popper a farář z Malont Johann Ernst, který vyučoval náboženství. Dále se pak vzdělával v oblasti geografie, dějin umění, přírody a jazyků.² 30. května 1847 si vzal za manželku princeznu Žofii Terezu Öttingen-Öttingen und Öttingen-Wallerstein. Novomanželé se usadili na zámku v Nových Hradech. Ve stejném roce se pak ujímá po svém otci správy jihočeských panství. Svou pozornost k jižním Čechám obrátil již dříve na počátku 40. let, kdy začíná s úpravami v dolním hradu na Rožmberku, které směřovaly k vybudování rodového muzea,

připomínajícího rodinnou tradici, významné osobnosti i návaznost na rožmberský rod. Zde Jiří Jan dohlížel na každý den a plně zde rozvinul své umělecké nadání a svou vášeň v historii.¹

V roce 1850 se Jiří Jan vydává na studijní cestu po Evropě. V rámci jejího programu byl velký důraz kladen na Anglii a Francii. Právě po návratu začíná představovat areál Horního hradu v Rožmberku na pohodlné letní sídlo, právě inspirované anglickou venkovskou architekturou.

Jiří Jan, oproti svému otci, dává jako svému městskému sídlu přednost Vídni, kde v roce 1855 kupuje palác na Wallnerstraße. Tento krok byl jistě vyvolán i faktem, že Jiří Jan se stal c. k. dvorním komořím císaře Františka Josefa a Žofie Tereza pak dvorní dámou císařovny Alžběty. To jistě vyžadovalo častou přítomnost na vídeňském dvoře.²

Jiří Jan byl dědičným členem Panské sněmovny a účastníkem Zemských sněmů. Na rozdíl od svého otce se však v politice angažoval až v pozdní fázi svého života.

Správu nad majetkem svěřuje svým dětem v roce 1879. Jiří Jan umírá následně v roce 1882.

KAREL BONAVENTURA II.

datum narození: 24. září 1854 **datum úmrtí:** 9. srpna 1911

manželka: Filipína Terezie, roz. Czernin zu Morzin

děti: Žofie Tereza (1879)

Narodil se jako druhý syn Jiřího Jana a Žofie Terezy, ale jejich první syn Jiří Fridrich zemřel ještě týž den po porodu. Karel Bonaventura tak nosil i jména Jiří Fridrich. Karel Bonaventura absolvoval gymnázium částečně ve Vídni a částečně v Praze a vystudoval práva na pražské univerzitě.

V roce 1878 se oženil s Filipínou Terezií Czernin zu Morzin. V roce 1879 po předání správy od svého otce vlastnil panství Rožmberk, Nové Hrady a Přísečnici. Jeho mladší bratr Ferdinand dostal panství Hauenštějn s Měděncem. Po svém otci získal titul c. k. dvorního komořího a také se stal členem Tajné rady císaře.

Byl velmi aktivní politicky. Z dědičného práva zasedal v Panské sněmovně a patřil také do Českého zemského sněmu po volbách v roce 1885. Byl členem a předním představitelem Strany konzervativního velkostatku, která sdružovala šlechtice podporující české státní právo a odporovala císařskému centralismu. Prosazoval změny v hospodaření a modernizoval přístupy k péči o lesy a zemědělskou půdu na svých panstvích.⁶

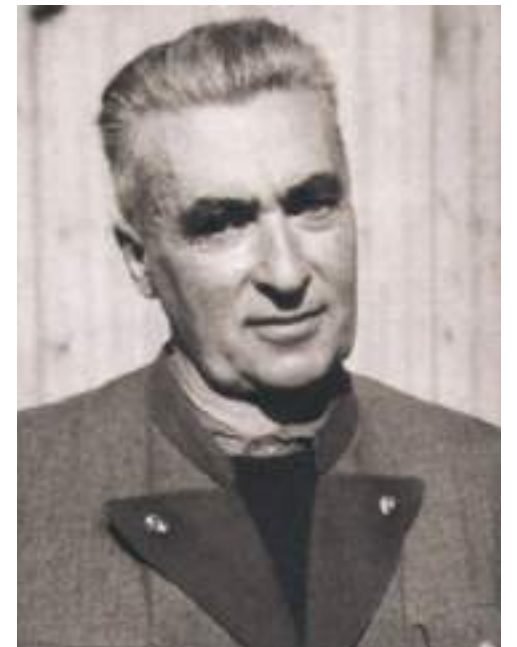
Byl velmi aktivní v účastech a pořádání zemědělských

výstav a výstav psů, či honech a lovech. Byl výrazným podporovatelem lidu. Založil například Penzijní ústav pro vysloužilé zaměstnance.³

Podílel se na česko-německém vyrovnání a usmiřovacích rozhovorech v roce 1910. To už byl však nemocný a nakonec se přesunul do sanatoria ve Vídni, kde v roce 1911 zemřel. Jeho nemoc a smrt údajně přímo souvisela s bodnutím hmyzem v roce 1909 na Nových Hradech, ze kterého následně dostal otravu krve.

Jeho žena Filipína Terezie společně s ním podporovala chudé. Ona osobně založila Podpůrné sdružení pro vdovy a sirotky v Rožmberku, čímž navázala na činnost své tchýně, která v Rožmberku založila dětskou opatrovnu. Zakládá také Sdružení pro ochranu matek a kojenců.⁶

Po smrti Karla Bonaventury se trvale usadila na Horním zámku na Rožmberku, kde v roce 1937 zemřela. Ke konci života byla vážně nemocná a připoutaná na lůžko. Na Rožmberk ji tak často jezdila navštěvovat její jediná dcera Žofie Tereza, pro kterou vznikl i samostatný apartmán v západním křídle zámku.

KAREL JIŘÍ

datum narození: 9. března 1885 **datum úmrtí:** 17. května 1952

manželka: Marie Valérie, roz. Kinská z Vchynic a Tetova

děti: Ferdinand Karel Bonaventura (1915), Jindřiška Marie Valérie (1917), Karel Albert (1918), Jan Ulrich (1925), Rudolf Hubert (1927)

Karel Jiří byl synem mladšího bratra Karla Bonaventury II. Ferdinanda. Vzhledem k tomu, že Karel Bonaventura II. měl jen jedinou dceru Žofii Terezu, byl dědicem buquoyských panství Karel Jiří, a proto často pobýval právě s rodinou Karla Bonaventury. Majetky přebírá po smrti Karla Bonaventury v roce 1911.

V roce 1914 se pak ženil s Marií Valérií Kinskou z Vchynic a Tetova.

Údajně se staral o své zaměstnance, kterým zvýšil plat „na míru nejvyšší“ a ponechává jim různé výhody. Často podporoval invalidy a chudé a na základě těchto činů se stal čestným občanem všech měst na bývalých buquoyských panstvích. Tím si patrně i získal podporu svých zaměstnanců, kteří mu následně pomáhali po druhé světové válce a následně byly ve spojení i s jeho potomky dlouho do 20. století.

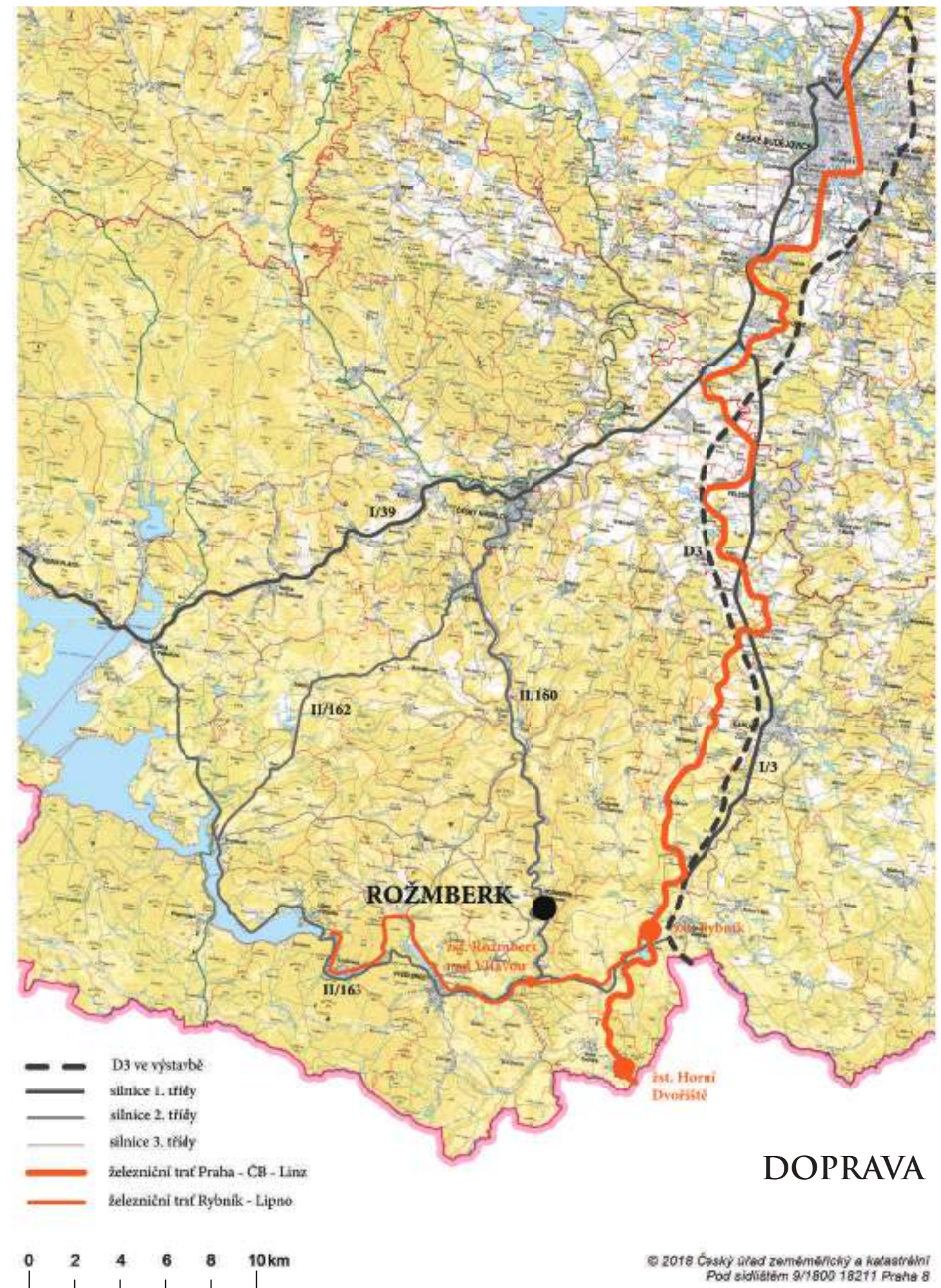
25. května 1945 byl s celou rodinou zatčen a uvězněn na hradě v Nových Hradech Rudou armádou. Ženy byly údajně nuceny pracovat na poli a Karel Jiří a jeho syn Ferdinand Karel byli odvezeni do vazby v Českých Budějovicích. 6. října 1945 mu byl veškerý

majetek zabaven na základě dekretů prezidenta republiky.

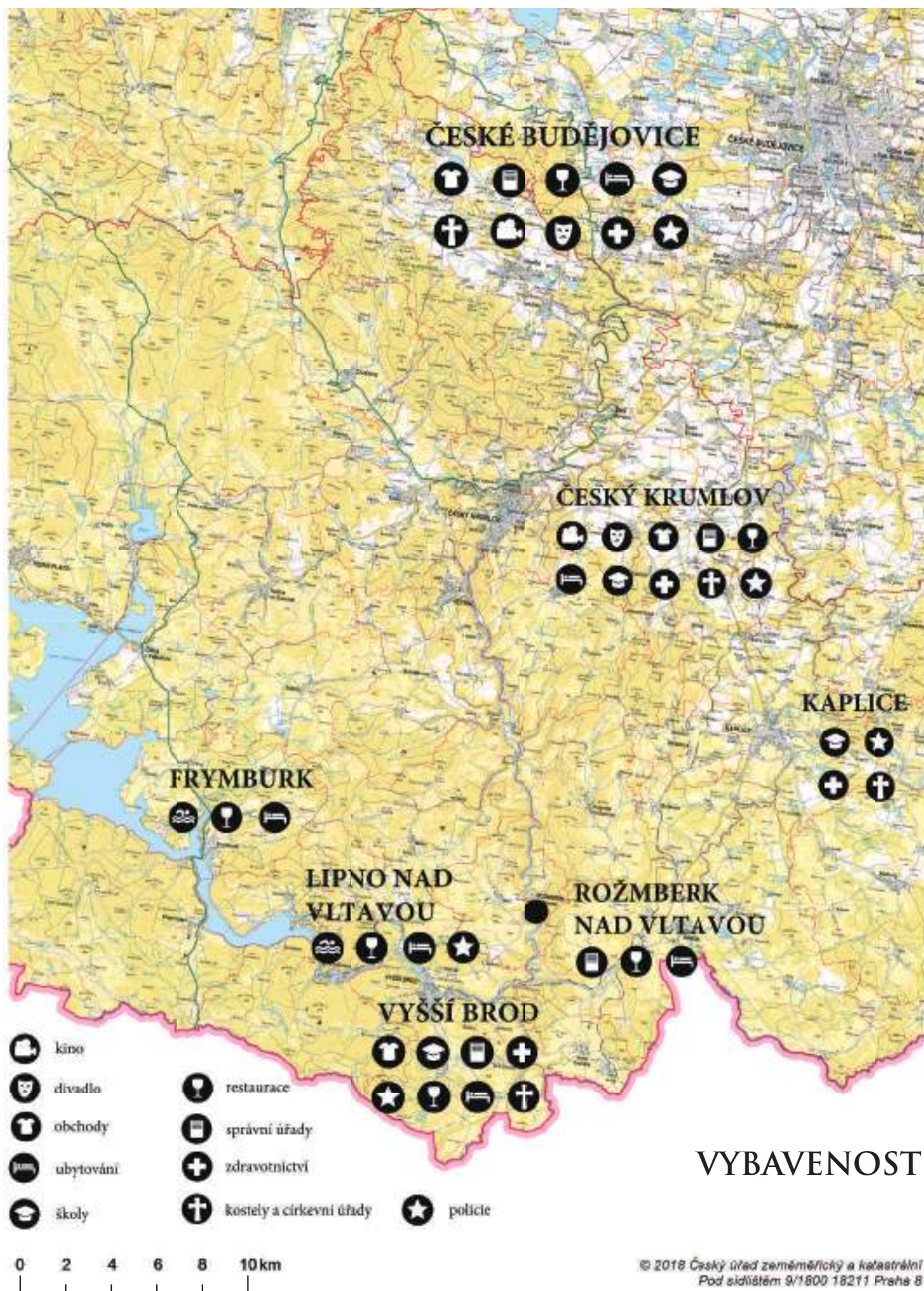
V lednu 1948 pak probíhal soud s Karlem Jiřím, který se hájil obstojnou češtinou a všichni klíčoví svědci svědčili v jeho prospěch. Jednalo se právě o bývalé zaměstnance. Obžaloba byla postavena na faktu, že Karel Jiří byl členem SS, SA i NSDAP a že před druhou světovou válkou přivítal na svých sídlech Konráda Henleina. Obhajoba kromě výpovědi svědků poukazovala i na fakty, že Karel Jiří byl pouze příspěvkovým členem SS a dalších organizací a nijak s nimi aktivně nespolečně pracoval. Dále že K. Henleina pozvali jeho zaměstnanci. On pak jen skromně seděl na sedadle vedle řidiče, zatímco Henlein nadšeně kynul davům. Byl nakonec osvobozen a bylo mu umožněno s celou rodinou vycestovat do Bavorska. Ovšem v březnu 1948 po výměně ministrů spravedlnosti, kdy se jím stal Gottwaldův zeť dr. Čepička a po naléhání novohradského MNV byl Karel Jiří znovu zatčena a proces byl obnoven a ve zkráceném řízení byl odsouzen ke 13 letům těžkého žaláře. Byl uvězněn ve věznici v Brně - Mírově, kde 17. května 1952 podlehl zápalu plic.⁶

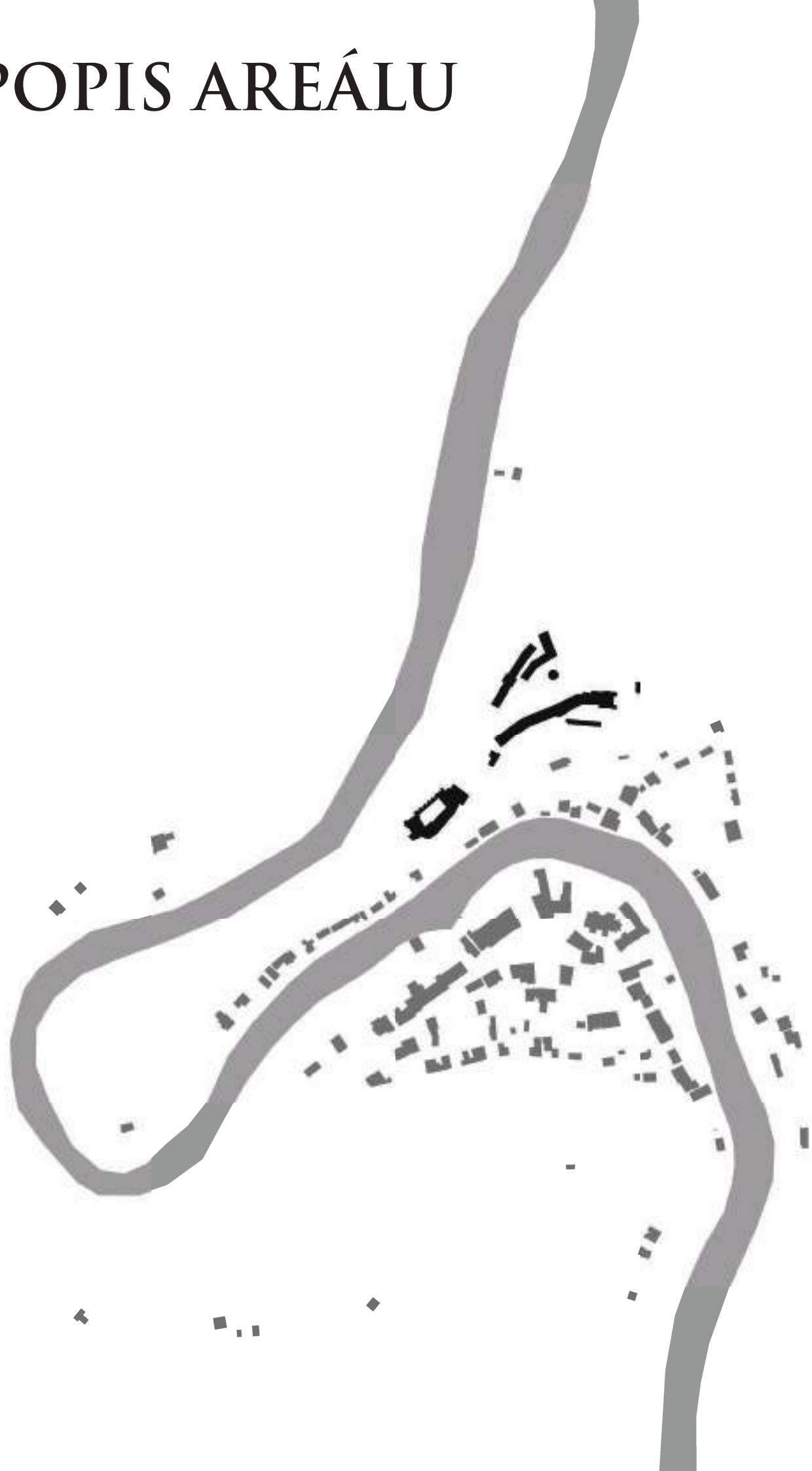
ANALÝZA REGIONU

DOPRAVA

POPIS AREÁLU

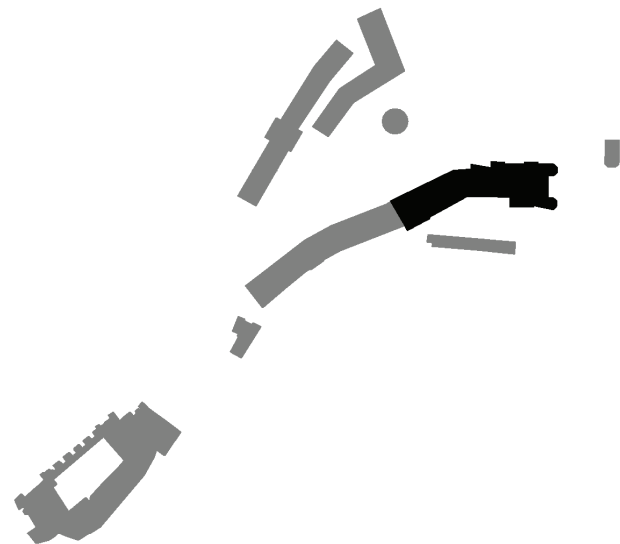
Areál hradu a zámku se nachází na ostrohu v údolí řeky Vltavy, která ostroh obtéká ze tří stran. Ostroh je orientován přibližně SV-JZ směrem, což určuje orientaci i celého areálu. Na protějším břehu, tedy jižně od areálu se nachází město Rožmberk s kostelem sv. Mikuláše. Díky své vyvýšené pozici dominuje celý areál městu i celému údolí v okolí Rožmberku.

Hrad je situován na nejužší části ostrohu, zatímco zámek s příslušenstvím se nachází na vyšší, již se rozšiřující části, která je však stále od svahu oddělena hlubokým sedlem. Z tohoto hlediska je přirozené, že hrad tvoří kompaktní celek kolem nevelkého nádvoří. Areál zámku a provozních objektů je naopak rozvolněnou skupinou budov a ploch na různých výškových úrovních.

Areál je přístupný po několika cestách. Nejstarším vstupem do areálu je cesta vedoucí ze sedla pod Tomášským vrchem (kde odbočovala z původní cesty od Krumlova) po jižním svahu a prochází dnešní „velkou“ branou a odtud pokračovala k dolnímu hradu (dnes málo využívaná). Patrně současně nebo velmi záhy vznikla cesta od města stoupající jihovýchodním svahem k dnešní „malé“ bráně (pěší cesta k hradu). Až v polovině 19. století vzniká terasová cesta¹, vedoucí po severní straně areálu přímo k hradu (dnešní příjezd k hradu i do areálu zámku). Zhruba v polovině této cesty odbočovala serpentinová cesta směřující k zámku (dnes zarostlá).

Na hraně jižního až jihovýchodního svahu se nachází objekt „malé“ brány s budovou bývalého bytu úředního sluhu (dnes ubytování pro průvodce), dále na jižní hraně stojí úřednická budova, která je z důvodu stoupajícího terénu na západní straně patrová, na východní přízemní. Na východní straně přímo navazuje na samotnou budovu zámku s „velkou“ branou na západě a objektem tzv. cottage na východě, orientované do zahrad. Cottage, která se nachází ve druhém patře zámku je z důvodu terénu ze severní strany přímo přístupná a jeví se jako přízemní. Naopak na severozápadní hraně stojí objekt bývalého hospodářského dvora s dnešní jídelnou a bývalým stáním pro kočáry. Uprostřed areálu se tyčí věž zvaná Jakobínka. V zahradách se nachází další drobné objekty: Před cottage pozůstatek původní oranžerie a v jižním svahu užitkový skleník a pozůstatky dalších skleníků a nádrží. Některé zahradní objekty již zanikly (např. gloriety).

Areál zámku doplňovaly zahrady, sady a vinice. Mezi cestou po jižním svahu a zámkem se nacházela formální komplementativní zahrada s klekátkem. Před východní fasádou cottage, bývalou oranžerií a zaniklým gloriety formální zahrada s fontánou na středu, severní část zámeckého návrší zabírala volnější zahrada a při serpentinové cestě u věže Jakobínky byla situována vyhlídková zahrada s výhledem do krajinářského parku v údolí Vltavy. Na jižním svahu se nacházely ovocné sady a vinice.

ZÁMEK

Využití v 19. století: bydlení rodiny, ubytování hostů, reprezentace, kaple, částečně ubytování služebnictva a zaměstnanců, kuchyně

Dnešní využití: rekreační pokoje, restaurace

Stáří objektu: zásadně přestavěn ve třech fázích po polovině 19. století (1853, 1856, 1863), na základě renesanční sýpky

Jedná se o převážně dvoupatrovou Z-V směrem protáhlou, mírně zalomenou budovu. Východní část ze severní strany se vzhledem k navýšení a úpravě terénu jeví jako jednopatrová.

Fasády jsou převážně hladké, bez členění. Východní část je prolomena průjezdem a je opatřena imitací sgrafita. Východní část (tzv. cottage) je zdobenější se zdobnými suprafenestrami a dřevěnými prvky ve štítech. Na jižní fasádě v úrovni druhého patra se nachází krytá terasa. Na východní fasádě mezi druhým patrem (zde přízemím) a podkrovím (zde prvním patrem) je umístěna další nekrytá terasa. Střecha je v západní a střední části valbová. Východní část tvoří dvě paralelní sedlové střechy s vikýři.

Objekt je postaven v nižších podlažích ze smíšeného, ve vyšších podlažích z cihelného zdiva. Stropy jsou dřevěné trámové s omítanými podhledy.

Svislou komunikaci zajišťuje půloválné pilířové schodiště zhruba ve středu objektu. Mezi prvním a druhým patrem při hlavním schodišti se nachází soukromé vřetenové dřevěné schodiště. Patro cottage je přístupné po točitém vřetenovém (dnes ocelovém) schodišti.

Přízemí v 19. století sloužilo v západní části pro byty zahradníků. Ve střední části se nacházela kaple Nejsvětější Trojice a ve východní části kuchyně a sklady.

První patro tvoří dvoutraktová dispozice s chodbou v severním traktu. V západní části obsahovalo čtyři pokoje (dnes rozpříčkované) a horní část kaple s oratoří, na kterou ústilo točité schodiště ze druhého patra. Ve východní části pak dalších 5 místností (opět později rozpříčkované) a následně sklady.

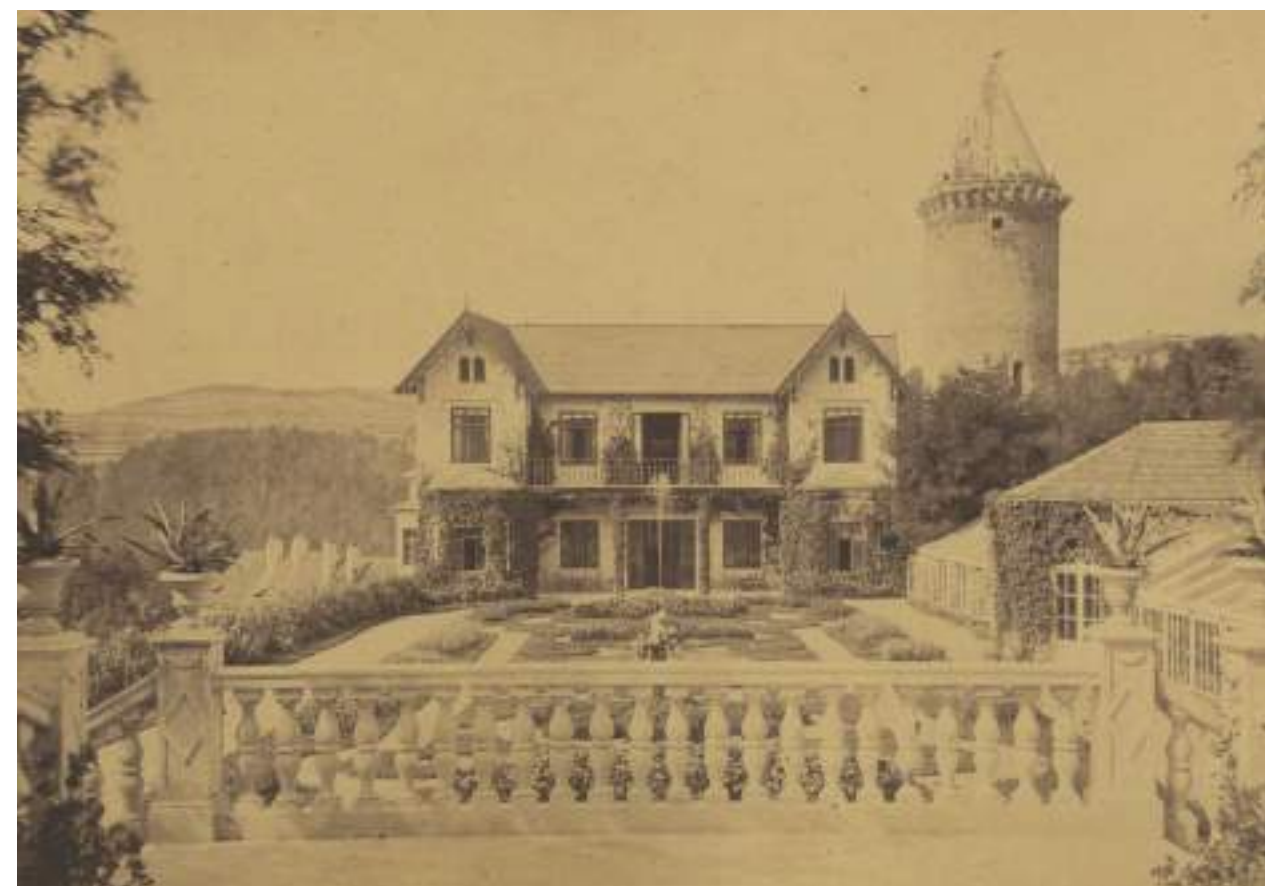
Druhé patro je opět dvoutraktové. Obsahovalo v západní části soukromý apartmán rodiny, skládající se ze 6 místností. V centrální části u schodiště ústí točité schodiště, vedoucí do prvního patra do oratoře. V západní části pak 3 větší sály (biliárdový pokoj, velký salon a jídelnu). V části tzv. cottage je situován dále zahradní salon s přímým vstupem do zahrad a po stranách salonu pracovna hraběte a hraběnky. V rozšířené části severního traktu se nachází předsíně a místnost s točitým schodištěm.

Ve východní části je cottage zvýšena o jedno patro, které při východní a severní fasádě plně respektuje dispozici přízemí. Zbylá část tvoří půdní prostory.

^ severní průčelí tzv. cottage (1863?) [1]

∨ zahradní (východní) průčelí tzv. cottage (1863?) [1]

^ interiér zámecké kaple (po 1860) [I]

zahrádní salon v patře ^
tzv. cottage (1863?) [I] >

pracovna hraběnky
v patře tzv. cottage
(1863?) [I] >

^ jídlna s průhledem do zahrádního salonu (1863?) [I]

^ velký salon s průhledem do jídelny a dále do zahradního salonu (1863?) [1]

✓ toaleta hraběnky s arkýřem v přízemí tzv. cotagge (1863?) [1]

^ severní a východní průčelí tzv. cottage (2019) [foto autor]

✓ jižní fasáda tzv. cottage a terasa přístupná z jídelny (2019) [foto autor]

⤴ severní průčelí zám. budovy s průjezdem (2019) [foto autor]

jížní průčelí zám. budovy (2019) [foto autor] ⤴

⤵ oratoř a klenba s malbami zám. kaple (2019) [foto autor]

⤴ bývalý velký salon, dnes společenská místnost (2019) [foto autor]

⤴ rozpříčkový zahr. salon v patře tzv. cottage (2019) [foto autor]

průhled z předsině do schodišťové místnosti (2019) [foto autor] ⤴

ÚŘEDNICKÁ BUDOVA

Využití v 19. století: kanceláře a byty zaměstnanců panství

Dnešní využití: kanceláře správy rekreačního zařízení, kotelna, sklady, dílny

Stáří objektu: renesanční objekt patrně z konce 16. nebo počátku 17. století, upraven v roce 1627 (viz část stavební vývoj) a upravován i nadále

Jedná se o částečně jednopatrovou zhruba JZ-SV směrem protáhlou budovu. Vzhledem ke stoupajícímu terénu je západní část patrová, zatímco východní část přízemní a mírně zapuštěná ze severní strany. Fasády jsou hladké, bez členění, zdobené renesančním sgrafitem, které je překryto novodobým sgrafitem v cementové omítce. Střecha je valbová. Na západní straně navazuje na úřednickou budovu nižší brána s přístupovou chodbou a přízemní objekt, který slouží jako sezonní ubytování pro průvodce hradu.

Objekt je postaven ze smíšeného zdiva. Stropy jsou dřevěné trámové s omítanými podhledy.

V západní části v přízemí se nachází vstup do předsíně, na kterou navazuje dvouramenné schodiště do patra. Prostory v přízemí jsou převážně klenuté a západně od schodiště využívané jako kanceláře a východně od schodiště jako kotelna a sklady. Mezipatro je přístupné po schodišti z přízemí. Mezipatro obsahuje dvě místnosti při západní fasádě.

První patro se jeví ve východní části jako polozapuštěné přízemí ze severní strany. Jeho podlaha je v různých výškových úrovních podle původní struktury a způsobu využívání v době

vzniku stavby, tj. zřejmě konec 16. století. Západní část je zpřístupněna schodištěm z přízemí. Západně od schodiště se nachází čtveřice vzájemně propojených místností. Východně od schodiště se nachází obdobná skupina 4 místností. Západní část patra je v současné době nevyužívaná. Střední část je přístupná samostatným vstupem v severní fasádě, ale rovněž propojená se západní částí (patrně druhotně proraženými vstupy). Střední část je dispozičně složitá a zřejmě často přestavovaná a v současné době slouží jako zázemí pro údržbáře areálu. Východní část tvoří dvoutraktová dispozice s chodbou na severní straně a bývalými pokoji při jižní fasádě. Východní část je opět samostatně přístupná ze severní strany, ale propojena se střední částí. Na východě je druhotně proražený vstup z prostoru průjezdu. Dnes se v bývalých pokojích nachází sklady a dílny pro údržbu areálu.

V exteriéru se výrazně uplatňuje renesanční sgrafito, které na západní části obsahuje i sluneční hodiny. Renesanční sgrafito je překryto šedým a okrovým nátěrem patrně z období baroka a poslední vrstvou je novodobá cementová omítka s imitací rytého sgrafita.

^ jižní fasáda úřednické budovy (1863?) [!]

∨ jižní fasáda úřednické budovy (po 1863) [!]

^ jižní fasáda úřednické budovy (2019) [foto autor]

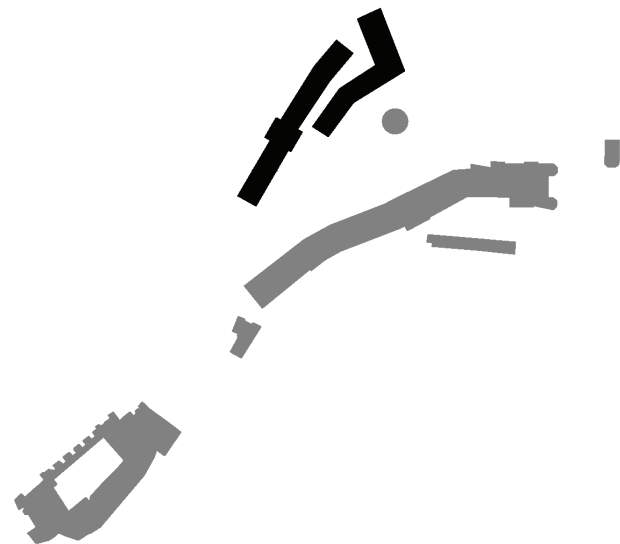
^ dílna ve východní části patra úřednické budovy (2019) [foto autor]

dílna ve východní části patra úřednické budovy (2019) [foto autor] v

střední část severní fasády úřednické budovy (2019) [foto autor] v

HOSPODÁŘSKÝ DVŮR

Využití v 19. století: stáje, byty kočích, stání pro kočáry

Dnešní využití: jídelna a kuchyně, ubytovací pokoje, sklady

Stáří objektu: renesanční objekty s relikty starších zdí, upraven v pol. 19. století, jižní část přestavěna na poč. 20. století a znovu ve 30. letech 20. století

Hospodářský dvůr se nachází na severozápadní straně zámeckého areálu. Jedná se o skupinu objektů, které vytvářejí protáhlé zalomené nádvoří. Všechny objekty v hospodářském dvoře jsou přízemní, pouze jižní část obsahuje půdní vestavbu s pokoji.

V přízemí jižní části západní budovy se nachází velkoprostorová jídelna a příčně orientovaná kuchyně, která vytváří dva rizality na protějších stranách a propojuje dva starší objekty. V severní části západní budovy se nachází sestava menších místností, sloužící jako sklady a přípravná kuchyně. Západní budova je ze severu ukončena garážovým stání s dvojicí vrat. Východní budova je zalomena do tvaru písmene L. Severní křídlo, které tvoří otevřená kočárová stání s vraty bylo vybudováno až při zmenšování hospodářského dvora v polovině 19. století (více viz Stavební vývoj). Jižní křídlo tvoří mírně prohnutý přízemní objekt s pultovou střechou a sérií většinou klenutých místností.

Jižní část západní budovy stála jako samostatná budova a sloužila jako stáje. Teprve ve druhé dekádě 20. století byla navýšena a do mansardového podkroví byly vestavěny pokoje (snad pro ubytování služebnictva). Ve stejné době byl patrně vybudován

i příčný objekt dnešní kuchyně. Přestavba na jídelnu a zmiňovanou kuchyni proběhla zřejmě ve 30. - 40. letech 20. století (možná za využívání areálu německou nacionalistickou organizací Bunt deutscher Madeln za druhé světové války). Severní část západní budovy je nepopíratelně renesanční stavba s klasickou trojdílnou dispozicí a reliktem černé kuchyně. V 19. století sloužil jako byty pro holbu a kočí. Severní část západního objektu a severní křídlo východního objektu sloužila jako stání pro kočáry, později snad i automobily. Následně byly stání odděleny příčkami z dveřních křídel, pravděpodobně ze zámecké budovy. Jižní křídlo východního objektu sloužilo zřejmě částečně jako chlévy a částečně jako ubytování zaměstnanců panství. Severní část nádvoří hosp. dvora byla oddělena dřevěnou bránou.

Stavebně technický stav hosp. dvora je z hlavních budov zámeckého areálu nejhorší. Kritický je hlavně stav střechy a krovu východního objektu. Některé části hospodářského dvora jsou nevyužívané nebo slouží jako sklady nepotřebného materiálu. Vzhledem k charakteru uložených věcí je třeba vše pečlivě protřídit. Na místě byl nalezen například pův. nadsvětlík gloriety nebo zámecká dveřní křídla.

^ jižní část hospodářského dvora s branou, v popředí studna (1912?) [11]

∨ západní fasáda jižní části západní budovy, porostlá popínavými rostlinami (po 1863?) [1]

^ jižní část západní budovy hospodářského dvora s půdní vestavbou a dnešní jídelnou v přízemí (2019) [foto autor]

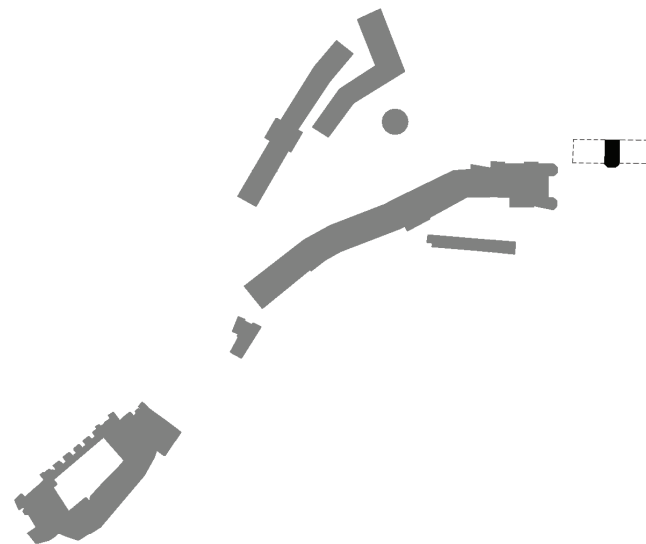
∨ severní část hospodářského dvora s původní kamennou dlažbou (2019) [foto autor]

^ dnešní jídelna v jižní části západní budovy hospodářského dvora (2019) [foto autor]

∨ klenutá prostora v místech bývalé černé kuchyně v severní části západní budovy (2019) [foto autor]

OKRASNÝ SKLENÍK

Využití v 19. století: oranžerie

Dnešní využití: sklad, částečně zaniklé

Stáří objektu: zřejmě 1851¹, přestavba v 60. letech 19. století³

Skleník v okrasných zahradách pozdějšího horního zámku byl jeden z prvních počínů Jiřího II. (společně s formální zahradou) v areálu bývalého horního hradu. Započala tím přes dvacet let trvající přestavba celého areálu.

Jednalo se o dvoukřídlý objekt se salonem uprostřed, vystupujícím na jižní stranu trojbokým rizalitem

s třemi dveřmi. Boční křídla byla jižním směrem prosklená. Celý skleník byl vytápěn z topeniště v podzemí pod středovým salonem. Kdy zanikla boční prosklená křídla není zcela jasné, je možné, že ještě za Buquoyů. Dnes stojí pouze střední objekt salonu, který je využíván jako sklad a ping-pong, a částečně zasypaná topeniště v podzemí.

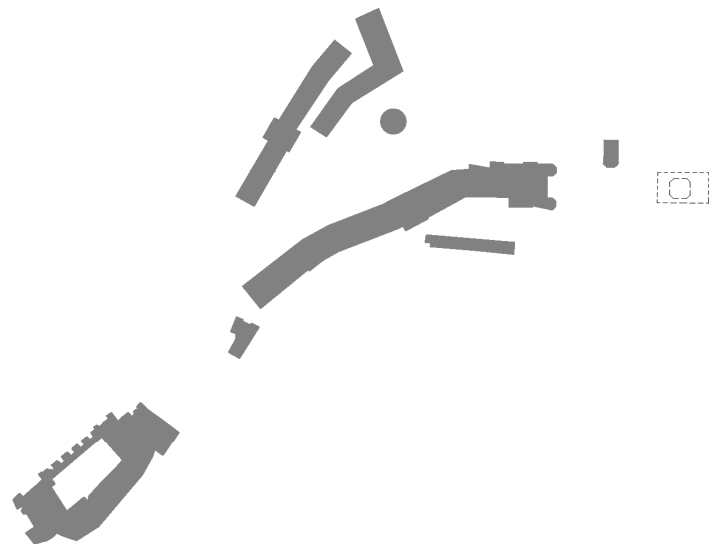
✓ výřez z fotografie, zachycující okrasný skleník (po 1863) [1]

^ střední část bývalého salonu s patným komínem na vytápění zaniklých prosklených křídel (2019) [foto autor]

✓ střední část bývalého salonu (2019) [foto autor]

GLORIET

Využití v 19. století: gloriét

Dnešní využití: zaniklý, na podestě umístěn minigolf

Stáří objektu: 1858, zbořen v 60. letech 20. století

Gloriét stál na podestě proti východnímu průčelí tzv. cottage. Vzorem pro něj byly schönbrunnské gloriety. Jednalo se o osmihrannou stavbu s mansardovou střechou ve stylu druhého rokoka s dominantními pilastry s iónskými hlavicemi. Na atice byly umístěny kamenné vázy a čtyři volutové vikýře. Podesta byla přístupná dvěma schodišti: dvouramenným točitým

z formální zahrady od zámku a přímým širokým z volné zahrady. Obě schodiště a celá podesta byla optařena dřevěnou, později kamennou balustrádou se sloupky, na kterých spočívaly vázy s aloe vera. Gloriét byl pro špatný stav zbořen v 60. letech 20. století.⁴ Dnes se na podestě nachází zanedbané minigolfové dráhy.

✓ výřez z fotografie, zachycující gloriét přes formální zahradu od tzv. cottage (kolem 1863) [1]

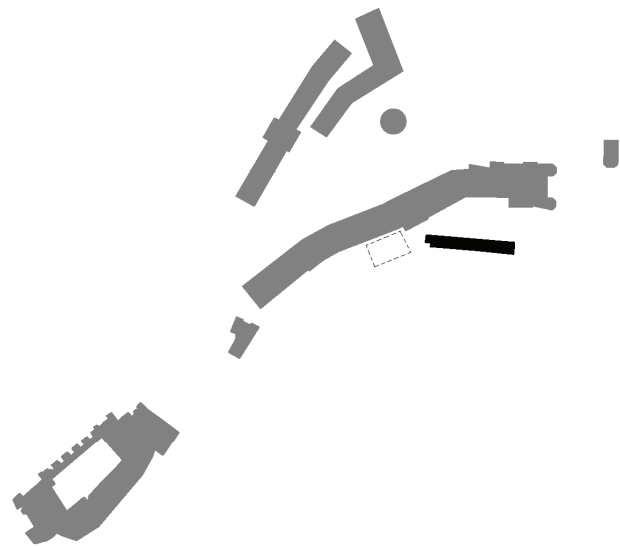
^ gloriét od severu z volné zahrady (po 1863) [1]

gloriét z východu z Vysokého mostu (po 1863) [1] ^

✓ zachovaná podesta bývalého gloriétu z bývalé formální zahrady (2019) [foto autor]

UŽITKOVÉ SKLENÍKY

Využití v 19. století: pěstování zeleniny a rostlin

Dnešní využití: částečně zaniklý, bez využití

Stáří objektu: polovina 19. století, přestavba 1925³

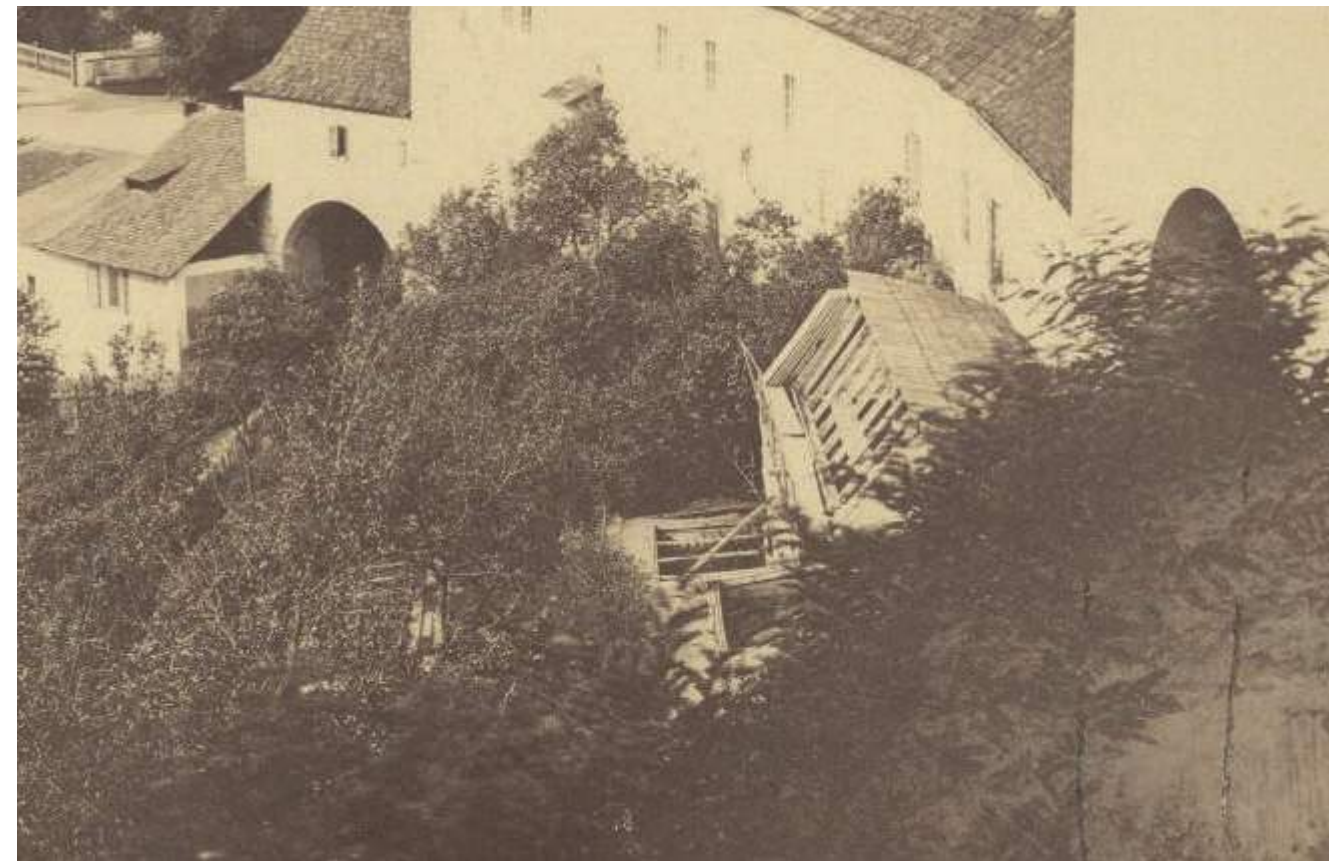
Užitkové skleníky se nacházely na jižní straně zámecké a úřednické budovy. V 19. století sloužily k zásobování zámecké kuchyně. Ve 20. století se květinářství stalo podstatným zdrojem příjmů a stávající skleník byl doplněn o střední pavilon a kovovou konstrukci (místo dřevěné)³. Kdy zanikly skleníky a pařeniště pod zámeckou budovou není

zřejmé, dodnes se z nich zachovaly jen betonové základy a nádrže.

Užitkové skleníky jsou ve výrazné pohledové oblasti z města Rožmberk a tvoří tak podstatnou součást zámeckého panoramatu.

Ve stávajícím skleníku jsou zachované zbytky vyvýšených záhonů a topenišť.

✓ výřez z fotografie, zachycující zám. a úř. budovy, pod kterými se nachází užitkové skleníky (po 1863) [1]

^ výřez fotografie se skleníky pod úř. budovou (kolem 1863) [1]

✓ stávající nevyužívaný skleník se středovým pavilonem a kovovou konstrukcí (2019) [foto autor]

VYSOKÝ MOST

Využití v 19. století: propojení zámeckého areálu s parkem

Dnešní využití: zaniklý

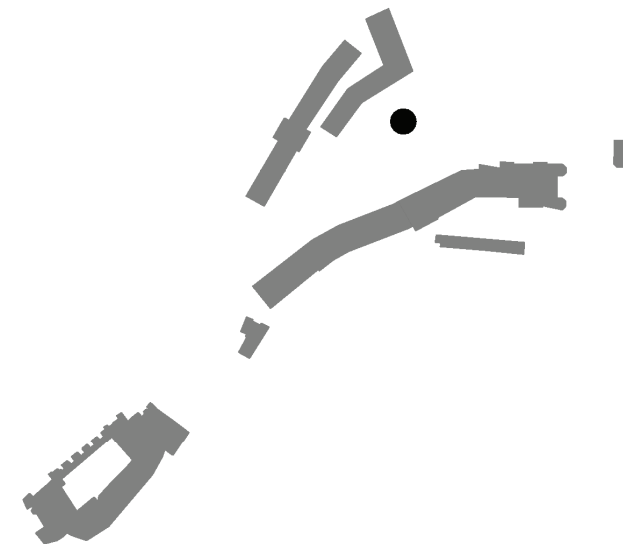
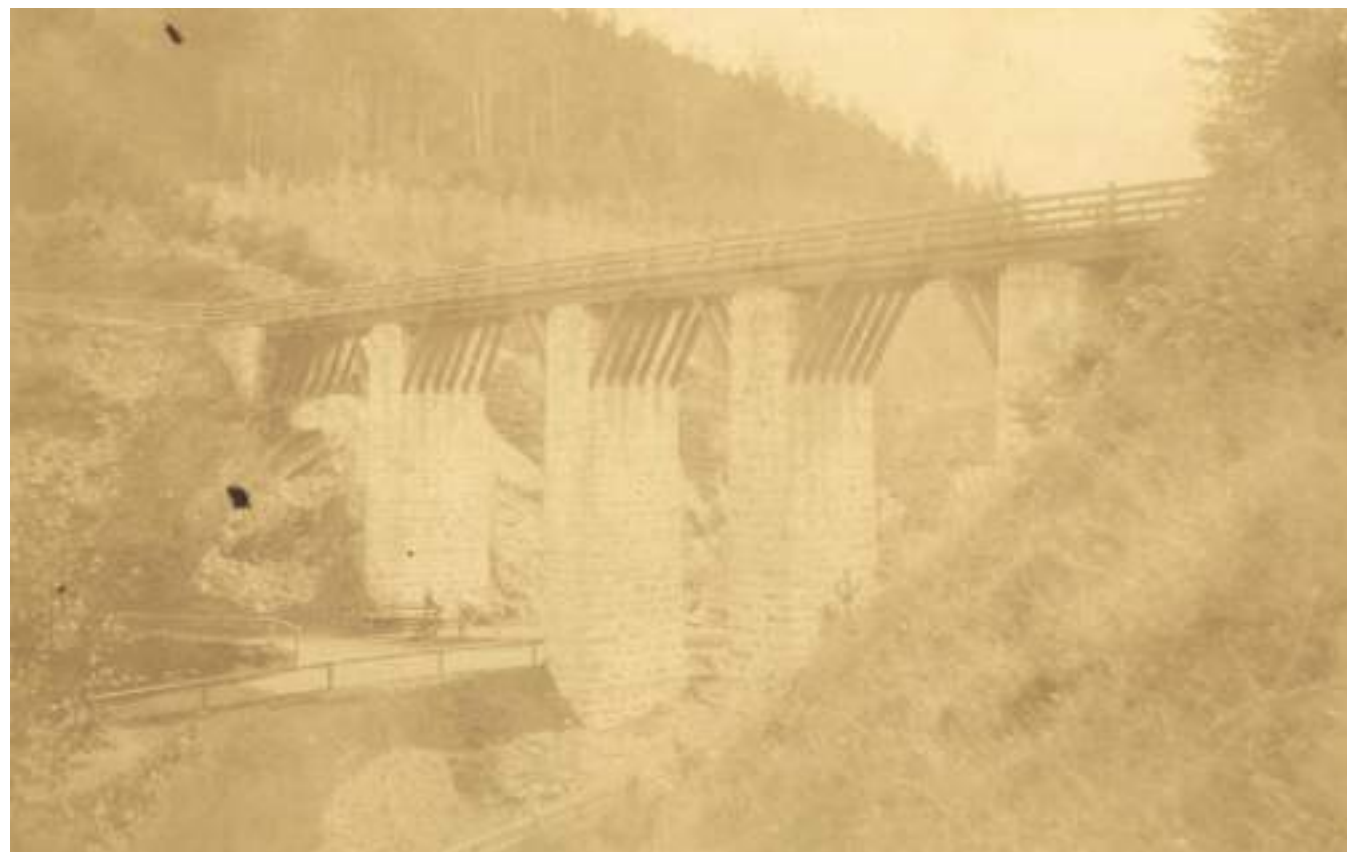
Stáří objektu: 1857, úprava 1911

Vysoký most propojoval zámecké zahrady a tzv. Karlův park s divokým domem na svahu Tomášského vrchu. Cesta z tohoto parku navazovala na cestu k Metlici a dále do Českého Krumlova. Jednalo se o dřevěný most na kamenných pilířích. V roce 1911 byla nosná konstrukce nahrazena nýtovanou

kovovou, ale dřevěný vzhled zůstal zachován.

V současné době jsou na místě pouze zarůstající kamenné pilíře s kapsami po trámových vzpěrách. Koruny pilířů jsou narušované náletovou zelení. Cesty v Karlově parku i v zahradách, na které most navazoval jsou zarostlé.

✓ Vysoký most, vlevo Karlův park, vpravo zámecký areál (po 1857) [1]

VĚŽ JAKOBÍNKA

Využití v 19. století: romantická kulisa

Dnešní využití: v rekonstrukci (2019)

Stáří objektu: patrně středověkého nebo raně novověkého původu

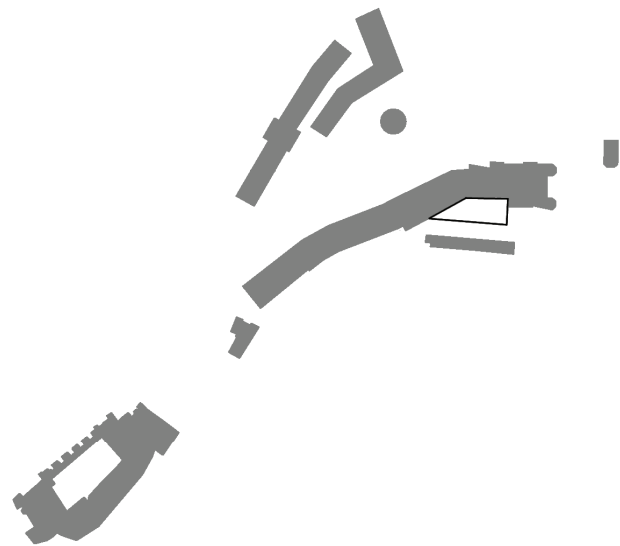
Věž Jakobínka je patrně pozůstatek původního horního hradu. O jejím stáří se stále vedou spory. Je však jednoznačné, že v nějaké podobě musela stát již v roce 1522, kdy horní hrad postihl požár.⁴ V 19. století nebyla v dobrém technickém stavu, což byl důsledek jejího (ne)využívání. Jejím smyslem bylo v romantickém sídle připomínat starobylost

tohoto místa a doslova zhmotňovat minulost, proto její sešlost i křoviny na bývalém ochozu byly ku prospěchu věci, pohledem Jiřího II.

V posledních letech (2019) probíhala kompletní rekonstrukce středověkými stavebními technikami a po jejím dokončení by věž měla být přístupná jako vyhlídková věž.

✓ výřez z fotografie, zachycující tzv. cottage s věží Jakobínkou v pozadí (mezi 1853 a 1863) [1]

TAJNÁ ZAHRADA

Využití v 19. století: zahrada s posezením a klekátkem

Dnešní využití: terasa restaurace

Dominantní prvky: váza na podstavci s palmou, kryté posezení, klekátko s obrazem

Tajná zahrada byla formální zahrada na jižní straně zámecké budovy a byla přístupná od velké brány. Od okolí byla oddělena hustým vysokým živým plotem a bylo do ní vidět jen z terasy jídelny.

Na středu zahrady se nacházel podstavec s rokokovou vázou, ve které byla umístěna palma (*Chamaerops humilis*). Kolem podstavce se rozvíjely formální záhony (patrně *Begonie*, *Pelargonie*, *Iresine*, *Alternanthera*). Při koutě mezi terasou a jižní

fasádou se nacházela stříška se šindely a pod ní zahradní sedací nábytek divokého stylu. Mezi okny do kaple se nacházelo vyřezávané dřevěné klekátko s obrazem Panny Marie. Celá jižní fasáda až po okna v 1. patře a podesta terasy byla opatřena trelážemi a popínavými rostlinami.

Dnes se na jejím místě nachází terasa bývalé restaurace a povalují se zde křesla a stoly z dřevěných palet. Z původních prvků zahrady se nic nezachovalo.

✓ pohled do meditativní zahrady z terasy jídelny (po 1863) [!]

pohled do meditativní zahrady s posezením pod terasou (po 1863) [!]

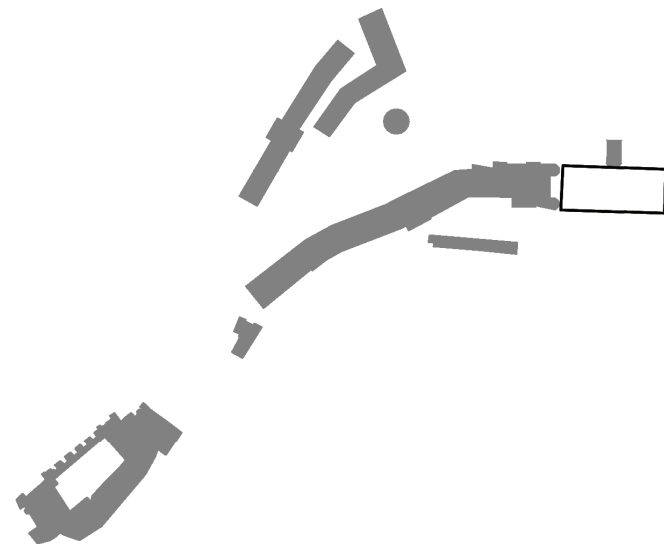

^ vyřezávané klekátko s obrazem Panny Marie (kolem 1863) [!]

✓ dnešní stav bývalé meditativní zahrady (2019) [foto autor]

FORMÁLNÍ ZAHRADA

Využití v 19. století: pobytová zahrada s návazností na interiéry zámku

Dnešní využití: bez využití

Dominantní prvky: fontána se sochou, okrasný skleník, gloriety

Formální zahrada se nacházela před východním průčelím tzv. cottage. Byla poměrně uzavřená, ze severní strany tvořil hranici okrasný skleník, z východní gloriety a ze západní zámek. Jižní strana byla otevřená do údolí Vltavy s výhledem na město, později však zarostla.

Zahradní cesty se rozvíjely od střední kruhové fontány se sochou dvou dětí. Mezi cestami byly trávnicková pole, doplněná záhony letniček (*Begonie*,

Pelargonie, *Iresine*, *Alternanthera*). Podoba záhonů se měnila jak druhově, tak tvarově. Na středu jižní strany a pod schodištěm ke gloriety byly umístěny lavičky (nejprve tzv. divoké, později bílé dřevěné). Do zahrady se vstupovalo z přízemí tzv. cottage ze zahradního salonu. Celá východní fasáda tzv. cottage byla později porostlá popínavými rostlinami. Ze zahrady se dalo vstoupit do středního salonu skleníku nebo vystoupit na podestu gloriety.

✓ pohled od zámku (po 1863) [!]

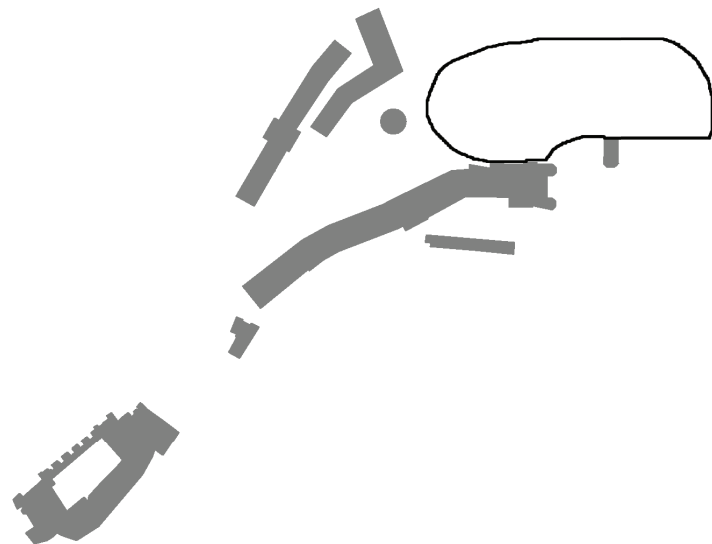
pohled od gloriety (po 1863) [!]

^ pohled od zámku dnes (2019) [foto autor]

pohled od gloriety dnes (2019) [foto autor] ✓

VOLNÁ ZAHRADA

Využití v 19. století: pobytová zahrada

Dnešní využití: dětské hřiště, vysílač, parkoviště

Dominantní prvky: kruhová lavička kolem staré lípy

Volná zahrada zabírala většinu volné plochy v SV části zámeckého areálu. Rozprostírala se před severní fasádou tzv. cottage s hlavním vstupem a táhla se až k východnímu okraji návrší, kde na ni navazoval Vysoký most.

Její kostru tvořila síť okrouhlých stezek, mezi kterými se nacházely travníkové plochy s jednotlivými rostlinami. Při okrasném skleníku se nacházela lípa uprostřed stezky, obkroužená dřevěnou lavičkou

s gotizujícími prvky. Vnější plochy pak byly osázeny keři a stromy. Volná zahrada přímo navazovala na předprostor hlavního vchodu do zámecké budovy.

V současné době se na místě nachází travníková plocha, v části u zámku využívaná jako parkoviště, v zadní části jako dětské hřiště s ohništěm a zarostlé volejbalové hřiště. Lípa (*Tilia sp.*) stále roste, lavička však chybí. V zadní části roste buk lesní nachový (*Fagus sylvatica 'Atropunicea'*).

✓ pohled k zámku, patrná kruhová lavička (mezi 1856 a 1863) [!]

pohled od zámku, opět s lavičkou kolem lípy (po 1863) [!]

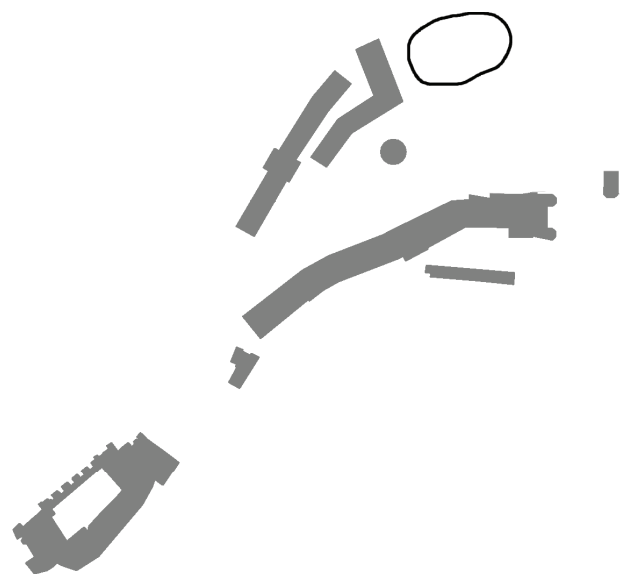

^ pohled z věže Jakobinky, patrná návaznost for. a volné zahrady (mezi 1856 a 1863) [!]

pohled od zámku dnes (2019) [foto autor] ✓

VYHLÍDKOVÁ ZAHRADA

Využití v 19. století: pobytová zahrada, dětské hřiště

Dnešní využití: zarůstající víceúčelové hřiště

Dominantní prvky: plátěný stan, skrytá kaplička

Vyhlídková zahrada byla formální zahrada na severním okraji zámeckého areálu. Těsně sousedila s hospodářským dvorem, resp. vznikla zasypáním východní části staršího hosp. dvora.

Byla komponovaná podle výhledu do krajinářského parku Gabrielin luh a do údolí Vltavy se Švýcarskou chatou. Tento výhled byl komponován z plátěného stanu na středu oválné zahrady. Po stranách ústředního oválu se nacházely lavičky a na krajích

na východní straně dětské hřiště pro děti Jiřího II. a směrem ke dvoru skrytá výklenková kaple, pravděpodobně se soškou Panny Marie (obdobnou měli i v Nových Hradech). Druhové složení zahrady bylo patrně shodné s ostatními zahradami.

Ve druhé polovině 20. století byla zahrada zničena a přebudována na antukové hřiště, které bylo obehnané vysokým pletivovým plotem. Pouze skrytá kaplička v rohu zůstala zachována a zapomenuta.

✓ pohled na zahradu s plátěným stanem (po 1863) [!]

výhled z plátěného stanu do Gabrielina luhu (po 1863) [!]

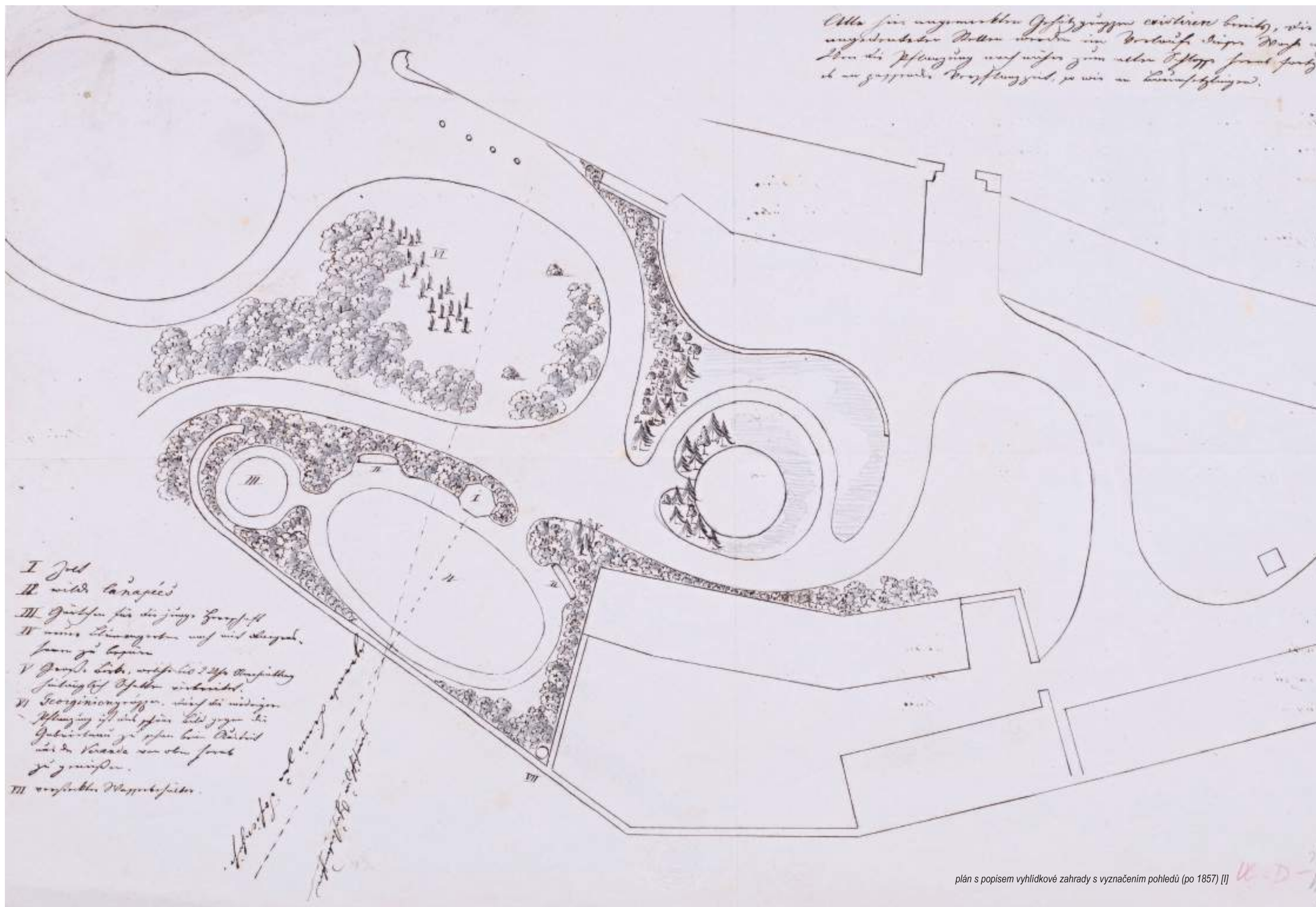

∧ zarůstající antukové víceúčelové hřiště na místě původní zahrady (2019) [foto autor]

skrytá kaplička (2019) [foto autor] ✓

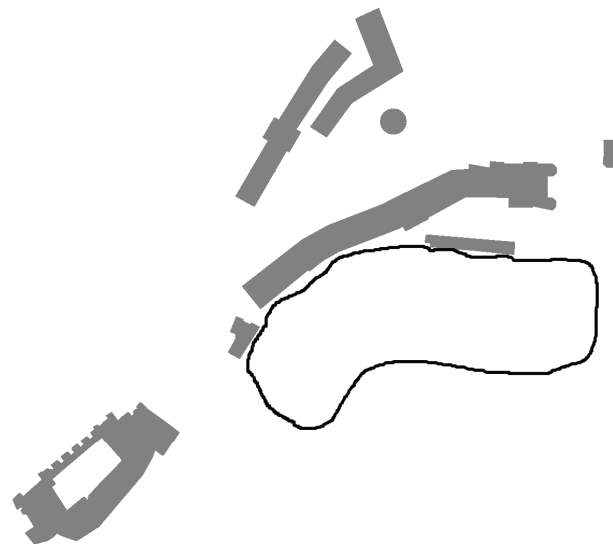

Alle für angemessenen Geseßzungen existieren bereits, die
angedeuteten Stellen werden im Verlauf dieser Woch
den die Pflanzung auf unser zum alten Pflanzgarten fort
ist zu gegendige Verpflanzung, so wie an den Pflanzungen.

- I Jod
- II wilder Canapés
- III Gärten für die junge Gesellschaft
- IV neues Liniengarten auf und abgehend,
dann zu liegen
- V große Lücke, welche bei 2. Woch Pflanzung
schon fast voll ist
- VI Georgienengraben, auf die niedrigen
Pflanzung ist viel offene Lücke gegen die
Gebäude zu offen beim Arbeit
wie in der Karte von oben fort
zu zeigen.
- VII verpflanzte Wassergraben.

Handwritten notes in cursive script, likely describing the garden's layout and the locations of the numbered points.

SADY A VINICE

Využití v 19. století: užitkové ovocné sady a vinice

Dnešní využití: bez využití

Dominantní prvky: viniční terasy, ovocné stromy

Jižní až jihovýchodní svahy pod zámeckou a úřednickou budovou nabádaly k pěstování teplomilného ovoce a vinné révy. Na svahu při budovách vznikly užitkové skleníky a pařeniště pro pěstování zeleniny (kedlubny, okurky, ředkvičky apod.). V sadu se pěstovaly Amalinské hrušky, někdy také nazývané Amalinské máslovky, které například v roce 1888 získaly cenu na výstavě ovoce ve Vyšším Brodě. Dále se zde pěstovaly švestky,

kteřé se zpracovávaly v buquoyském lihovaru.³

Pěstování vinné révy je doloženo záznamy i fotografiemi a ve svahu pod zámek se našly zplanělé rostliny révy vinné. V současné době probíhá rozpěstování této rostliny a určení odrůdy na jižní Moravě.³

Sady a vinice, i když užitkové, dokreslovaly kolorit střežního pohledu na celý areál z města a staly se tak nedílnou součástí zámeckého areálu.

✓ pohled na sady a vinice pod zámeckým areálem (po 1863) [1]

^ výřez z fotografie, zachycující pěstování vinné révy u tyčí na jižním svahu pod zámek(po 1863) [1] dnešní stav sadu (2019) [foto autor] ✓

KRAJINÁŘSKÝ PARK

Využití v 19. století: promenádní cesty, vyhlídky

Dnešní využití: bez využití, zarůstající

Dominantní prvky: “divoké” domy, Švýcarská chata

Krajinářský park u hradu Rožmberk byl založen již v první polovině 19. století Jiřím Františkem Buquoyem a pojmenoval ho po své ženě Gabriele roz. z Rottenhanu, Gabrielin luh. Jiří II. park v roce 1853 rozšířil a vytvořil další park, Karlův, v blízkosti hradu a zámku, který byl propojen se zahradami tzv. Vysokým mostem.

V obou parcích se nacházely tzv. “divoké” domy, což byly altány v přírodním stylu. Dnes ho můžeme najít

například v parku uámku Červený Dvůr. Promenádní cesty ve svahu nad řekou Vltavou byly doplněny vyhlídkami s altány (např. Sofiina vyhlídka, Jiřího vyhlídka). V letech 1862 až 1863 nechal Jiří II. postavit na místě Sofiiny vyhlídky Švýcarskou chatu, totožnou s objektem v Tereziině údolí u Nových Hradů.

V současné době můžeme v terénu nalézt relikty parkových cest. Švýcarská chata je zachovaná.

✓ Švýcarská chata v Gabrielině luhu a výhled od ní směrem k hradu Rožmberk (po 1863) [1]

SOUČASNÝ STAV A VYUŽITÍ

Zámecký areál v Rožmberku po roce 1945 získala Československá pošta, která sháněla prostory pro učiliště pošt a spojů. To se nakonec umístilo právě do zámeckého areálu v Rožmberku. Škola zde sídlila až do 60. let 20. století, kdy byla zrušena.⁴ Učiliště využívalo všechny objekty. Zámecká budova se nazývala „Velký internát“, úřednická budova „Malý internát“. Kuchyně s jídelnou byly umístěny do hospodářského dvora.

Po zrušení učiliště byl areál využíván jako rekreační zařízení. K tomuto účelu byl v 80. letech 20. století upraven. Byly vystavěny příčky v zámecké budově, které velké místnosti dělily na menší. V této podobě a k funkci ubytovacího zařízení sloužil areál až do září 2019, kdy Česká pošta objekt uzavřela. V současné době je tedy bez využití a připravuje se převod celého areálu do správy Národního památkového ústavu, který spravuje dolní hrad Rožmberk. Národní památkový ústav také již spravuje věž Jakobínku, kterou zrekonstruoval podle středověkých stavebních technik a v roce 2020 by měla být zpřístupněna veřejnosti.

V posledních letech ve správě České pošty byla zámecká budova využívána pro ubytování hostů. Bývalá jídelna, velký salon a biliárdový pokoj sloužily jako společenské místnosti. Na oratoři byla umístěna knihovna a prostor kaple byl využíván jako bar, jehož terasa byla umístěna v místech bývalé meditativní zahrady. Úřednická budova v přízemí

v západní části sloužila jako kanceláře pro správu areálu. Prostory v patře západní části pak byly nevyužívané. Ve východní části pak byly umístěny sklady a dílny. Západní část hospodářského dvora sloužila v přízemí jako jídelna, na kterou navazovala kuchyně se sklady. Podkroví opět sloužilo pro ubytování hostů. Východní část včetně jižního křídla byly nevyužívané.

Technický stav objektu je neutěšený. Zámecká a úřednická budova mají vyhovující střechu, ovšem stav omítek, včetně renesančních sgrafit, je havarijní. Z objektů omítka odpadává po kusech a na velké ploše je již odhaleno cihelné a smíšené zdivo, které degraduje. Výplně okenních otvorů jsou dožívající, skleněné tabulky jsou mnohdy rozbité. Nevhodná funkce v úřednické budově objekt poškozuje a omítka na jižní fasádě je z větší části poškozená, což se týká i cenného renesančního sgrafita. Východní a jižní část hospodářského dvora je v havarijním stavu. V konstrukci střechy již k havárii došlo. Střechou masivně zatéká a celý objekt je nadměrně vlhký. Nevyužívání objektu se odráží na jeho stavu. Západní část, která byla využívána jako jídelna a ubytování je v lepším stavu. Zahrady prakticky zanikly. Meditativní a vyhlídková zahrada zmizela zcela. Na místě formální a volné zahrady dnes najdeme jen sekaný trávník. Gloriet zanikl úplně, z okrasného skleníku zbyla jen středová salónní část. Obdobně je to i s užitkovými skleníky.

^ nevhodné výplně okenních otvorů v přízemí tzv. cottage a zasklení předjezdu před vchodem do zámecké budovy (2019) [foto autor]

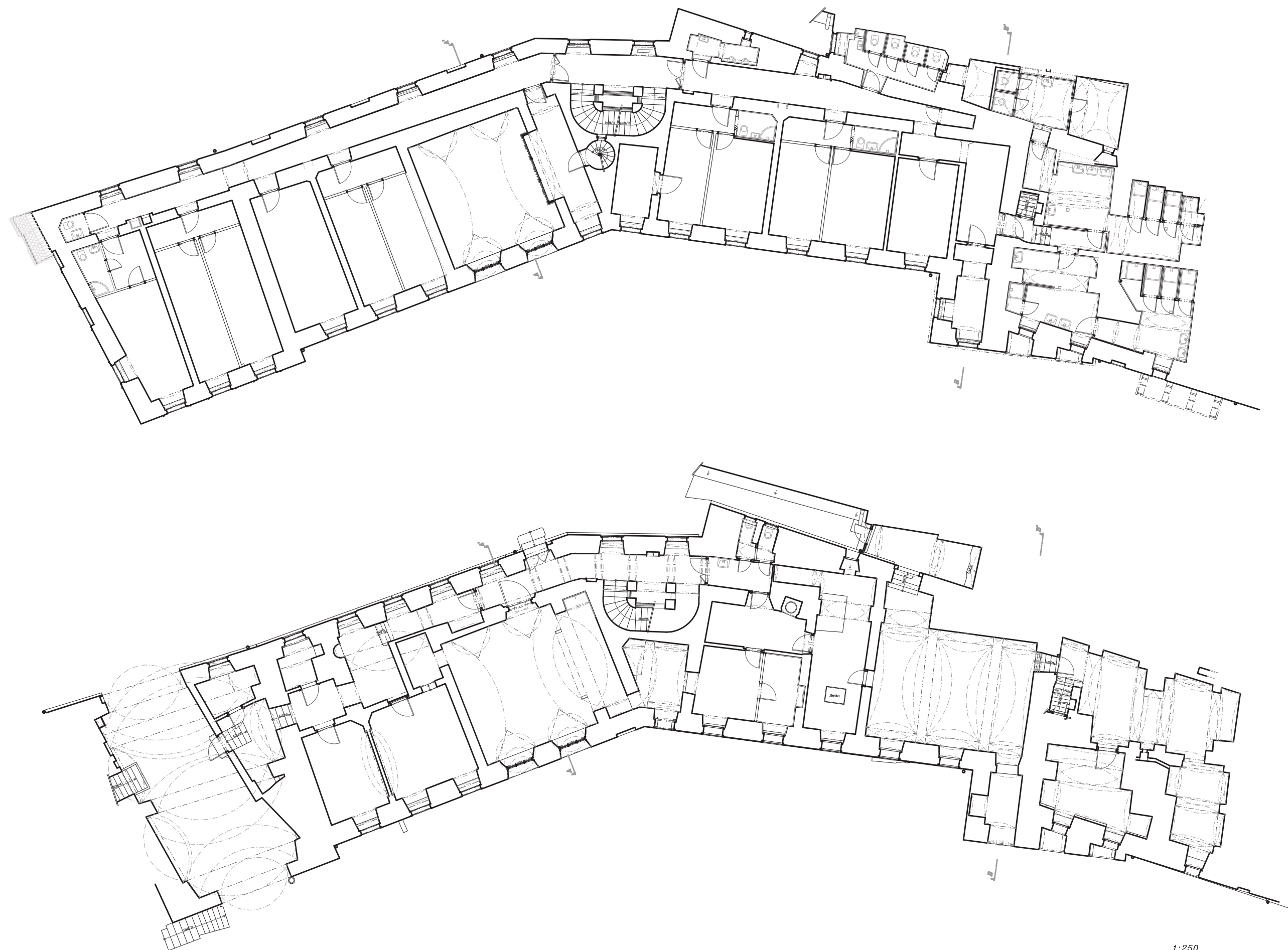
stav omítek na východní části zámecké budovy s bránou (2019) [foto autor] v

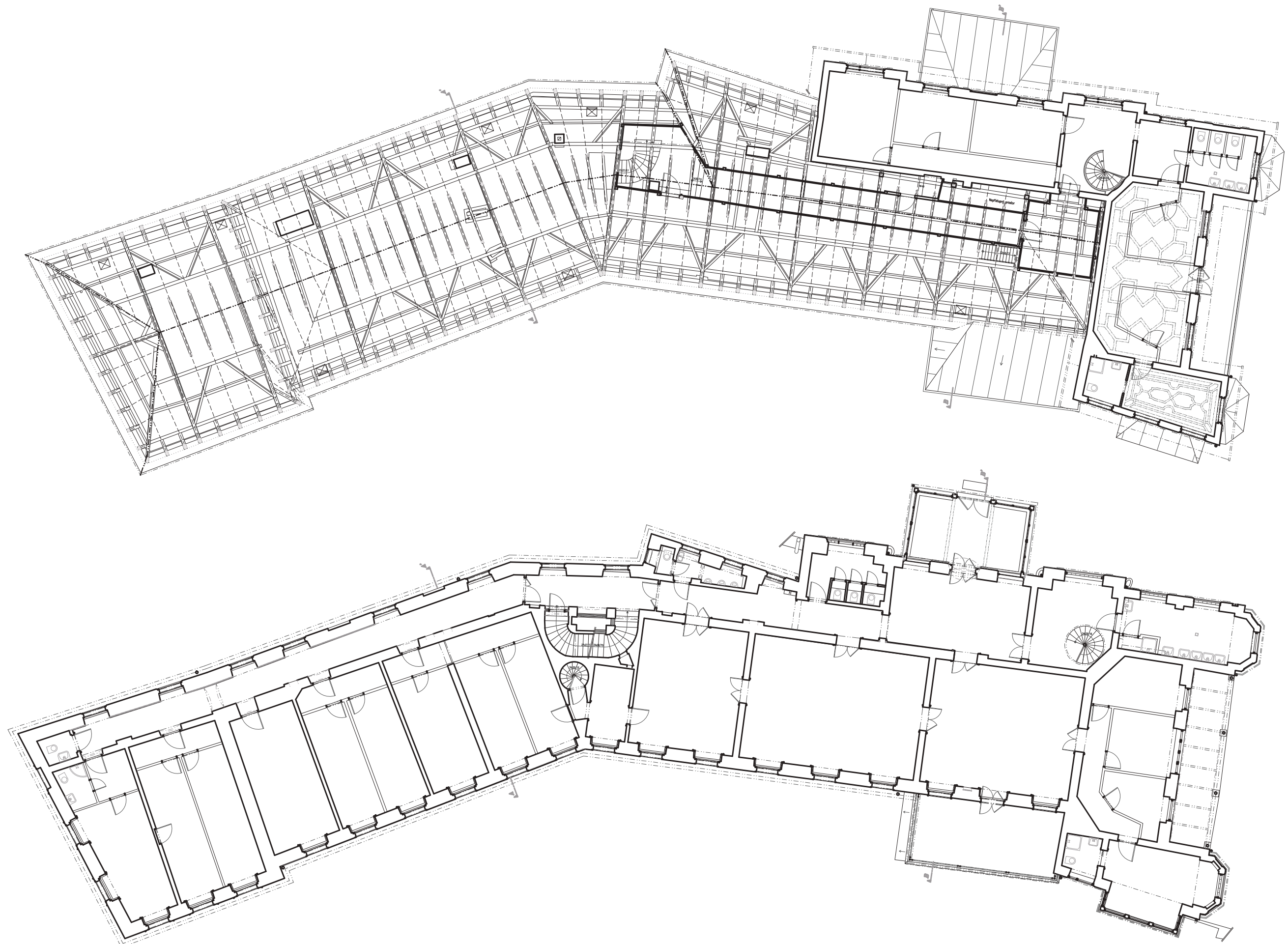
^ jižní křídlo hospodářského dvora, do kterého zatéká a trpí nadměrnou vlhkostí. (2019) [foto autor]

stav podesty bývalého gloriety se zarůstajícími drahami na minigolf (2019) [foto autor] v

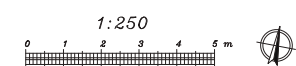

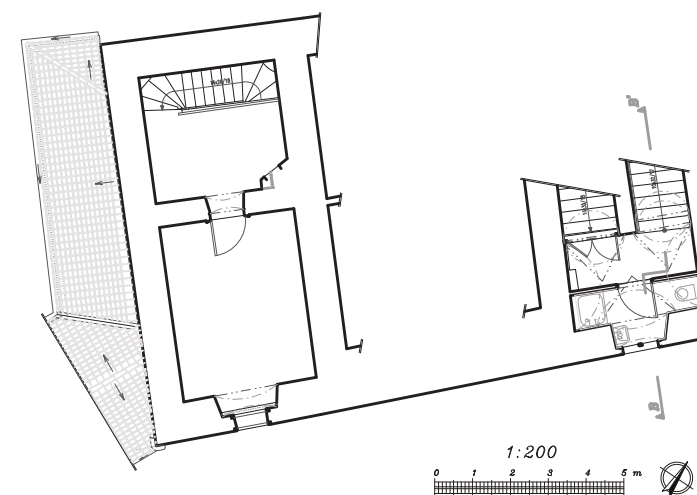
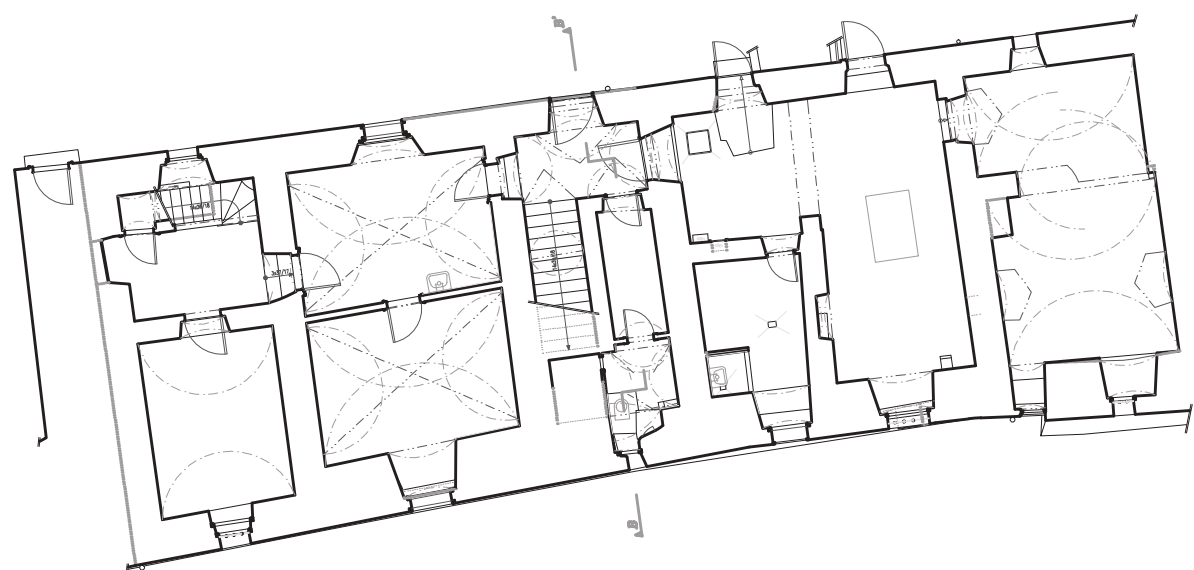
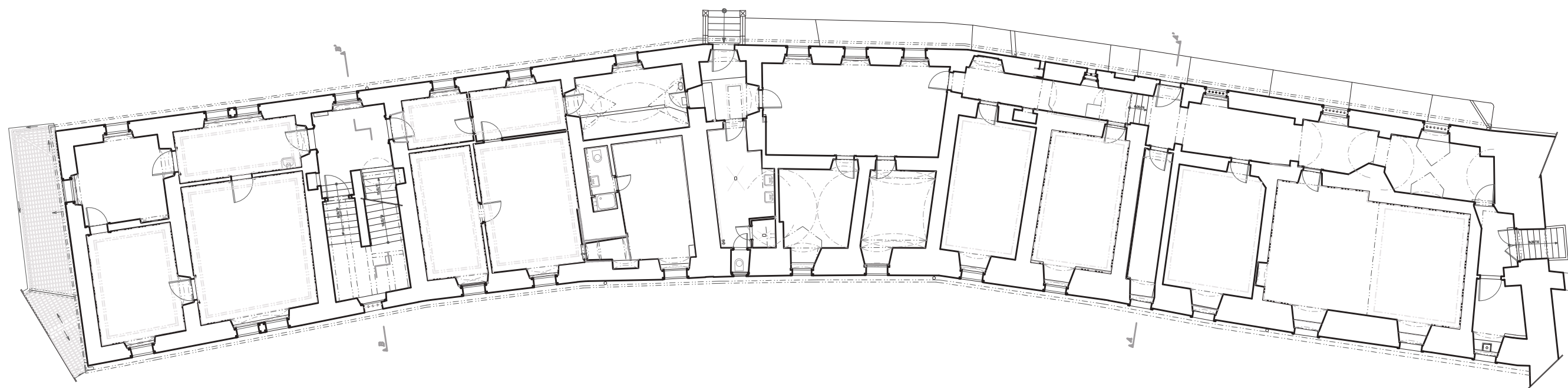

PLÁN PŘÍZEMÍ A 1. PATRA ZÁMKU

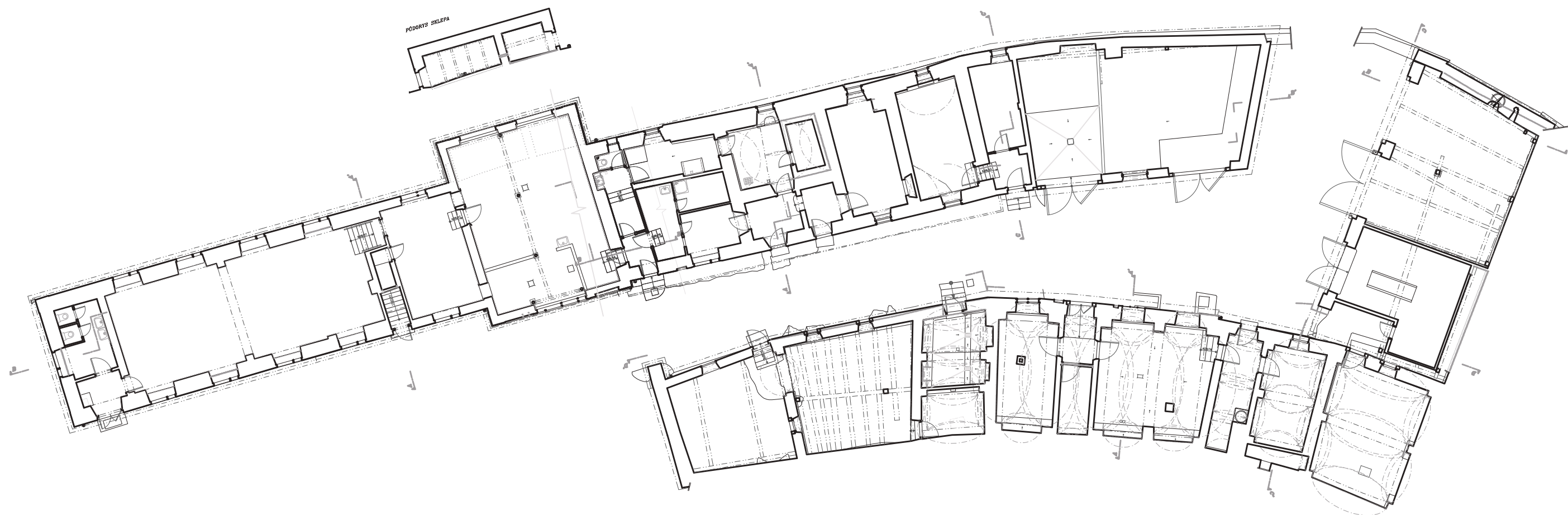
PLÁN 2. PATRA A KROVU ZÁMKU

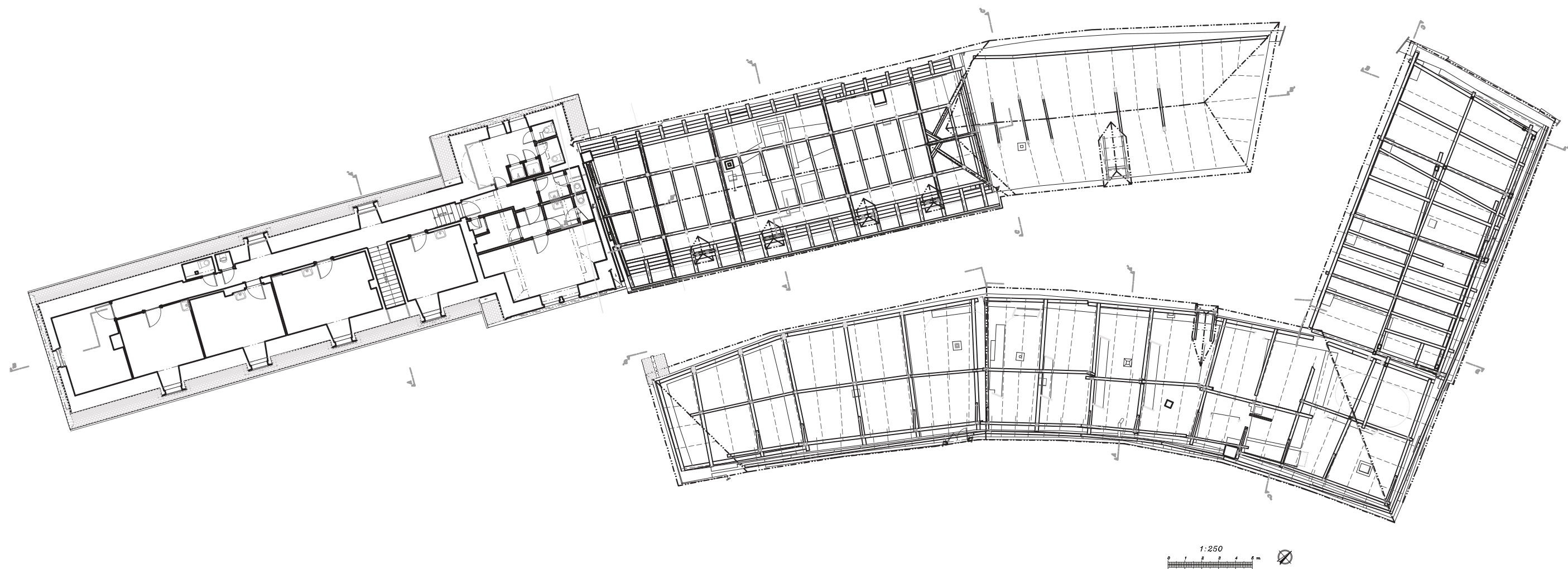

1:200
0 1 2 3 4 5 m

PLÁN PŘÍZEMÍ, MEZIPATRA A PATRA ÚŘEDNICKÉ BUDOVY

PLÁN PŘÍZEMÍ HOSPODÁŘSKÉHO DVORA

PLÁN PODKROVÍ A KROVU HOSPODÁŘSKÉHO DVORA

KONCEPT VYUŽITÍ A STAVEBNÍ PROGRAM

Zámecký areál v Rožmberku je členitý a složitý komplex budov a ploch, jehož budoucí využití musí být dobře rozmyšleno a vyřešeno, aby vznikl funkční celek, který bude mít pozitivní vliv na rozvoj blízkého okolí i širšího regionu jižních Čech.

Zámecký areál byl až do roku 1947 neoddělitelně spjat s dolním hradem. 20. století ukázalo, že pokud oba areály fungují odděleně, neprospívá to ani jednomu. Jejich znovuspojením vznikne vyšší přidaná hodnota oproti současnému stavu. Navrátit původní propojení obou areálů je pro jejich rozvoj a budoucí využití klíčové.

Vzhledem k provozu dolního hradu, k pozici při hranicích s Rakouskem a umístění v turistické krajině, která nabízí celoroční rekreaci, je vhodné zaměření na podporu cestovního ruchu.

Inspirací nám může být i minulost. Zámecký areál, zásadně přebudovaný v 19. století, byl skutečně funkční a skvěle promyšlený, a i když se to možná na první pohled zdá nereálné, návrat k jeho původnímu využití (samozřejmě v kontextu současných potřeb) je vhodnou alternativou. Nutnost stavebních zásahů se tak sníží a hodnota, kterou 19. století do areálu vtisklo, bude maximálně zachována.

Již od roku 1847 sloužil dolní hrad převážně jako rodové muzeum. Tuto funkci můžeme zachovat, rozvinout ji a podpořit tím, že provozní a správní záležitosti přesuneme do areálu zámku.

Pokladna a kanceláře by se mohly umístit do přízemí

západní části úřednické budovy. Prostory jsou přístupné hned z dominantního přístupu k hradu po pěší cestě z města Rožmberk. Patro úřednické budovy by jako dříve zaujímaly byty pro zaměstnance státního hradu a zámku. I bytová situace ve městě je současným limitem provozu státního hradu. Údržba areálu a garáže by se mohli situovat do budovy hospodářského dvora. Obnovením původní brány by tyto provozy neatraktivní pro návštěvnický provoz byly schované a zároveň u sebe pro lepší koordinaci. Podkrovní vestavba nad dnešní jídlenu je ideální prostor (s minimálními úpravami) pro ubytování sezónních průvodců.

U zámecké budovy je třeba funkci bedlivě zvážit. Zde tak snadno nejde “obnovit” původní provoz. Přesto zámecká budova se svými hostinskými pokoji i pokoji v bývalém soukromém apartmánu částečně nabízí využití pro ubytování, což by korespondovalo s podporou cestovního ruchu. Velké sály by se mohly využívat pro školení a konference. Bylo by však třeba velmi důkladně zvážit potřebné úpravy (hygienické zázemí u pokojů a s tím spojené vedení vodovodů, kanalizací, parkovací kapacity a pod.). Objekt tzv. cottage, který by mohl fungovat částečně samostatně, je svým uměleckořemeslným provedením nejhodnotnější a měl by zůstat nositelem těchto hodnot.

Klíčovým potenciálem celého areálu pak jsou zahrady a napojení na bývalý park.

dílny, garáže pro zaměstnance, sklady, prádelna, žehlárna, ...
Všechny provozy zázemí a údržby na jednom místě, oddělené od návštěvnického provozu.

obnova brány podle plánu z roku 1913

Podkroví pro ubytování sezónních průvodců
Přízemí možná veřejná funkce

2 - 3 byty zaměstnanců
státního hradu a zámku

obnova vyhlídkové zahrady podle
plánku z roku 1857 a fotografií

obnova příjezdové cesty zámku jako
samostatný přístup ke konferenčnímu
středisku

obnova volné zahrady včetně druhové
skladby a lavičky kolem staré lípy

obnova formální zahrady včetně
fontány a rozmístění laviček

odstranění vysílače

obnova Vysokého mostu jako napojení
celého areálu na okolí

věrná obnova zahradního gloriету podle plánů a
fotografií
možnost konání svateb (i s ubytováním v zámecké
budově)

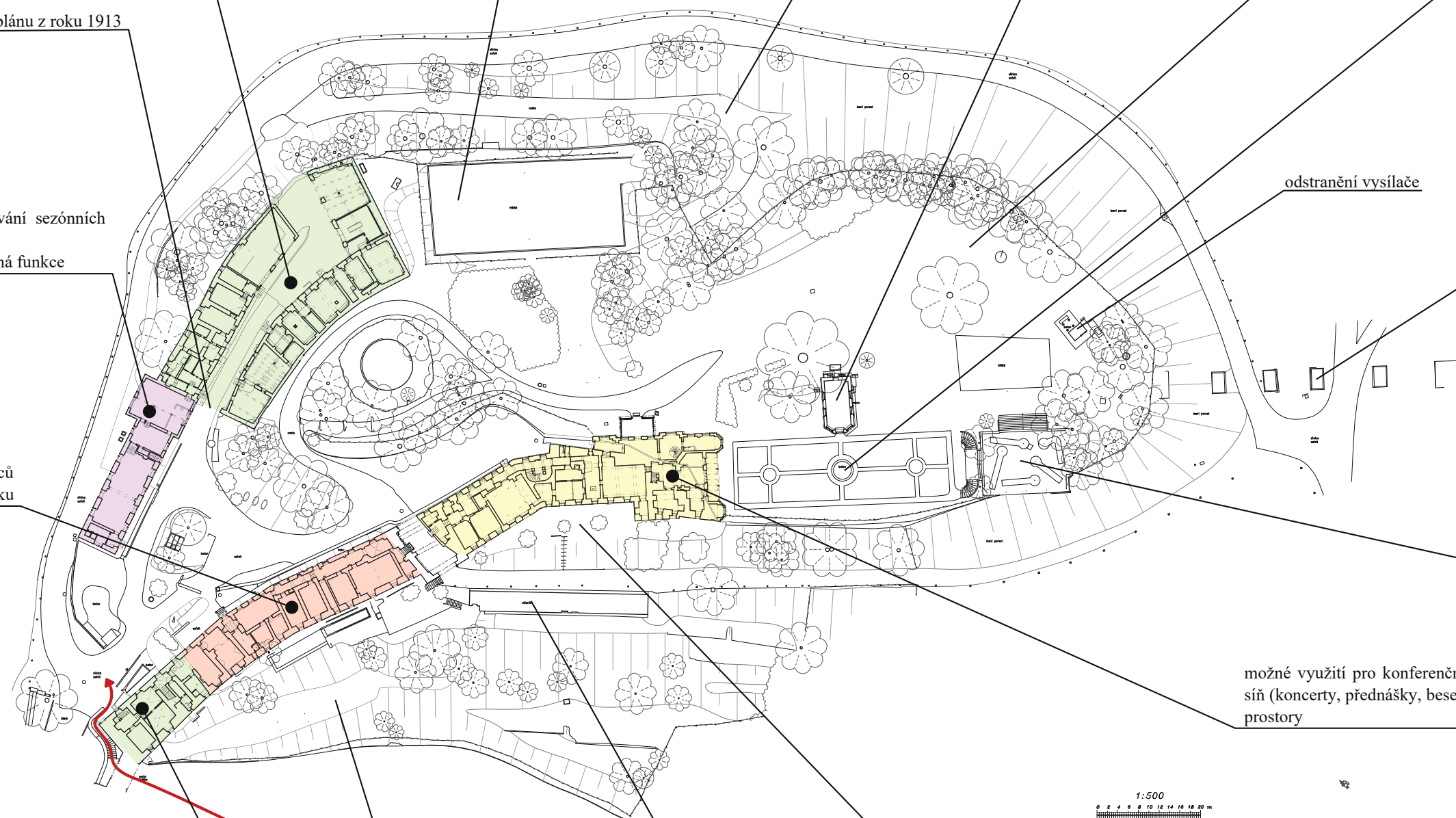
možné využití pro konferenční či vzdělávací středisko. V bývalé kapli víceúčelová
sín (koncerty, přednášky, besedy), pokoje v první a druhém patře, v přízemí provozní
prostory

rekonstrukce skleníku

obnova sadů a vinic, doplněné o pěšiny a lavičky
s výhledem na město Rožmberk

obnova meditativní zahrady podle
fotografií, druhová skladba rostlin podle
botanické analýzy

V přízemí provoz pro návštěvníky (pokladna, suvenýry, kavárna) a správa
areálu (kanceláře) umístěné hned u vstupu poblíž hradu
V patře byt kastelána ve středu areálu s výhledem na hrad i na nádvoří.

INSPIRACE

Objekty pro inspiraci by měly nastínit možnosti řešení hlavních problémů rožmberského zámku. Tím je samozřejmě nastavení současného standardu obývání, což se nejvýrazněji odráží v hygienickém zázemí. Proto ve výběru inspiračních zdrojů byl kladen důraz na elegantní a vhodné řešení koupelen a záchodů. V současné době je samozřejmost, že každý pokoj v ubytovacích zařízeních má své vlastní hygienické zázemí.

Druhým problémem je vysoká historická i architektonická hodnota objektu, tudíž zásahy do něj by měly být minimální. Současně je však požadavek na moderní pojetí a eleganci. Je tedy důležité velmi dobře pracovat s vhodnými materiály a detailem. Celkový dojem ze stavby by měl být historický i moderní zároveň. Musí to být jednoznačné spojení genia loci stavby se současným designem.

Proto byly vybírány objekty obdobné svým významem. Renesančně-barokní zámek v Kolodějích nad Lužnicí byl adaptován na konferenční a svatební

účely a znovuotevřen byl v roce 2016. V objektu se nachází cenné fresky v reprezentačních sálech, které byly restaurovány do původní podoby z 18. století. Pokoje pro ubytování jsou pak umístěny v bývalých soukromých komnatách Vratislavů z Mitrowicz. Celý areál je doplněn o další stavby, které svou funkcí podporují ústřední objekt zámku.

Strahovský klášter je národní kulturní památkou stejně jako hrad a zámek Rožmberk. V jednom z jeho objektů byl v roce 2006 zřízen přestavbou hotel. Hygienické zázemí tvoří lehké nezávislé konstrukce vložené do původní dispozice. Do exteriéru stavby pak zasahují jen drobné střešní vikýře.

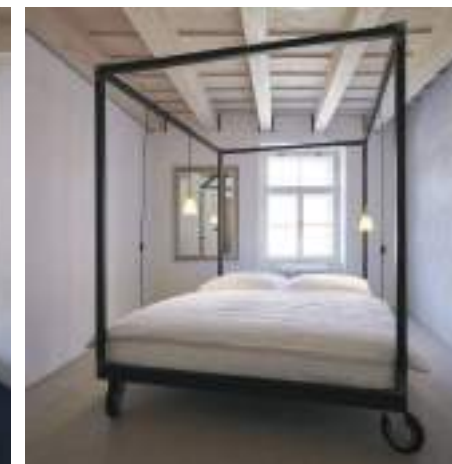
Dům Štajnhaus v Mikulově byl zrekonstruován v roce 2017. Z vybraných inspiračních zdrojů je nejskromnější. Tvoří ho městský dům s dvorem, který byl upraven pro potřeby penzionu. Jeho význam v řadě inspirací tkví v práci s vybavením a mobiliářem, který je často zcela nezávislý na stěnách místností.

HOTEL STRAHOVSKÝ KLÁŠTER - PRAHA

ŠTAJNHAUS - MIKULOV

PRAMENY A LITERATURA

I: archiv Ústavu dějin umění AV ČR, fototéka a sbírka plánů a grafik

II: Státní oblastní archiv v Třeboni, fond Velkostatek Rožmberk a Rodinný archiv Buquoyů

1: IVANEGA, J. a kol.: *Buquoyský Rožmberk / Buquoys'Rožmberk*. Praha: Artefactum / Ústav dějin umění AV ČR, 2013.

2: TRNKOVÁ, P., ed. a kol.: *Krajina - sídlo - obraz. Romantický řád Jiřího Jana Buquoye*. Praha: Artefactum / Ústav dějin umění AV ČR, 2015.

3: POLNICKÁ, V.: *Archivní rešerše k obnově exteriérů a interiérů zámku v Rožmberku nad Vltavou, uložených ve Státním oblastním archivu v Třeboni*. Rožmberk nad Vltavou: Státní hrad Rožmberk, 2019. dostupné na Správě SH Rožmberk.

4: MUK, J., URBAN, J.: *Rožmberk. Horní hrad. Stavebněhistorický průzkum*. Praha: SÚRPMO, 1989. dostupné na ÚPS NPÚ v Českých Budějovicích.

5: HOFTICHOVÁ, P., ŠPALE, V., BRABEC, J.: *Rožmberk nad Vltavou. Horní hrad. Doplnující stavebněhistorický průzkum a základní orientační restaurátorský průzkum*. Praha: 2006. dostupné na ÚPS NPÚ v Českých Budějovicích.

6: BAŽANT, Eduard: *Hrabata z Buquoyů - poslední majitelé hradu Rožmberk* [online]. kohoutikriz.org [cit. 2020-02-06].

7: BEČVÁŘ, M.: *Rottenhanové a Buquoyové na Červeném hrádku = Die Herren von Rottenhan und von Buquoy in Rothenhaus*. Chomutov: Oblastní muzeum v Chomutově, 2014.

HRAD - ZÁMEK - PARK

ROŽMBERK

Práce vznikla v Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze pod vedením prof. Ing. arch. akad. arch. Václava Girsy a doc. Ing. Michaela Rykla, Ph.D. s konzultacemi Ing. arch. Martina Čtveráka a RNDr. Zdeňky Chocholouškové z Centra geologie, geověd a envigogiky Fakulty pedagogické ZČU (botanická část zahrad) jako podklad pro vypracování diplomové práce Martina Kolovského, jejíž obsahem bude návrh rekonstrukce a funkčního využití areálu Horního zámku v Rožmberku v návaznosti na hrad Rožmberk, která bude vypracována v Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v letní semestru roku 2020.

Martin Kolovský
diplomní seminář
Ústav památkové péče FA ČVUT

2020

PAMÁTKOVÁ REHABILITACE ZÁMECKÉHO AREÁLU

ROŽMBERK

Martin Kolovský

diplomová práce - stavebněhistorická část (modul památkové péče)

Ústav památkové péče FA ČVUT

PAMÁTKOVÁ REHABILITACE ZÁMECKÉHO AREÁLU

ROŽMBERK

Martin Kolovský
diplomová práce - stavebněhistorická část

vedoucí stavebněhistorické části: doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.

Ústav památkové péče FA ČVUT

ÚVOD

Úkolem stavebněhistorické části diplomové práce bylo detailně nahlédnout na stavební aktivitu v areálu v 19. století s důrazem na přestavbu bývalé hradní sýpky na zámek. Hlavní úkol byl doplněn dílčími úlohami na dalších objektech. Na bývalé úřednické budově se jednalo o analýzu kamenného portálu s letopočtem 1627 a omítkových vrstev v jeho okolí a pokusit se rozpoznat a interpretovat stavební aktivitu s tímto datem spjatou. V subareálu bývalého hospodářského dvora byla aktivita směřována na přestavby jižní části v první polovině 20. století a pokusit se určit jejich přesnější dataci.

I přes existenci SHP z roku 1989 i doplňujícího SHP z let 2005 - 2006, je nutné v celém areálu provést

kompletní a komplexní podrobný stavbeněhistorický průzkum, který nebude omezen jen na jednotlivé objekty. Je třeba seskupit a sepsat historické materiály, fotografie a plány, které se týkají zámeckého areálu. Materiály jsou rozmístěny do několika archivů, z čehož některé pravděpodobně nebyly doposud zkoumány (např. archiv stavebního úřadu ve Vyšším Brodě), proto bohužel ani tato práce nepřináší ucelenější a komplexnější poznání stavebního vývoje areálu horního hradu, resp. zámku. Jednotlivé zkoumané úlohy však přináší detailnější vhled do této problematiky a snaží se tím upozornit na mnohem bohatší a strukturovanější stavební dějiny tohoto areálu, než byly doposud prezentovány.

OBSAH

PODKLADY A ZDROJE	8
STRUČNÁ HISTORIE	12
STAVEBNÍ VÝVOJ	
VÝVOJ AREÁLU V 19. STOLETÍ	14
VÝVOJ ZÁMECKÉ BUDOVY	18
VÝVOJ ÚŘEDNICKÉ BUDOVY	24
VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉHO DVORA	28
FUNKČNÍ VYUŽITÍ ZÁMKU	32
PRAMENY A LITERATURA	48

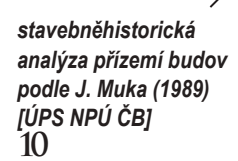
PODKLADY A ZDROJE

Poznání stavebního vývoje areálu horního hradu, později zámku se věnoval stavebněhistorický průzkum z roku 1989, který zpracoval J. Muk společně s J. Urbanem.⁴ Tento SHP zpracovává rámcově stojící objekty areálu. Věnuje se jim v rámcové podrobnosti, kterou dovoluje měřítko výsledných plánů (tj. 1:200) a dobové zvyklosti. Nejsou tak řešena datace otvorů a ve většině případů ani stropních konstrukcí. Průzkum se také nevěnuje doplňkovým prvkům areálu, jako jsou ohradní zdi, užitkové skleníky apod. SHP z roku 1989 nám tak dává základní představu o stavebním vývoji stávajících budov, bez patřičných detailů a souvislostí. Rozdělení stavebních etap je rámcové podle stavebních slohů, resp. časových období, bez hlubší diferenciaci. V historické části se snaží podrobně zmapovat archivní prameny a zdroje do konce 16. století, pozdější období je zmapováno jen zběžně.

V letech 2005 a 2006 byl zpracován doplňující stavebněhistorický průzkum a základní orientační restaurátorský průzkum, které zpracovali Petra

Hoftichová, Václav Špale a Jan Brabec.⁵ Dějiny objektu byly převzaty ze staršího SHP (1989). Dopln. SHP mnoho nových poznatků ke stavebnímu vývoji nepřináší a opakuje některé chyby staršího SHP (např. datace podkrovní vestavby hosp. dvora). Zajímavým a podnětným doplněním je restaurátorský průzkum, jehož závěry však nejsou nijak provázány se závěry stavebněhistorické části. Restaurátorský průzkum tak odkrývá špalety renesančních oken na úřednické budově, kterých si SHP nevšimá.

Vzhledem k nemožnosti přístupu do všech prostor areálu a nemožnosti provádět průzkum v interiérech objektů, byl stavebněhistorický průzkum této práce omezen na jednotlivé úlohy, převážně z exteriéru a studia historických pramenů a plánů. Důležitým podkladem se tak staly závěry projektu Obnova buquoyské krajiny, zpracovaného Ústavem dějin umění AV ČR.^{1, 2} Tyto podklady byly doplněny o studium dalších plánů a archiválií, uložených ve Státním archivu v Třeboni ve fondu Velkostatku Rožmberk.

STRUČNÁ HISTORIE

Hrad byl postaven patrně v první polovině 13. století Vokem z Rožmberka. První písemná zmínka pochází z roku 1250. Rožmberkové však na svém rodovém sídle nepobývají příliš dlouho a již na počátku 14. století, po vymření pánů z Krumlova, se stěhují na hrad v Krumlově. Rožmberk však nadále mají v držení.⁴

Je velmi pravděpodobné, že hrad Rožmberk byl od počátku stavěn jako dvojhradí - dolní hrad (dnešní státní hrad) a horní hrad (dnešní zámek). Vzhledem k tomu, že hrad nebyl hlavním sídlem majitelů, rozsáhlá přestavba se ho dotkla až ve druhé polovině 16. století a na začátku 17. století. Za posledních Rožmberků Viléma a Petra Voka, byl hrad rozšířen a opatřen sgrafitem. Na počátku 17. století hrad přechází na Jana Zrinského ze Serynu (syna jejich sestry Evy), který celou rekonstrukci finalizuje i úpravami interiérů.

Horní hrad v roce 1522 patrně kompletně vyhořel, pozdější objekty úřednických bytů a kanceláří a rozměrnou sýpku tedy můžeme připojit k těmto renesančním úpravám ještě za Rožmberků.

Po vymření Rožmberků (i smrti Jana Zrinského) přechází Rožmberk do držení Švamberků. Těm je ale pro účast na stavovském povstání zabaven. V roce 1619 hrad dobylo vojsko generála Karla Bonaventury Buquoye, který celé panství získal 6. února 1620 do vlastnictví. Karel Bonaventura ovšem hned rok poté umírá v bitvě o Nové Zámky, a proto se správy

panství ujímá jeho žena Marie Magdalena (roz. z Biglia). Ta sídlí v Bruselu a teprve v roce 1623 se stěhuje do Čech. Od roku 1623 do roku 1625 pobývá na Rožmberku a následně se stěhuje do nově zbudované rezidence v Nových Hradech.⁴

Tím se Rožmberk opět dostal do pozice nesídelního objektu a slouží pouze jako správní a hospodářské centrum panství. To se změní až na počátku 19. století, kdy se stává příležitostným letním sídlem rodiny Jiřího Františka Buquoye. V hradu probíhají drobnější úpravy pro pobyt panstva a začíná se zakládat park v okolí. Horní hrad však stále slouží pouze pro správní a hospodářské účely.

Až Jiří Jan směřuje více své zájmy na Rožmberk. Zprvu zvláště na dolní hrad, kde v 1. patře buduje rodové muzeum a ve 2. patře svůj soukromý apartmán. Ten mu však k stále častějším pobytům na Rožmberku a rozrůstající se rodině nedostačuje, a tak postupně přestavuje objekt sýpky na nové reprezentativní letní sídlo. Zámek v Rožmberku využívá ke svým pobytům i rodina jeho syna Karla Bonaventury II., jehož manželka Filipína (roz. Czernin zu Morzin) zde dožívá.

Po druhé světové válce je objekt zabaven státem. Dolní hrad je určen pro návštěvnický provoz, zámek je darován Československé poště pro účely poštovního učiliště. Do nedávné doby byl objekt využíván jako rekreační zařízení, které bylo uzavřeno v září 2019. Dnes je objekt nevyužívaný.

STAVEBNÍ VÝVOJ

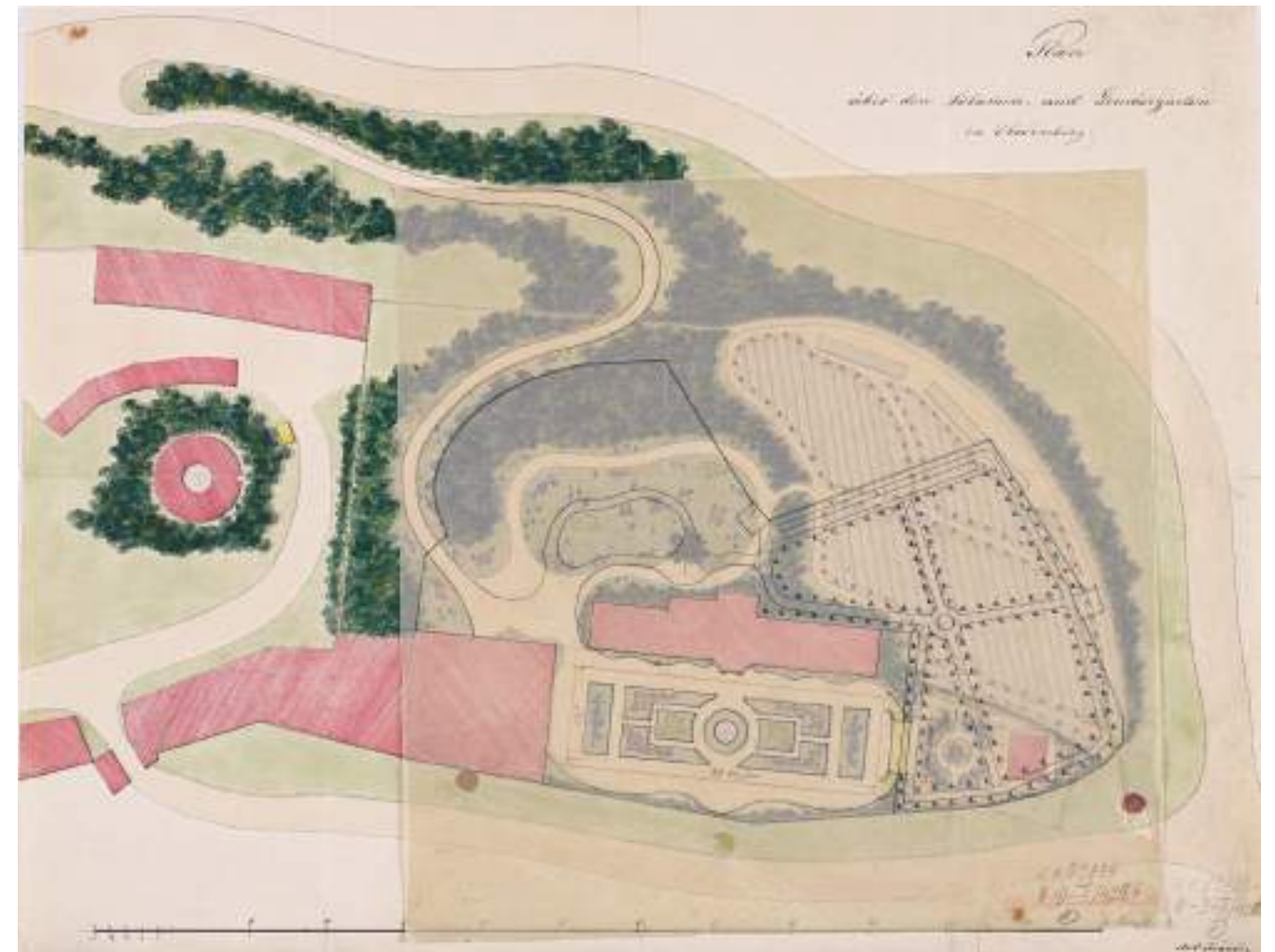
VÝVOJ AREÁLU V 19. STOLETÍ

Podobu areálu před rozsáhlými úpravami po polovině 19. století nám zachycuje plán, datovaný do roku 1852. Zachycuje nově vzniklou formální zahradu a skleník, který byl vyprojektován A. Krausem v roce 1851.¹ Dále zobrazuje původní rozsah hospodářského dvora, který byl rozsáhlejší východním směrem a právě jeho východní část i společně s cestou, která vedla od “velké” brány právě do východní části dvora, byla zasypána při pozdějších úpravách. Tento plán dokládá, že východní zeď dnešních garážových stání v hospodářském dvoře nemůže být gotického původu, jak ji časuje SHP z roku 1989.⁴ Stejně tak zvlněná opěrná zeď pod věží Jakobínkou nemůže být středověkého původu, jak ji uvádí průzkum z let 2005 - 2006 (včetně omítek!).⁵ Obě musí být postavené po roce 1852 v souvislosti s úpravou zahrad ve východní části areálu. Plánek je cenný i tím, že zachycuje zaniklé budovy v prostorách dnešních zahrad, zvláště starší gloriety, který je zachycen i na plánu výstavby nové promenádní cesty na severním svahu pod hospodářským dvorem. Díky němu můžeme i zjistit, jak starší gloriety vypadal. Jednalo se o čtyřhrannou patrovou stavbu, patrně s jehlanovou nízkou střechou. Patro bylo opatřeno ochozem se zábradlím. Stěny patra byly prolomeny vždy třemi velkými okny, možná dveřmi. V přízemí je patrný střílnový otvor. Je možné, že patrová vyhlídková nástavba vznikla na starší stavbě (baště?).

Několik dalších plánů nám prezentuje návrhy na

úpravu zahrad v okolí nového skleníku východně od budoucího zámku. V zahradách se již nepočítá se starším gloriem a drobným objektem ve středu zahrad. Zasypává se prohlubeň na severním okraji a vzniká myšlenka na volnější zahradu. Objevuje se také objekt nového gloriety, který byl také v mnoha variantách plánován od počátku. Nakonec v deskové maketě naznačen v roce 1856 a vystaven v roce 1858.¹ Vyhlídková zahrada byla patrně nejpozdější. O tom svědčí řešení v samostatném plánu, kdy už stojí tzv. cottage a je vyřešena i volná zahrada, tedy jistě po roce 1853. Právě s výstavbou vyhlídkové zahrady bezprostředně souvisí zmenšení hospodářského dvora a výstavba cesty a opěrné zdi kolem věže Jakobínky. Výstavba vyhlídkové zahrady a úpravy v okolí věže Jakobínky mohou souviset s kompletní přestavbou sýpky na zámek. Tato přestavba proběhla mezi lety 1856 a 1857, a právě k těmto datům můžeme přisoudit i zmenšení hospodářského dvora a výstavbu opěrné zdi pod věží Jakobínkou, protože úprava předprostoru nového vstupu do přízemí zámku u kaple bylo v souvislosti s přestavbou zcela jistě řešeno.

Terénní úpravy areálu horního zámku zcela jistě obsahovaly i úpravy mezi dolním hradem a zámkem. Patrně v souvislosti s výstavbou severní promenádní cesty (1853) byl zasypán původní příkop mezi oběma areály a vznikla tak i opěrná zeď se schodištěm, zaslepující renesanční bránu od města.

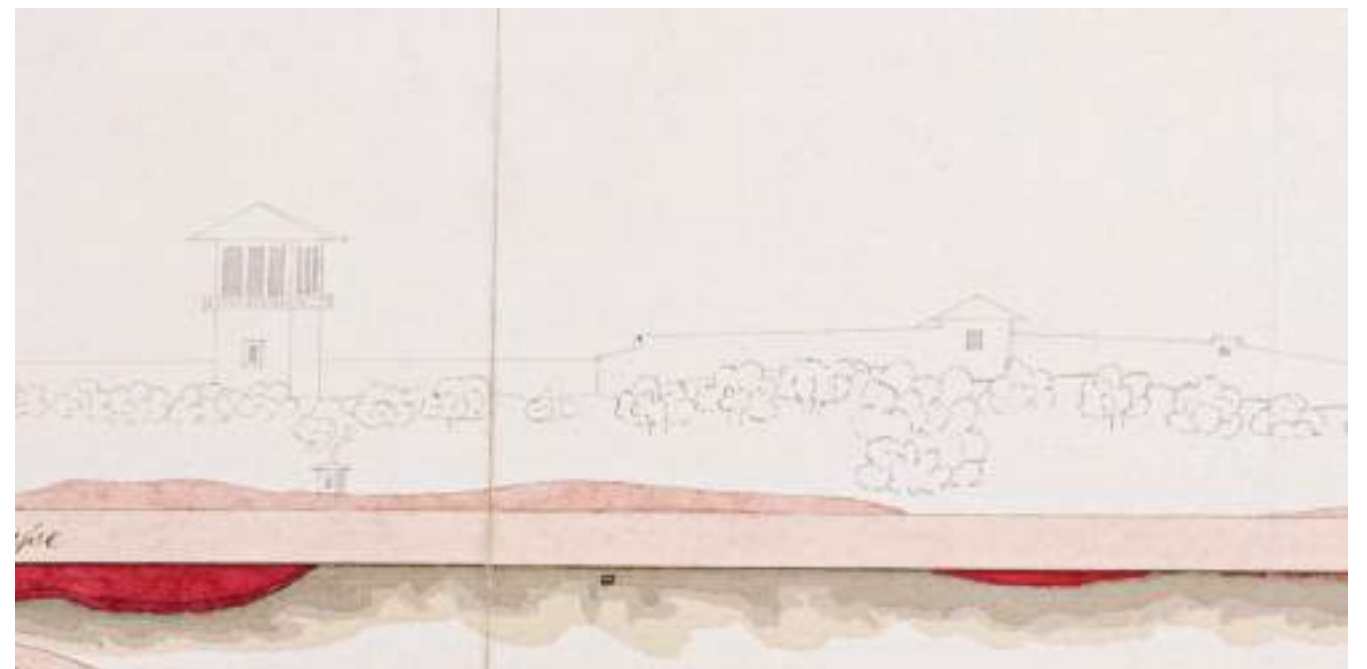

^ **plán zahradních úprav ve východní části areálu (kolem 1853) [I]**

Z plánu je patrné, že již stojí tzv. cottage, nikoliv však zámecká budova. Kresba tuškou na pauzovacím papíře je původní stav z úprav v roce 1851 a 1852 (skleník a formální zahrada). V západní části je zachycen již téměř zmenšený hospodářský dvůr, ale stále funguje propojení cestou na východní straně věže Jakobínky. Z polohy gloriety a průběhu cest je zřejmé, že se jedná o nerealizovaný návrh.

výřez ze schématu postupu prací na severní promenádní cestě (1853) [I]

Na výřezu je zachycen starší gloriety, který stával na hraně svahu nad sedlem k Tomášskému vrchu (zhruba místo dnešního vysílače). ✓

STAVEBNÍ VÝVOJ ZÁMECKÉ BUDOVY

Na místě dnešní zámecké budovy stála velká sýpka, jejíž renesanční původ je nesporný. SHP z roku 1989 pokládá otázku, zda nemůže být starší, ale odpověď na ni nedává.⁴

Přestavba sýpky na zámek proběhla ve čtyřech etapách, kdy se prostory postupně rozšiřovaly.

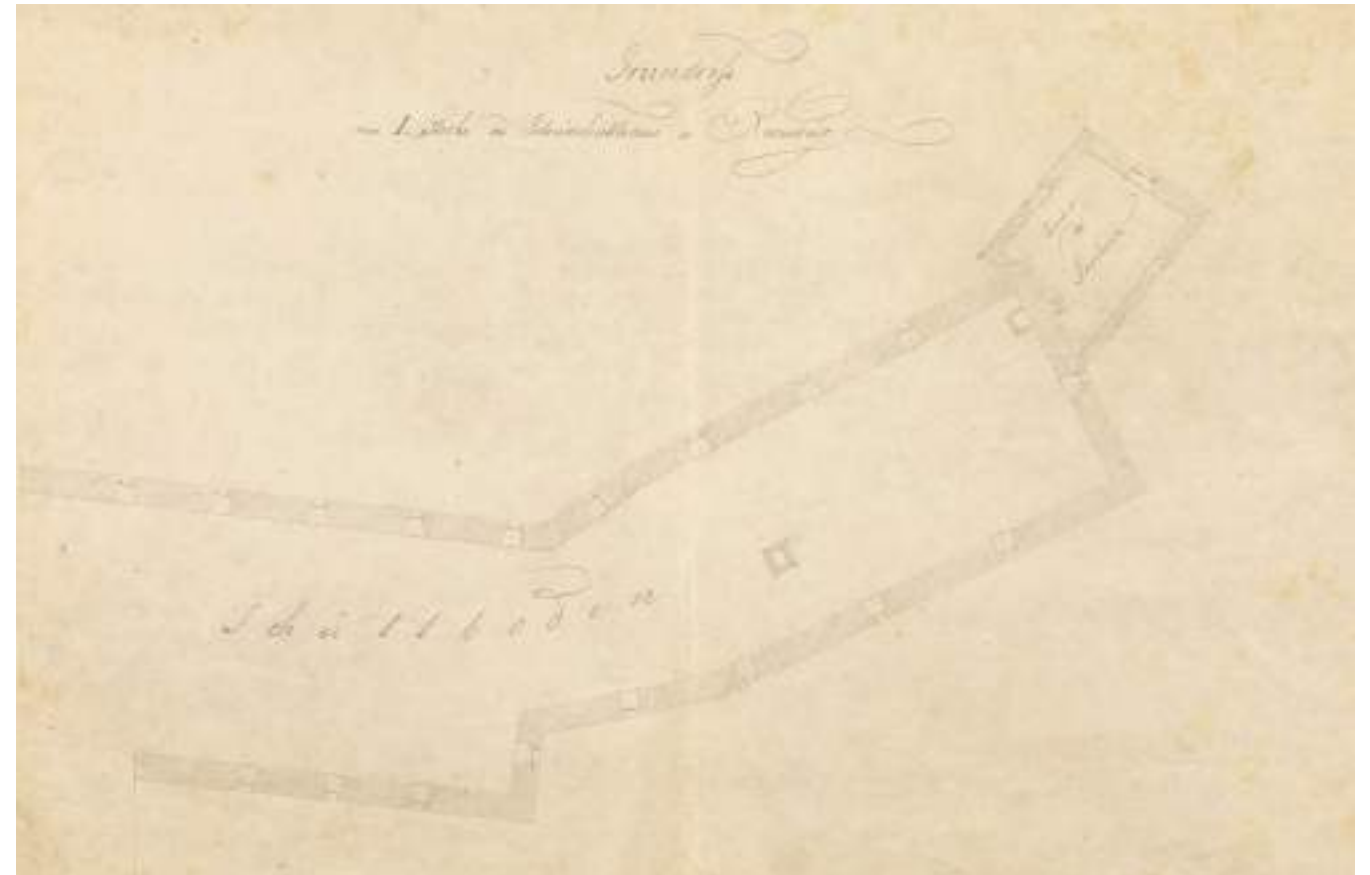
Před rokem 1851 se v místech dnešního průjezdu nacházela patrová substrukce starší brány, snad gotického původu, která byla i vůči renesanční sýpce vyosená. V patře této brány se nacházel byt zahradníka. V roce 1853 se Jiří II. rozhodl přestavět východní část sýpky na tzv. cottage, obrácenou do formální zahrady, kterou (společně se skleníkem) vybudoval v letech 1851 - 1852¹ jako první krok k úpravám celého areálu. V souvislosti s výstavbou tzv. cottage, patrně přestavěl i západní část sýpky, kde vznikly další úřední byty. Střední část byla zachována stále jako sýpka. V roce 1855 se rozhodl přestavět sýpku i byty úředníků na zámeckou budovu. K tomu se nám zachoval plán všech podlažích s vyznačeným zachovanými, bouranými a novými stěnami. V roce 1857 je hotová zámecká budova s dvoutraktem, hostinskými pokoji, soukromým apartmánem i kaplí. Ovšem stále bez průjezdu a konstrukcí nad ním. Přestavba se dotkla i části tzv. cottage, která byla napojena na dispozici zámku. Soukromý apartmán se dovybavuje patrně až později, což dokládá inventář nového zámku z roku 1860, kde jsou místnosti apartmánu vynechány. Může to souviset

s dostavbou části v prostoru brány, která musela vzniknout do roku 1863. Přesné datum nám může poskytnou dendrodatace krovu. Pravě v roce 1863 pak Jiří II. nechává tzv. cottage zvýšit na patrovou, což do dispozice zámku výrazně nezasáhne, pouze se posune jedna příčka ve vstupní hale a vytvoří se tak „schodišťová“ místnost s točitým schodištěm do nově vzniklého patra tzv. cottage a pravděpodobně v souvislosti s tím vznikne i arkýř na jižní straně přízemí tzv. cottage.

Drobné úpravy probíhají i nadále. Například úpravy střechy tzv. cottage v roce 1907 nebo úpravy spíše funkčního využití na vdovské sídlo pro Filipínu, roz. Czerninovou zu Morzin.

Jednotlivé etapy přestaveb sýpky na zámeckou budovu souvisí s využíváním dolního hradu a postupným přesunem rezidenční funkce právě z apartmánu v dolním hradu do nově budovaného horního zámku. Tento přesun byl velmi pozvolný a postupný, což se odráží právě na etapizaci celé přestavby. Motivace a kroky k přesunu v jednotlivých fázích jsou vysvětleny a zmapovány v kapitole Funkční využití.

Toto je velmi důležitým ukazatelem stavebních aktivit v 19. století v celém areálu hradu i zámku v Rožmberku, protože právě přímo souvisí se změnami v dolním hradu (např. vznik rodového muzea), ale také s rodinou stavebníka Jiřího II., která se stále rozrůstala a bylo třeba na to reagovat.

^ **půdorys 1. poschodí sýpky (1850) [II]**

Patrná část staré brány s bytem zahradníka v patře, zbytek stavby slouží jako sýpka.

kresba Jiřího II. (1852) [I]

Podoba formální zahrady a skleníku, které vznikly v letech 1851 a 1852.

Zachyceno východní průčelí sýpky, kde v následujícím roce byla vystavěna přízemní tzv. cottage. ✓

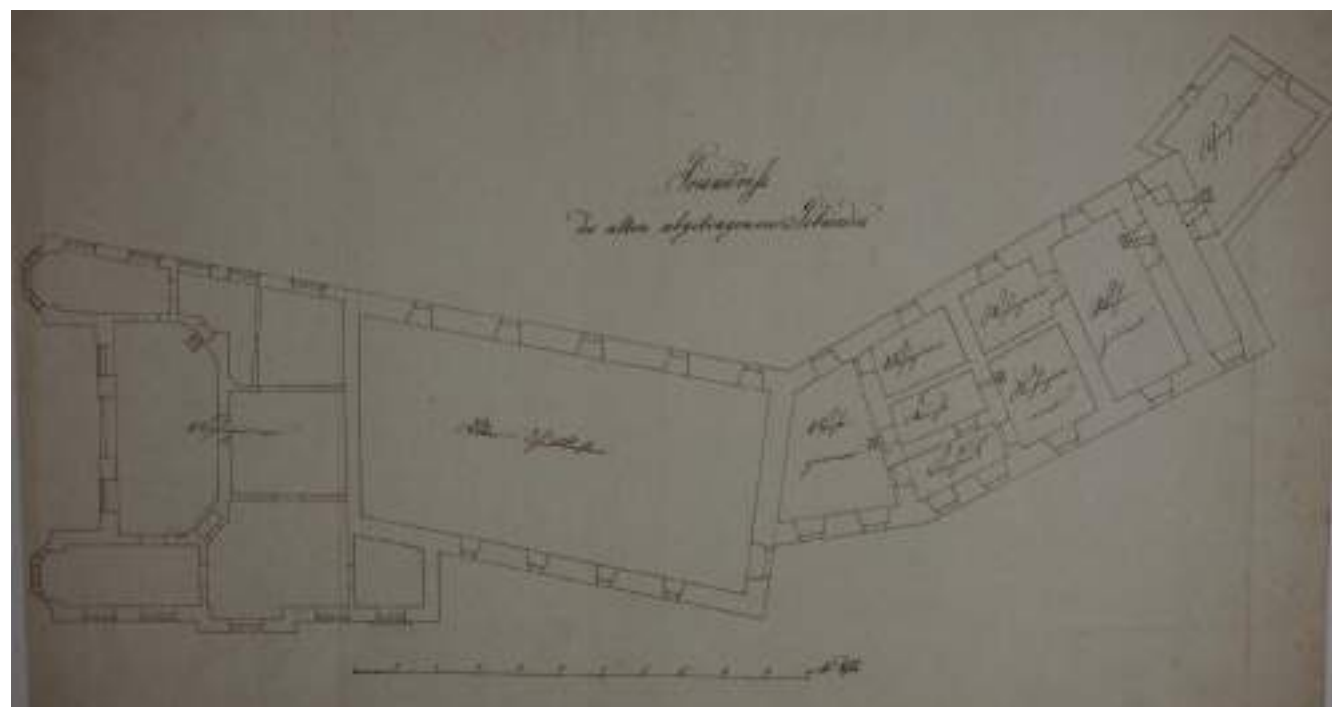

^ plán na výstavbu tzv. cottage (1853) [I]

Plán znázorňuje 1. fázi tzv. cottage, která sloužila pouze jako salon a pracovny hraběcího páru. Zachyceno napojení na střechu starší sýpky.

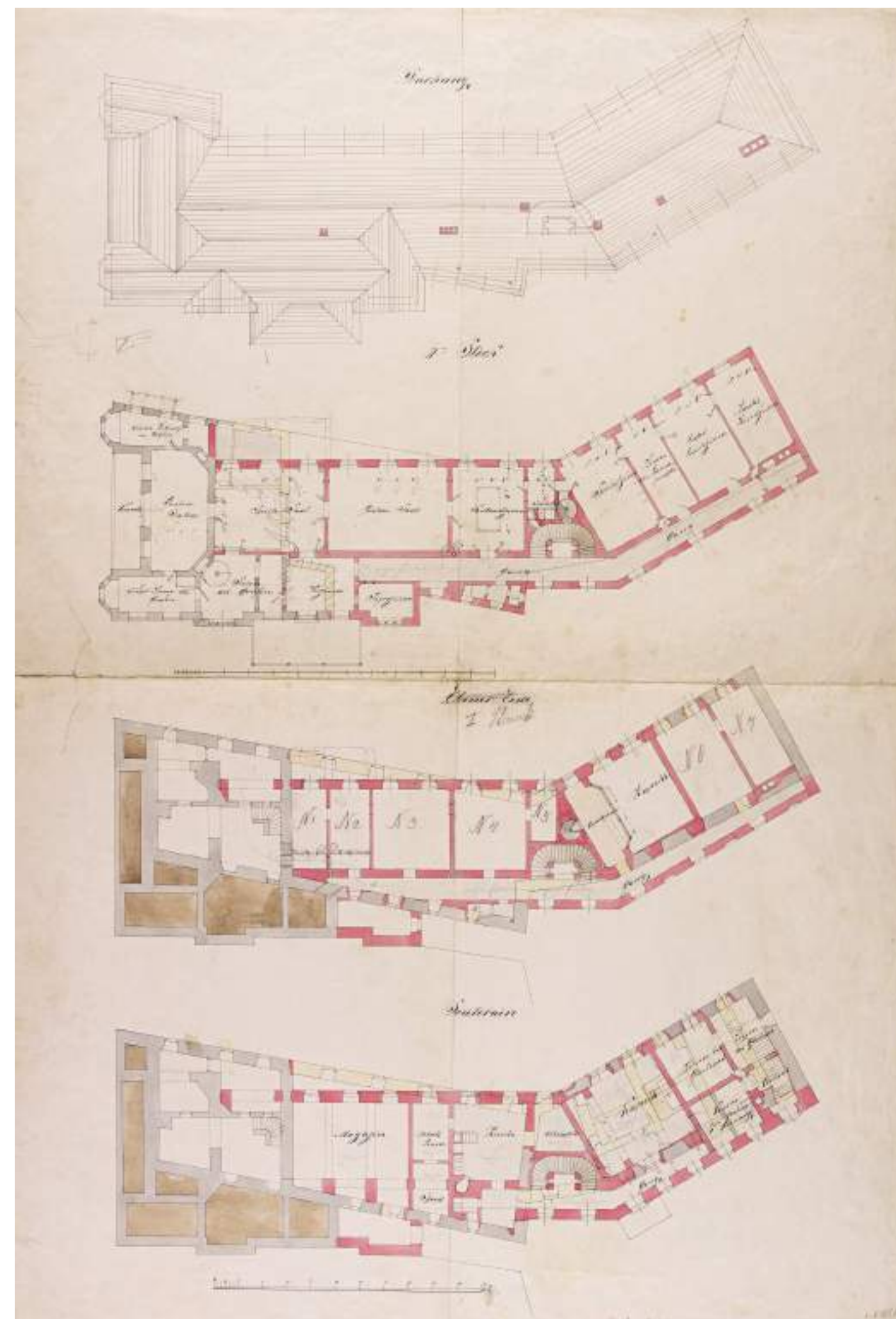
plán celého objektu po 1. fázi přestavby (po 1853) [II]

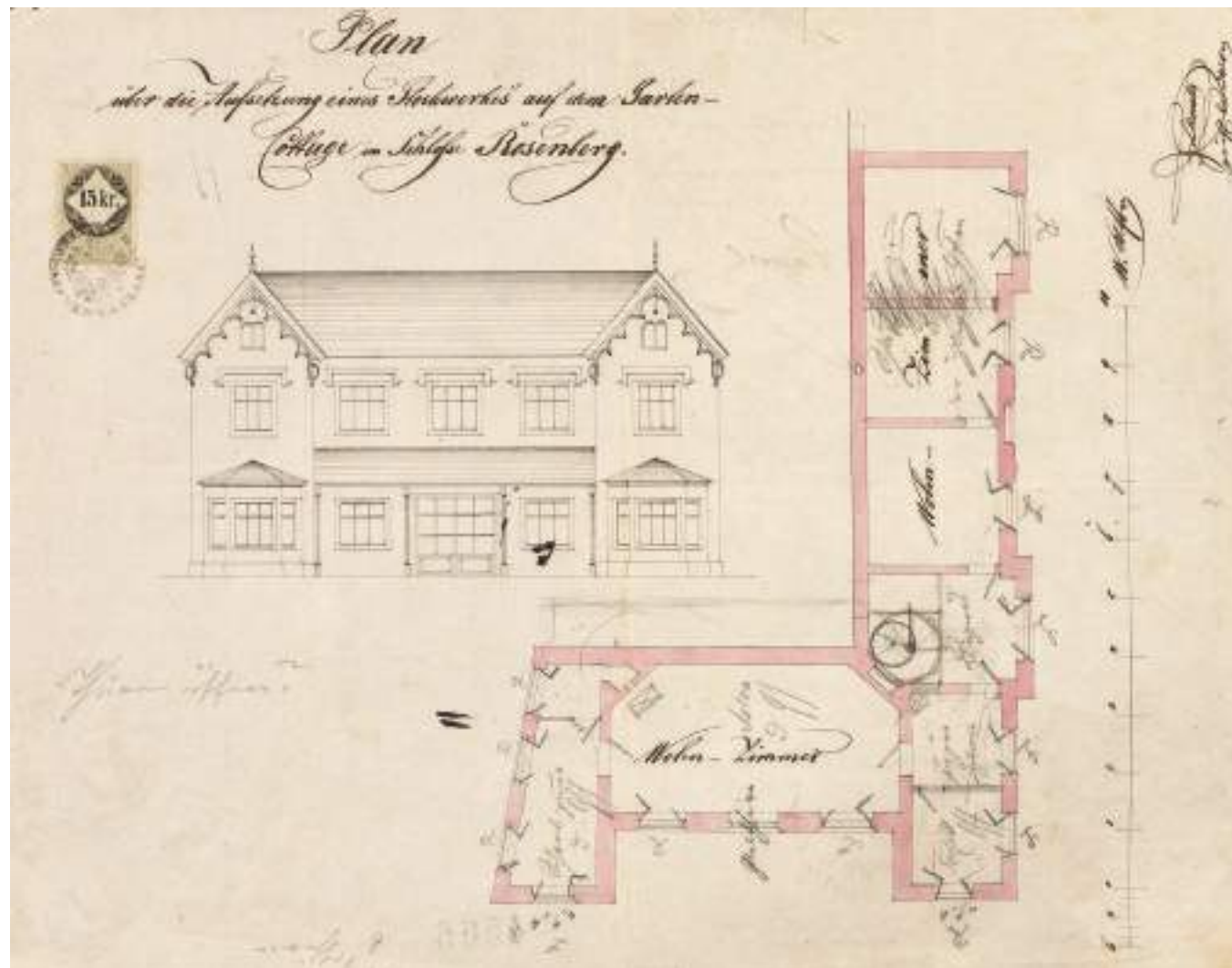
Ve východní části vznikla přízemní tzv. cottage, střední část slouží stále jako sýpka a v západní části vznikly úřední byty. Stále je zachována starší brána s bytem v patře, který je nově přístupný z části s byty.

plán 2. fáze přestavby na zámeckou budovu (1856) [I]

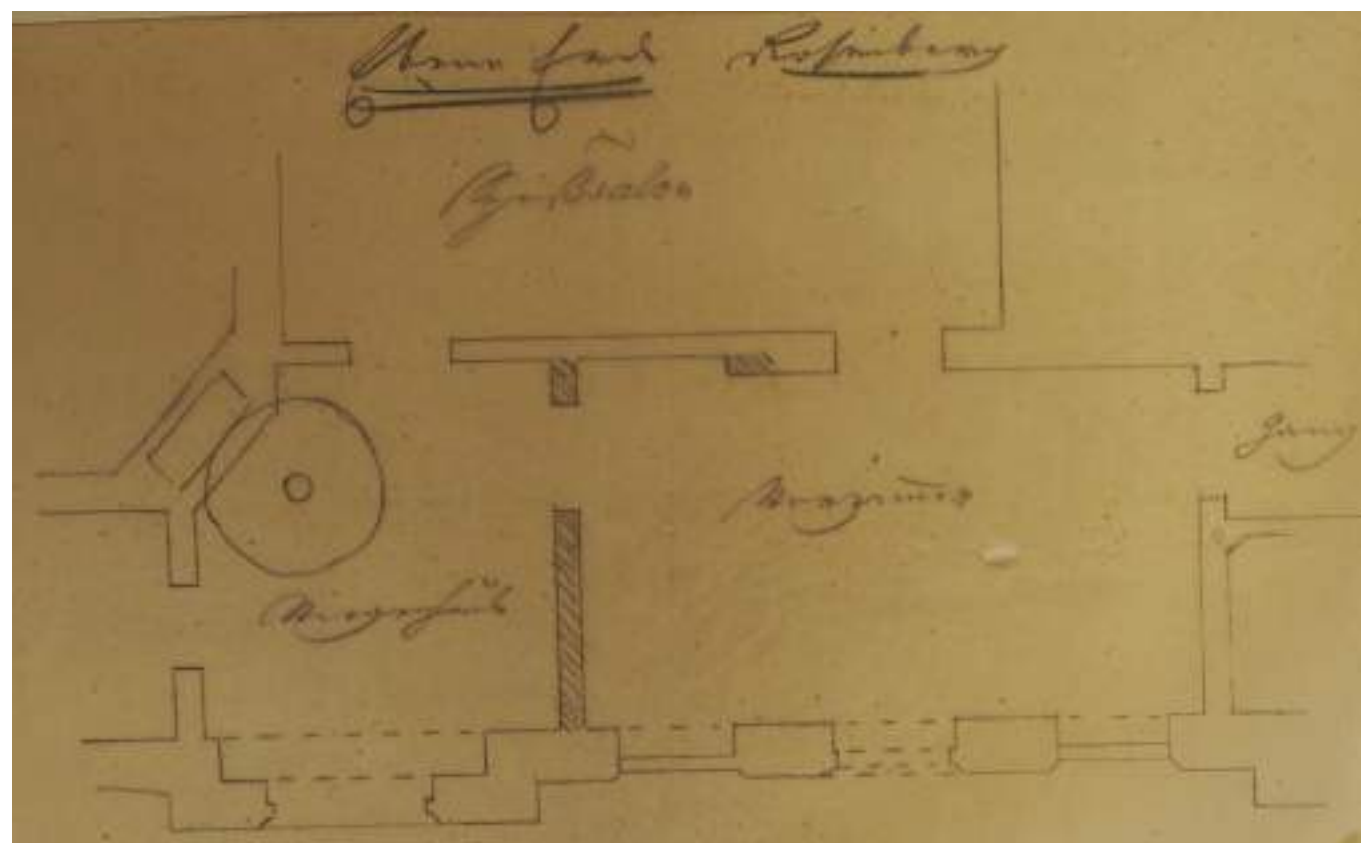
Patrné je zdivo 1. fáze tzv. cottage, částečně bourané a bourané konstrukce sýpky a úřednických bytů. Stále chybí část v prostoru starší brány.

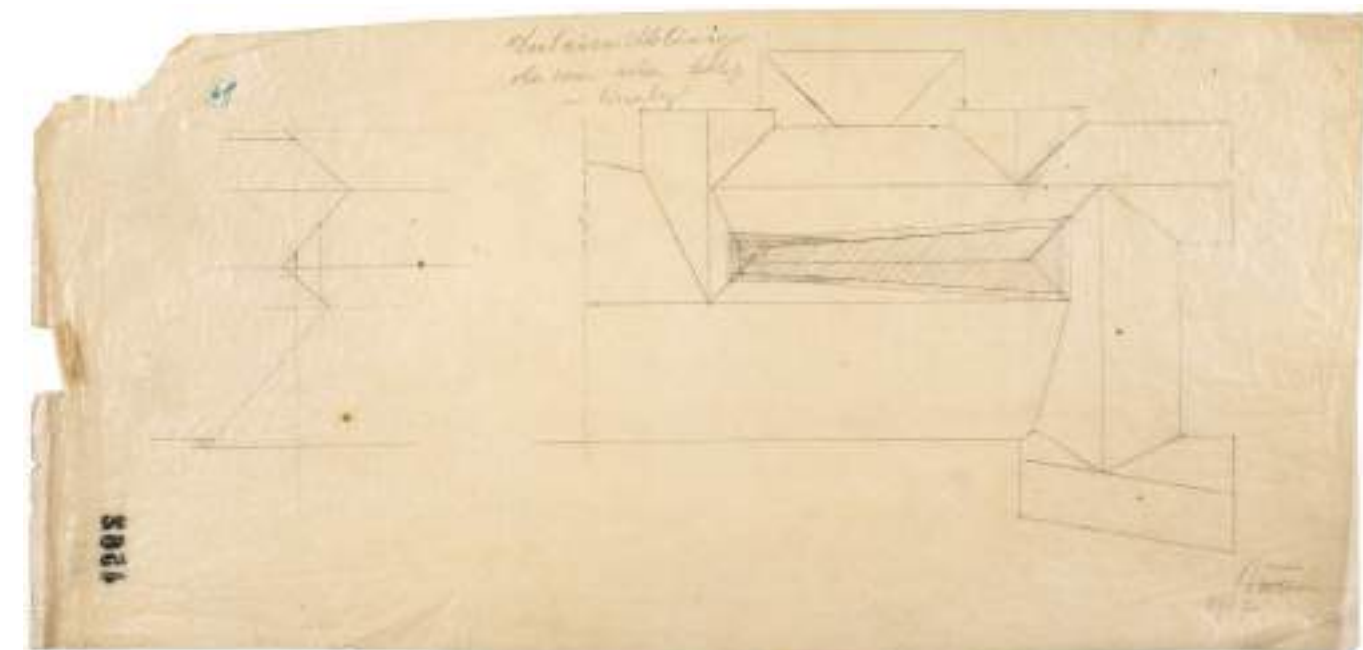
^ **plán na výstavbu patra tzv. cottage (1863) [II]**
Vpisky tužkou jsou zřejmě úpravy projektu ještě před výstavbou

improvizovaný plán úprav v přízemí tzv. cottage (1863) [II]
Nástavba patra vyvolala drobné změny v přízemí tzv. cottage, pro které se ale nedělal vlastní výkres. Jde o posun příčky a výstavbu schodiště. v

^ **fotografie celého areálu i s městem (mezi 1857 a 1863) [II]**
Zachycuje ještě přízemní tzv. cottage se zámkem, ale již pokoje nad průjezdem. Dokládá tedy jejich výstavbu před navýšením tzv. cottage.

plán úprav střechy nad tzv. cottage (1907) [II] v

STAVEBNÍ VÝVOJ ÚŘEDNICKÉ BUDOVY

Úřednická budova je nepopíratelně renesančního původu se zachovalým sgrafitem. Dle SHP z roku 1989 obsahuje i starší konstrukce, hlavně v jižní obvodové stěně.⁴ Výstavba renesančního objektu patrně souvisí s pozorností Viléma a Petra Voka z Rožmberka, kterou ve druhé polovině 16. století věnovali Rožmberku, případně aktivitám Jana Zrinského ze Serynu, který na Rožmberku pobývá od roku 1600 do své smrti v roce 1612.⁴ Komíny na dolním hradu nesou letopočty 1600 a k tomuto období můžeme vztáhnout i vznik úřednické budovy. Patrně od svého vzniku sloužila stále stejnému účelu, tedy kancelářím a bydlení úředníků.

Podklady a archivní materiály pro tento objekt chybí, můžeme tedy usuzovat jen z výpovědi stavby. Významným datačním prvkem stavby je portál v severním průčelí s letopočtem 1627. SHP z roku 1989 si ho všímá, ale dále s ním nepracuje a přisuzuje mu jen drobné úpravy, které se dnes již neprojevují. Doplnující SHP z let 2005 - 2006 usuzuje, že ostění je osazeno druhotně vzhledem k porušeným koncům překladu s letopočtem. Oba závěry můžeme v současné době rozporovat.

Samotný portál tvoří kamenné ostění se dvěma stojkami a překladem, vše s krajními pásky. Kraje kamenného překladu jsou narušené vedením elektroinstalace. Návaznost pásku na stojky je vyvedena v omítce. Můžeme předpokládat, že vzhledem k tvarosloví prvku nemůže jít o starší

prvek. Je tedy možné, že současný překlad byl původně zamýšlen na stojku, ale na tomto místě byl využit jako překlad, byl do něj přitesán letopočet 1627 a pásek byl doplněn omítkou. Průzkumem omítkových vrstev v okolí portálu se došlo k závěru, že ostění bylo vloženo do sgrafitové omítky, ale porušení renesančního sgrafita je minimální, tudíž je pravděpodobné, že kamennému ostění předcházelo dřevěné trámové ostění, které bylo současné s renesančním sgrafitem a tudíž otvor je původní z období vzniku stavby. Na kamenné ostění navazují nátěry fasády v šedé a okrové barvě a vrchní vrstvu tvoří novodobé sgrafito v cementové omítce.

Letopočet 1627 souvisí se správou vdovy po Karlu Bonaventurovi Buquoyovi, který dostal panství od císaře v roce 1620, Marii Magdaléně, roz. de Biglia. Po přesunu do Čech v roce 1623, kdy se chopila správy českých panství krátce pobývala na Rožmberku a v roce 1625 se přesunula do Nových Hradů, kde si později vybudovala na náměstí rezidenci.⁴ Pro její období bylo typické zefektivňování správy a s tím můžeme spojit i dataci 1627. Je těžko představitelné, že by datovali kamenné ostění, které by jen nahrazovalo dřevěného předchůdce. Patrně letopočet souvisí s rozsáhlejší přestavbou objektu. Jak uvádí SHP z roku 1989 je nemyslitelné současný dvoutrakt ve východní části přisuzovat renesanční fázi. SHP z roku 1989 ho datuje až do období klasicismu. Je však pravděpodobné, že zmíněný dvoutrakt může

souviset s letopočtem 1627.

Před vytvoření dvoutarktu byl jednotlivé části úřednické budovy samostatně přístupné vlastními vstupy z nádvoří. Tyto části byly propojeny až se vznikem dvoutraktu druhotně proraženými otvory při severní fasádě. Portál s letopočtem 1627 tedy zpřístupňoval střední část s místností se třemi okny v severní straně, ze které je dobrý přehled o dění na celém spodním nádvoří areálu, což napovídá, že by mohla sloužit jako kancelář. Naopak při jižní fasádě se nachází klenutá (původně patrně větší) místnost, která mohla sloužit jako nespalný trezor. Další místnost doplňovala dispozici jako komora. Východní část byla přístupná dnes zazděným portálem hned vedle trojosé místnosti. Je možné, že východní část byla rozdělena ještě na dvě části, vzhledem k různé úrovni podlahy a existenci dalšího vstupu. Bližší renesanční dispozice této části je setřena právě

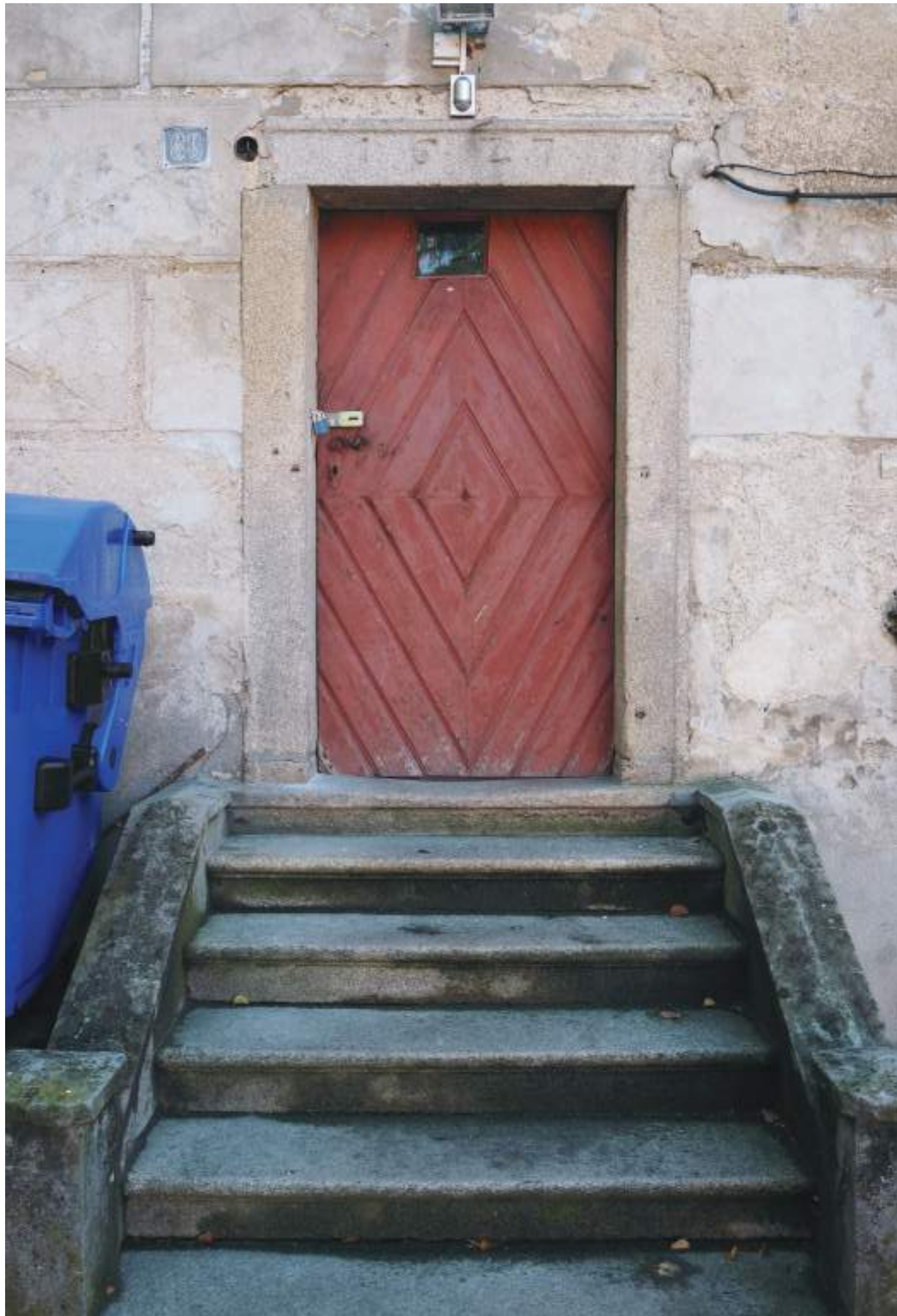
barokní vestavbou dvoutraktu. Napovědět by nám mohly zazděné okenní otvory, jejichž šambrány se odkrývají v renesančním sgrafitu na severní i jižní fasádě. Západní část pak sloužila zřejmě jako byty a byla přístupná ze schodiště v západní části.

Po vytvoření dvoutraktové dispozice se hlavním vstupem stal ten do prostoru kanceláře s trezorem, propojením všech částí chodbou v užším traktu při severní fasádě ztratil druhý portál význam a byl zazděn a letopočet byl logicky umístěn na nejhlavnější vstup.

Úřednická budova byla upravována i nadále, ale vzhledem k přístupnosti prostor a množstvím materiálu nebyl dalším osudům úřednické budovy věnován prostor. Po zajištění průzkumu je potřebné nastíněnou teorii potvrdit i z nálezových situací v interiéru budovy a navázat ve zjištění pozdějších úprav, zvláště v 19. století.

fotografie severní fasády úřednické budovy s portálem s letopočtem 1627 (2019) [foto autor]
Východně od portálu (na fotografii vlevo) se nachází trojice oken původní kanceláře (na fotografii viditelná pouze dvě). Patrný je výškový rozdíl oken v západní části (vpravo) a části s portálem. ✓

^ > ^ krajní části kamenného překlady, narušeného vedením elektroinstalace (2019) [foto autor]

analýza omítkových vrstev nad portálem (2019) [kresba autor]
 modře - jádrové i povrchové vrstvy renesanční omítky se sgrafitem; hnědě - měkká omítka v okolí překlady se šedými a okrovými nátěry, přecházející i na renesanční omítku; neznačeno - pozdější cementová vyrovnávací omítková vrstva s novodobým sgrafitem. v

STAVEBNÍ VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉHO DVORA

Stavebněhistorická analýza hospodářského dvora tak, jak ji nastínil SHP z roku 1989, je snad rámcově správná, až na drobné výjimky a dataci celé přestavby kuchyňské části a dnešní jídelny.

SHP z roku 1989 datuje stěnu na zádi garážových stání ve východní části dvora jako pravděpodobně gotickou. Tato informace je vyvrácena již v kapitole Vývoj areálu v 19. století a musíme ji datovat až po roce 1856, zřejmě velmi záhy po tomto datu a můžeme ji přisoudit k výstavbě právě garážových stání, které průzkum z roku 1989 (v rámci své kategorizace) správně umisťuje do romantických přestaveb po roce 1850.⁴

Zazdívku dveřního otvoru v severní části západní budovy dvora, dnes v prostoru dalšího garážového stání SHP z roku 1989 datuje do klasicistního období. Ovšem na plánu výstavby promenádní severní cesty, který zachycuje i severní fasádu hosp. dvora je otvor zakreslen. K jeho zazdění tedy došlo až v souvislosti s výstavbou garážového stání, opět zřejmě po roku 1856.

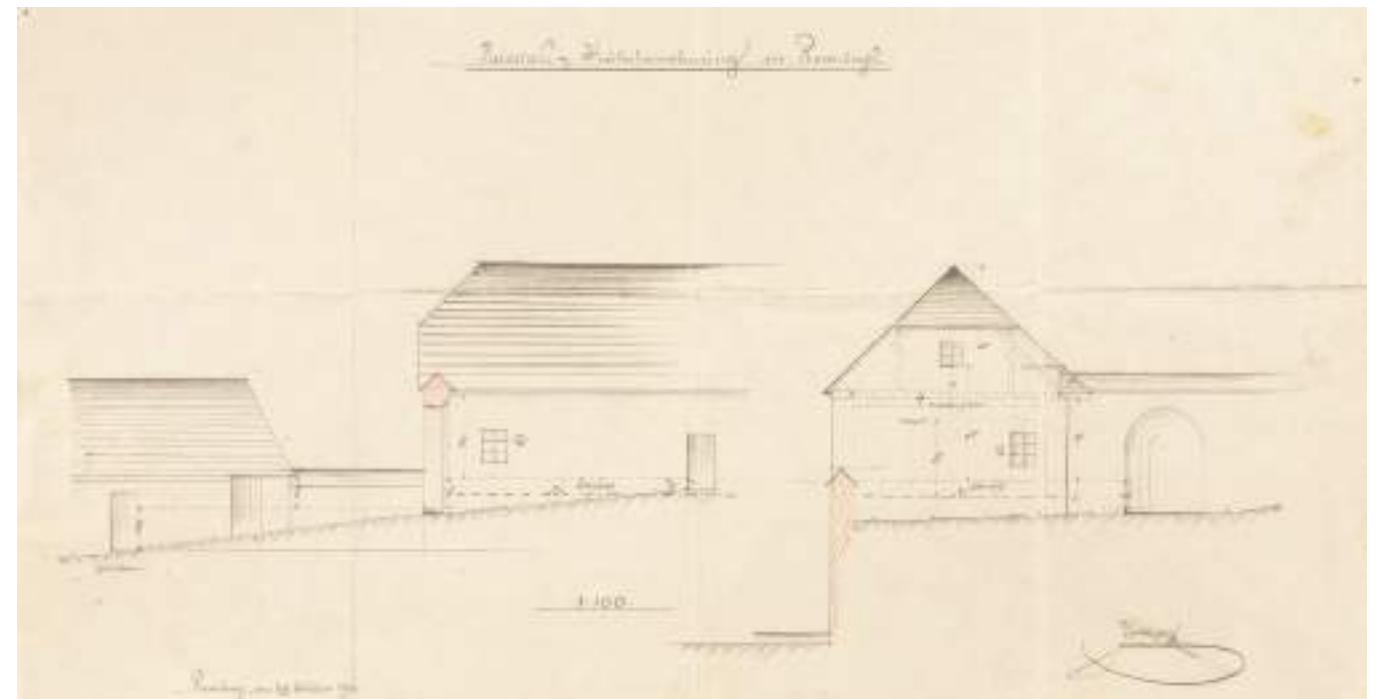
Nejzásadnějším rozdílem je datace podkrovní vestavby a přestavby jižní části západní budovy na kuchyni a jídelnu. Vzhledem k vývoji majitelů rožmberského panství a jeho využívání je nepravděpodobné, že by podobný, poměrně zásadní stavební úkol realizovala vdova Filipína, roz. Czerninová zu Morzin, která zámek využívala po smrti svého manžela Karla Bonaventury II. Buquoye

až do roku 1937 jako své vdovské sídlo. K tomu bylo areál i zámek upravit, jelikož nebyl stavěn na trvalý pobyt, možná v této souvislosti mohlo vzniknout ubytování pro stálé služnictvo. Představa, že vestavba vznikla až po roce 1949 v takovéto kvalitě s použitými prvky je iluzorní.⁴ Vzhledem k tomuto vývoji a k dataci použitým prvků (obložkové zárubně, okenní a dveřní kování) je nejvýše pravděpodobné, že podkrovní vestavba vznikla na počátku 20. století. I když se nám plány na přestavbu nezachovaly, existuje plán na výstavbu nové brány do hosp. dvora z roku 1913, který zachycuje i jakousi novou konstrukci na severní straně brány, kterou by mohl být příčný objekt dnešní kuchyně, na kterou by brána (vzhledem k zachovalém protilehlému pilíři) měla navazovat. Zároveň existuje plán na výstavbu starší brány a ohradní zdi mezi dvěma objekty z roku 1912. Z toho můžeme usuzovat, že výstavba příčné budovy a podkrovní vestavby s mansardovou střechou vznikla v roce 1913. Sloužila pravděpodobně pro ubytování služebnictva. Přízemí patrně stále sloužilo jako stáj a příčný objekt dnešní kuchyně jako vývod koní nebo stání pro kočár, protože parapet okna na jižní straně je druhotně vložený a původně zde byl široký dveřní otvor.

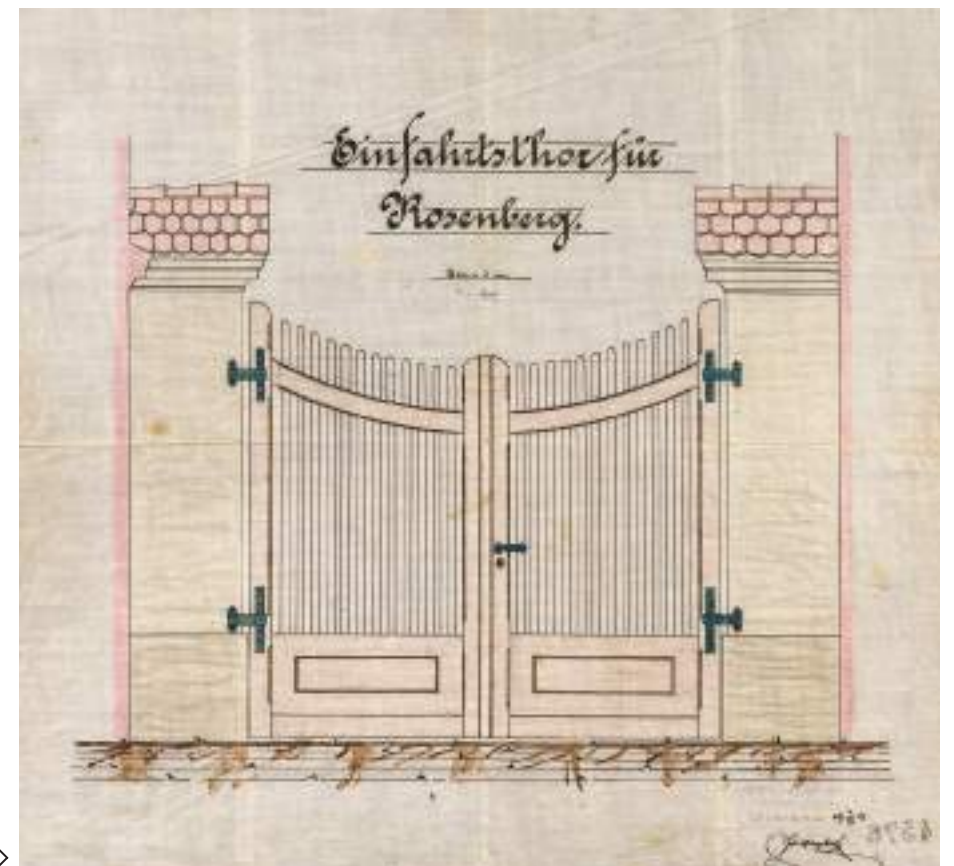
Přestavba na jídelnu a kuchyni tedy musela proběhnout ještě později. Patrně ne za využívání Buguoyů. Ti by k podobnému kroku neměli zásadní motivaci. Klíč k naleznutí odpovědi můžeme najít

ve využívání objektu za druhé světové války, kdy sloužil pro německou nacionalistickou organizaci Bund deutscher Mädel (Svaz německých dívek), kteří na Rožmberku pobývaly. Poměrně velká skupina dívek se musela někde stravovat a je možné, že pro účely této organizace byly prostory stáji přestavěny na jídelnu a kuchyni. Datace do přelomu 30. a 40. let 20. století by korespondovala s použitými okny a kováním.

Přestavba jižní části hospodářského dvora ve 20. století proběhla ve dvou fázích, na sobě vzájemně nezávislých. S největší pravděpodobností v roce 1913 ještě za držení Karla Bonaventury II. Buquoye vznikla podkrovní vestavba s mansardovou střechou a příčný objekt, který propojil oba renesanční objekty dvora a za druhé světové války bylo přízemí přestavěno pro účely jídelny a kuchyně pro Svaz německých dívek.

^ **plán na výstavbu klenuté brány a ohradní zdi v hosp. dvoře (1912) [II]**
Párné je stále ještě rozdělení na dva objekty.

plán na výstavbu nové brány do hosp. dvora (1913) [II]

Patrně je nová konstrukce vlevo od levého (severního) pilíře, kde by měl stát příčný objekt dnešní kuchyně. >

^ fotografie kování okna v podkrovní vestavbě (2019) [foto autor]
Obdobná kování jsou datována kolem roku 1910.

fotografie kování okna v přízemí v prostorech dnešní jídelny (2019) [foto autor]
Obdobná kování byla používána ve 30. letech 20. století. v

^ fotografie dveřního křídla a obložek v podkrovní vestavbě (2019) [foto autor]

FUNKČNÍ VYUŽITÍ ZÁMECKÉ BUDOVY

Po úpravách dolního hradu a otevření rodového muzea a po svatbě Jiřího II. Buquoye se Žofií Terezií, roz. princeznou Öttingen-Öttingen und Öttingen-Wallerstein v roce 1847 stavební práce na Rožmberku utichly. Bylo to jednak svatební cestou, revolučními událostmi v roce 1848, ale také z důvodu poznávací cesty Jiřího II. v roce 1850 po Evropě.¹ Z této cesty si jistě přivezl mnoho nápadů, inspirace a vzorů. V roce 1851 po smrti svého otce Jiřího Františka navíc dědí hraběcí titul a získává neomezený přístup k finančnímu kapitálu. Možná právě proto začíná na Rožmberku druhé období stavebního ruchu, tentokrát v areálu bývalého horního hradu.

První krok k přesunu rezidence do areálu bývalého horního hradu paradoxně nebyla obytná budova, nýbrž okrasná formální zahrada se skleníkem. Tu vyprojektoval v roce 1851 Anton Krause a byla vytvořena během roku 1852.¹ Je pravděpodobné, že již se zahradou měl Jiří II. myšlenky na vybudování tzv. cottage. Tu si zbudoval v roce 1853 a obsahovala kromě salonu i pracovny hraběte a hraběnky. Nicméně stále využíval svůj soukromý apartmán ve druhém patře dolního hradu.

Vzhledem ke společenským povinnostem a narození prvního potomka se Jiří II. rozhodl přebudovat sýpku na zámeckou budovu, která obsahovala v přízemí provozní prostory a kapli, v 1. patře hostinské pokoje a oratoř v převýšené kapli, ve 2. patře soukromý apartmán a reprezentační prostory, které navazovaly

na původní salon v tzv. cottage.

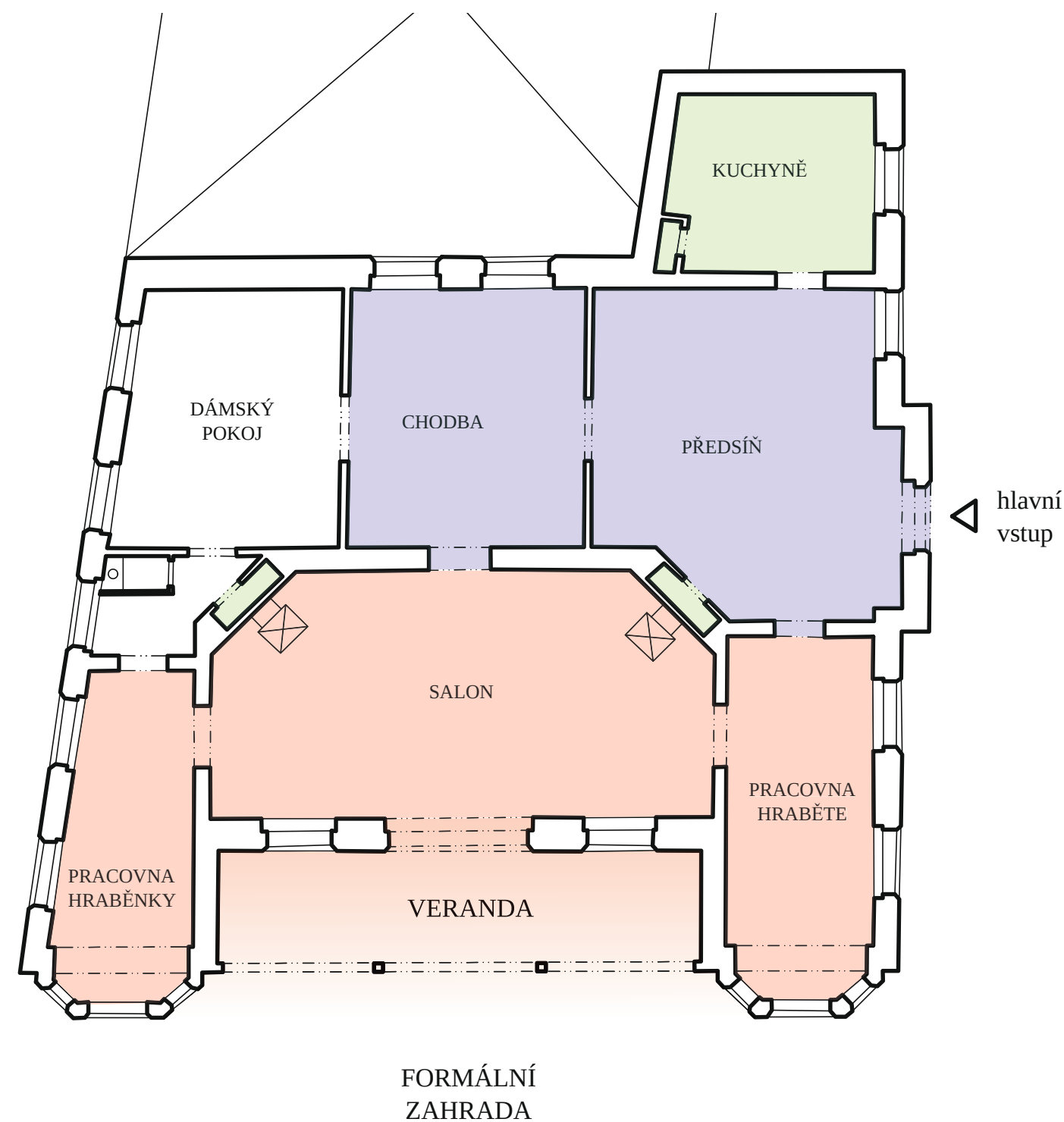
Na základě inventáře z roku 1860 víme, že soukromý apartmán byl stále nevybaven nebo probíhalo jeho rozšíření nad prostor dnešního průjezdu. V inventáři jsou totiž místnosti soukromého apartmánu vynechány. V roce 1859 se Jiřímu II. narodil třetí potomek - dcera Gabriela, a proto se zřejmě rozhodl k rozšíření soukromého apartmánu i do prostoru nad dnešní průjezd. Každopádně zámecká budova už sloužila hostům, včetně kaple a reprezentačních místností (jídelsna, velký salon a biliárdový pokoj). Po rozšíření se funkční využití prakticky nezměnilo, jen přibýly dva pokoje v 1. a 2. patře.

Drobné změny ve funkčním využití nastávají s výstavbou patra nad tzv. cottage. Pracovny a soukromý salon se přesouvají do patra a přízemní prostory se připojují k reprezentačním místnostem. V této podobě pak byl zámek využíván do smrti Karla Bonaventury II. v roce 1911 a pak se mění na stálé vdovské sídlo jeho ženy Filipíny, roz. Czerninové zu Morzin. Zámek tedy musí poskytnout ubytování pro vdovu a její služebnictvo, příležitostné pobyty majitele, tedy Karla Jiřího a samozřejmě hostů. Tzv. cottage se tedy mění v byt hraběnky vdovy a původní apartmán je příležitostně využíván Karlem Jiřím. Ke stáru Filipíny ji ovšem velmi často navštěvuje její dcera Žofie Tereza, provd. Westphalen zu Fürstenberg, a pro ni vzniká z části soukromého apartmánu skromný byt pro její pobyty.

PRVNÍ FÁZE - PŘÍZEMNÍ TZV. COTTAGE (1853)

Jednalo se o přízemní budovu orientovanou na východ do formální zahrady. V objektu se nacházely hlavně pracovny hraběte a hraběnky a společný zahradní salon. Tzv. cottage tak mohla být využívána pouze k denním pobytům, ložnice byla umístěna stále v apartmánu ve druhém patře dolního hradu. Podle umístění kuchyně je možné podávat i pokrmy, ale vzhledem k její velikosti a chybějícímu zázemí a skladů můžeme předpokládat, že se jednalo pouze

o čajovou kuchyňku, případně přípravnu, ale jídlo muselo být uvařeno stále v dolním hradu a zde pouze ohřáto a naservírováno. Pravděpodobnější je varianta, že hlavní jídla se podávala stále v jídelně v dolním hradu a zde se podával pouze čaj a odpolední svačiny. V tzv. cottage je umístěn i záchod. Vytápěný je pouze ústřední salon a to dvěma nepřímo obsluhovanými kamny. Jednalo se spíše o přitápění, protože objekt byl využíván jen v letních měsících.

*plán přízemní tzv. cottage z roku 1853 M 1:50 [kresba autor]
červeně - soukromé prostory; modře - komunikace; zeleně -
provozní prostory; neznačeno - smíšená funkce*

DRUHÁ FÁZE - ZÁMEK (1855 - 1857)

Po narození druhého potomka a vzhledem k nedostačujícímu apartmánu v dolním hradu (např. chyběly hostinské pokoje) se Jiří II. rozhodl přestavět i zbytek bývalé sýpky na zámek. Nová zámecká budova obsahovala v přízemí ubytování pro zahradníka, velkou kapli a provozní zázemí, včetně kuchyně. V prvním patře byly umístěny hlavně hostinské pokoje a ve východní, suterénní části sklady, stejně jako v přízemí. Do úrovně prvního patra zasahovala také převýšená kaple, ve které v úrovni prvního patra byla umístěna oratoř.

Druhé patro plnilo funkci reprezentační i soukromou. Bylo přístupné samostatným vstupem z terénu ve východní části. Na tento vstup navazovaly reprezentativní prostory (zahradní salon, jídelna,

velký salon a biliárdový pokoj), v západním křídle pak byl umístěn soukromý apartmán, který byl propojen s oratoří točitým schodištěm. V tzv. cottage ve východní části byly pak soukromé pracovny hraběte a hraběnky po stranách zahradního salonu.

Soukromý apartmán patrně nebyl využíván okamžitě, zatímco zbytek zámeckých prostor ano. Poukazuje na to inventář z roku 1860, ve kterém jsou místnosti soukromého apartmánu vynechány. Jiří II. přitom běžně inventarizoval i soukromé prostory hraběcí rodiny. Majitelé tak zřejmě stále využívají apartmán v dolním hradu, ale hosté už jsou ubytováni v nové zámecké budově, kde se konají i další události. Rodina se tak na horní zámek přesouvá zřejmě až v souvislosti se třetí fází výstavby.

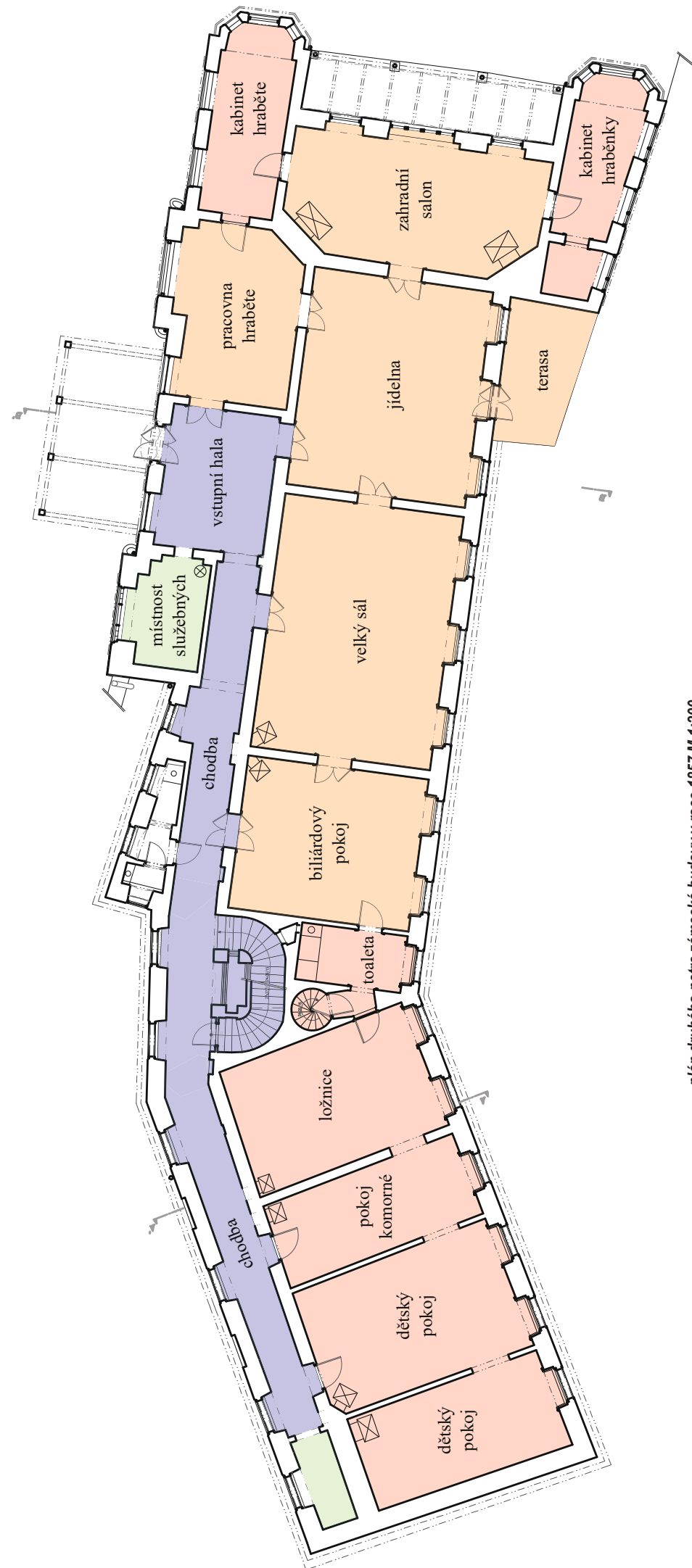
plán přízemí zámecké budovy v roce 1857 M 1:200

Přízemí sloužilo hlavně provozu a zaměstnancům panství. V západní části se nacházel byt zahradníka s vlastní kuchyní se sporákem. Vlastní obytné místnosti byly vytápěny nepřímým kamny. Vstup do této části byl pravděpodobně samostatný v poslední západní okenní ose ze spodního nádvoří. Dále se v přízemí nacházela kaple (převýšená i do 1. patra) a začínalo zde piliřové schodiště, procházející vertikálně celým objektem. Ve východní části se nacházela skupina místností kolem kuchyně, ve které se nacházela velká pec, sporák s menší pecí a další doplňky. Samostatně přístupný úzkou soudkou při severní fasádě byl sklad dřeva. Skupina sklepů zcela na východě byla přístupná z 1. patra po schodišti. modře - komunikační; zeleně - provozní prostory; fialově - prostory pro služebnictvo a zaměstnance; žlutě - veřejné prostory

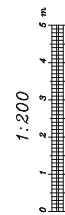
plán prvního patra záměcké budovy v roce 1857 M 1:200

Vzhledem k návaznosti terénu byla klasická patrová dispozice zde otočená (vstupovalo se do 2. patra a pokoje byly v 1. patře). Většinu prostoru tedy zabírají hostinské pokoje (celkem 7 místností). Do patra zasahuje i kaple, kde je umístěna soukromá oratoř, která je přístupná po točitém schodišti z ložnice majitele ve 2. patře. Neprosvětlené prostory v základech tzv. cottage sloužily jako sklady. modře - komunikace; zeleně - provozní prostory; oranžově - poloveřejné prostory; žlutě - veřejné prostory; červeně - soukromé prostory majitelů

plán druhého patra záměcké budovy v roce 1857 M 1:200

Druhé patro bylo přes tzv. cottage přístupné přímo ze zahrad. Na prostory starší tzv. cottage navazuje série reprezentativních prostor (jídlna, sál a biliardový pokoj), z nichž se dá přes spojovací toaletu dostat do soukromého apartmánu majitele. Ten se skládá z ložnice, pokoje komorné a dvou dětských pokojů, což odpovídá počtu dětí Jiřího II. (1854 a 1856). Prostory jsou doplněny o minimální provozní místnosti - u vstupu místnost pro služebnictvo a sklad v soukromém apartmánu. modře - komunikace; zeleně - provozní prostory; oranžově - poloveřejné prostory; červeně - soukromé prostory majitelů

TŘETÍ FÁZE - PŘÍSTAVBA BRÁNY A DROBNÉ ÚPRAVY (KOLEM 1860)

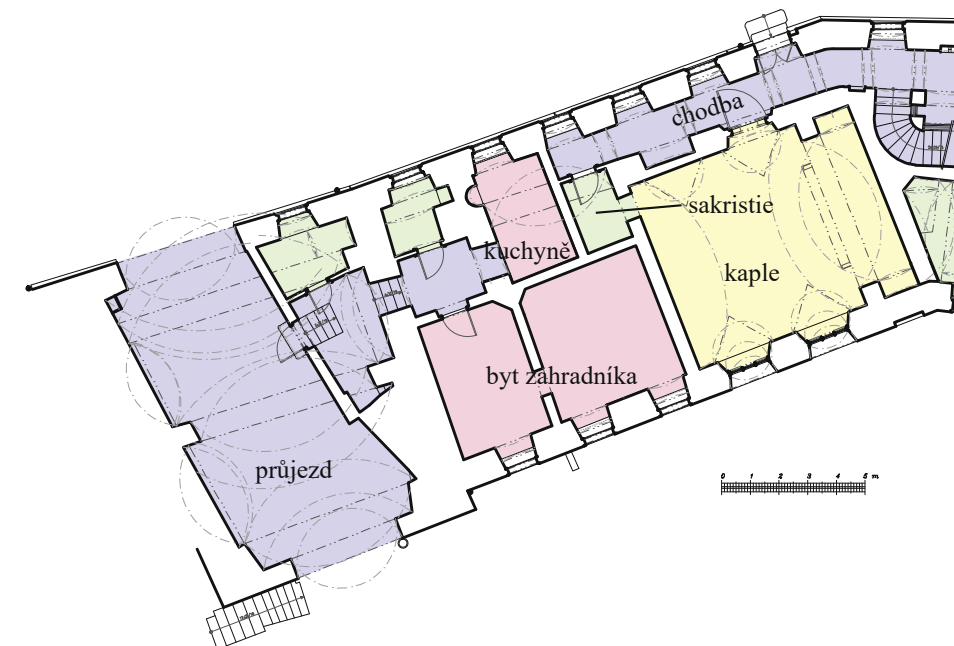
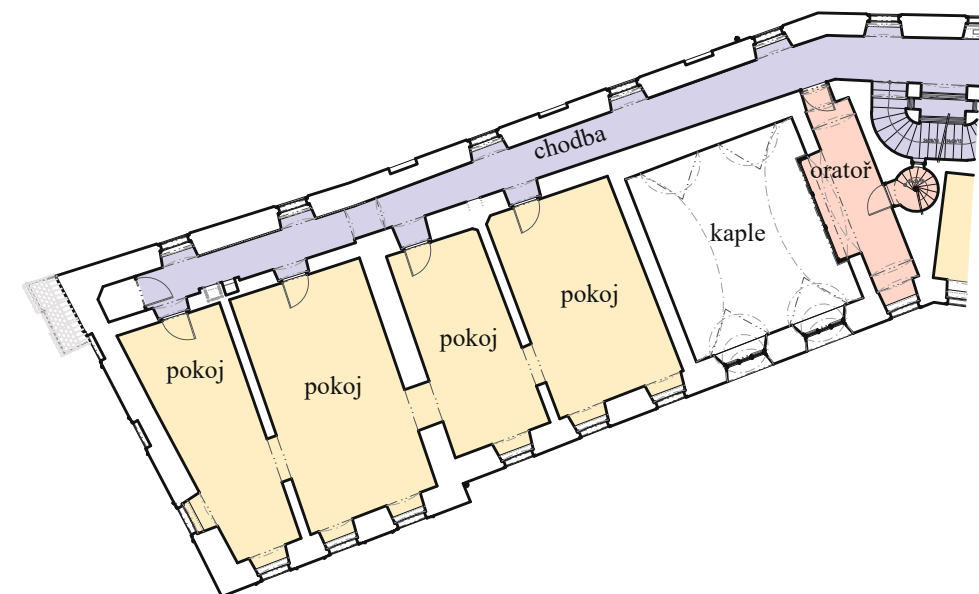
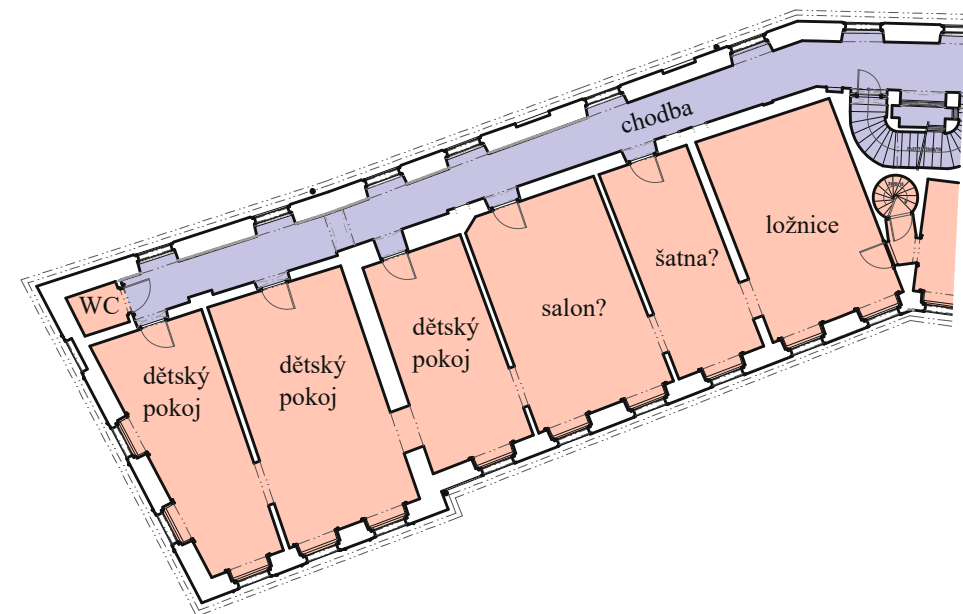
V roce 1859 se Jiřímu II. narodil třetí potomek - dcera Gabriela, což přirozeně vedlo k nutnosti rozšířit soukromý apartmán do prostoru nad bránu (dnešní průjezd). Rozšíření se samozřejmě dotklo všech podlaží.

Zda-li již v této fázi došlo v přízemí k přesunutí vstupu do bytu zahradníka do průjezdu a zazdění vstupu na severní fasádě není jasné, ale je pravděpodobné. Může tak vzniknout kamenný obklad soklu, pod který zachází omítka, ale o dveřích už neví. V přízemí tak vznikl nepravidlený prostor, využívaný snad jako sklad a komora. Byla zmenšena kuchyně zahradníků ve prospěch sakristie, která evidentně v původním rozložení chyběla. Sakristie byla přístupná z chodby před kaplí a měla samostatný vstup do kaple v jejím SZ rohu.

V prvním patře přibýly dva pokoje, což bylo žádoucí, protože se tím mohl vytvořit patřičný průchod ke skladům, čímž se zmenšil pokoj č. 2 a pokoj č. 1 zanikl úplně, resp. se z něj stala chodba.

Ve druhém patře v soukromém apartmánu přibýly také dva pokoje. Poslední pokoj na západě sloužil jako dětský pokoj dcery Gabriely, proto můžeme usuzovat, že se posunuly i zbylé dva dětské pokoje. K čemu mohl sloužit jeden pokoj navíc není jasné, ale mohl být využíván obdobným způsobem jako soukromý salon. Také byla zvětšena terasa u jídelny a v kabinetu hraběnky vznikl arkýř.

Třetí etapa zasáhla do funkčního využívání původní dispozice zámku jen minimálně, de facto byly jen doplněny nutné místnosti, což vyvolalo drobné změny v dispozici.

plán přízemí, 1. a 2. patra zámku kolem roku 1860 M 1:200

modře - komunikace; zeleně - provozní prostory; oranžově - poloveřejné prostory; červeně - soukromé prostory majitelů; fialově - soukromé prostory zaměstnanců

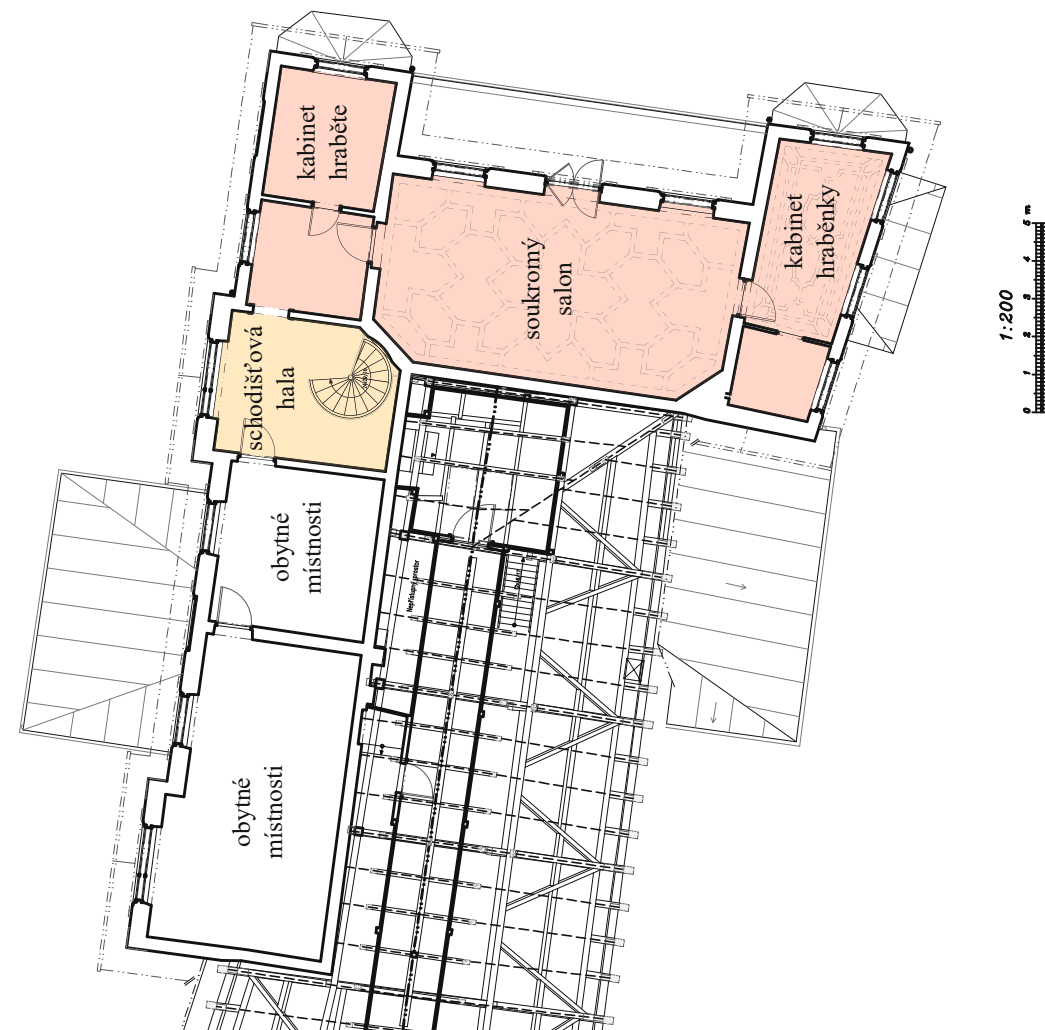
ČTVRTÁ FÁZE - NÁSTAVBA PATRA TZV. COTTAGE (1863)

Navýšení tzv. cottage o patro v roce 1863 vyvolalo drobné stavební i funkční změny v 2. patře (přízemí tzv. cottage). Obecně se dá říci, že soukromé denní místnosti hraběcí rodiny se přesunuly do patra tzv. cottage.

V přízemí tzv. cottage (2. patro zámku) se zvětšila vstupní hala přesunutím příčky, která oddělovala nově vzniklou schodišťovou halu s dřevěným vřetenovým točitým schodištěm. Tím zanikla pracovna hraběte, která se přesunula na místo kabinetu hraběte. Přízemí tzv. cottage se tak stalo více otevřeným a poloveřejným prostorem, protože soukromé prostory se přesunuly do patra tzv. cottage. V patře tedy vznikl nový kabinet hraběte, soukromý salon a druhý kabinet hraběnky.

V křídle při severní fasádě v patře tzv. cottage vznikly dvě místnosti označené jako obytné („Wohnzimmer“). Nemůžeme s jistotou určit, komu sloužili, zda-li panstvu nebo například služebnictvu (později byly přístupné z pudy). Je možné, že se jednalo o prostorovou rezervu, například pro pracovny synů.

Touto čtvrtou fází byl víceméně završen stavební vývoj zámecké budovy s tzv. cottage. V této funkční podobě byl zámek využíván až do smrti syna Jiřího II. Karla Bonaventury II. v roce 1911. Ten měl pouze jednu dceru - Žofii Terezu a neměl tudíž velké prostorové nároky. Je však pravděpodobné, že výrazněji do funkčního schématu budovy nezasahoval.

plán přízemí a patra tzv. cottage v roce 1863 M 1:200
modře - komunikace; zeleně - provozní prostory; oranžově - poloveřejné prostory; červeně - soukromé prostory majitelů

PÁTÁ FÁZE - VDOVSKÉ SÍDLLO (1911 - 1937)

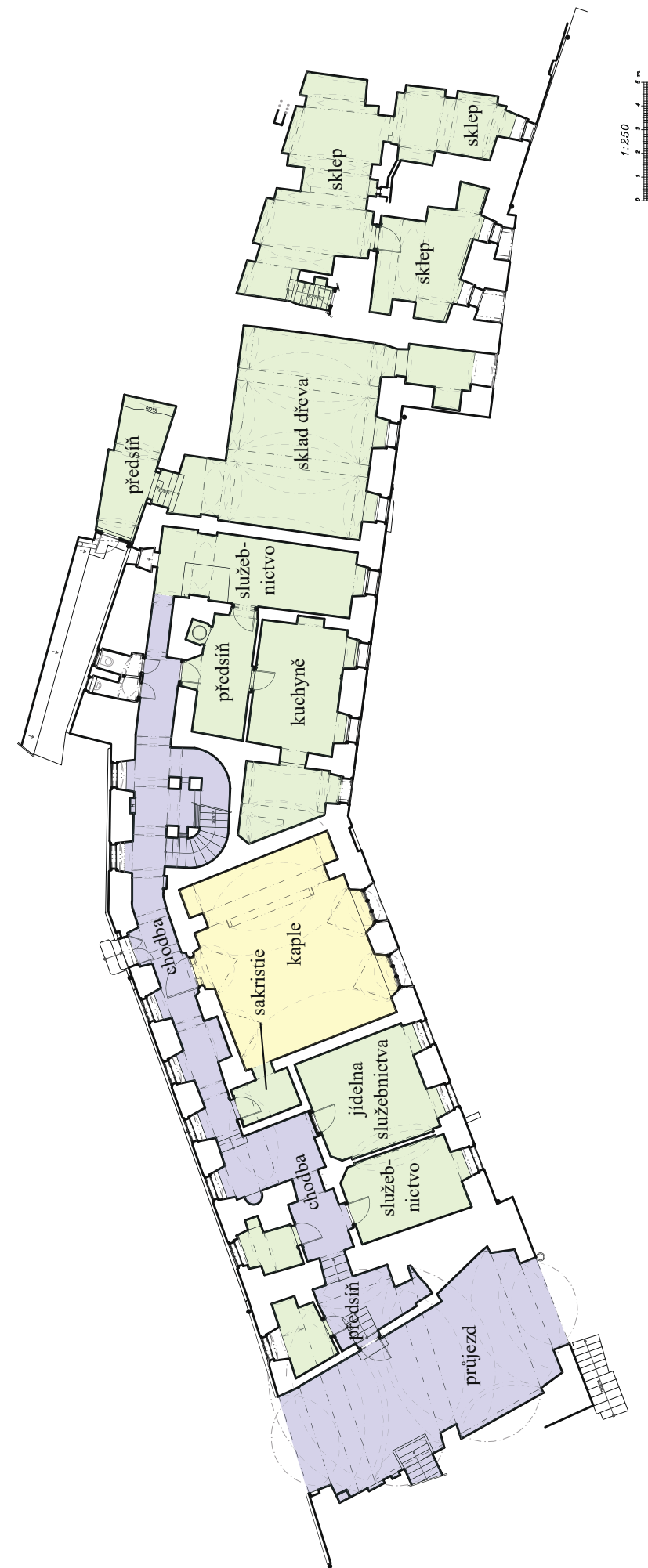
Když v roce 1911 zemřel Karel Bonaventura II. Buquoy, Rožmberk se stal vdovským sídlem jeho manželky Filipíny, roz. Czerninové zu Morzin. Vzhledem k tomu bylo nutné provést změny ve funkčním využívání prostor.

Bylo nutné vytvořit dva soukromé apartmány - pro majitele Karla Jiřího a pro vdovu Filipínu. Karlovi Jiřímu zůstal původní soukromý apartmán ve 2. patře zámecké budovy a pro Filipínu se adaptovalo patro tzv. cottage. Ze soukromého salonu se stala ložnice, z pracovny hraběnky koupelna a z první obytné místnosti pracovna. Kabinet hraběnky vdovy zůstal na stejném místě.

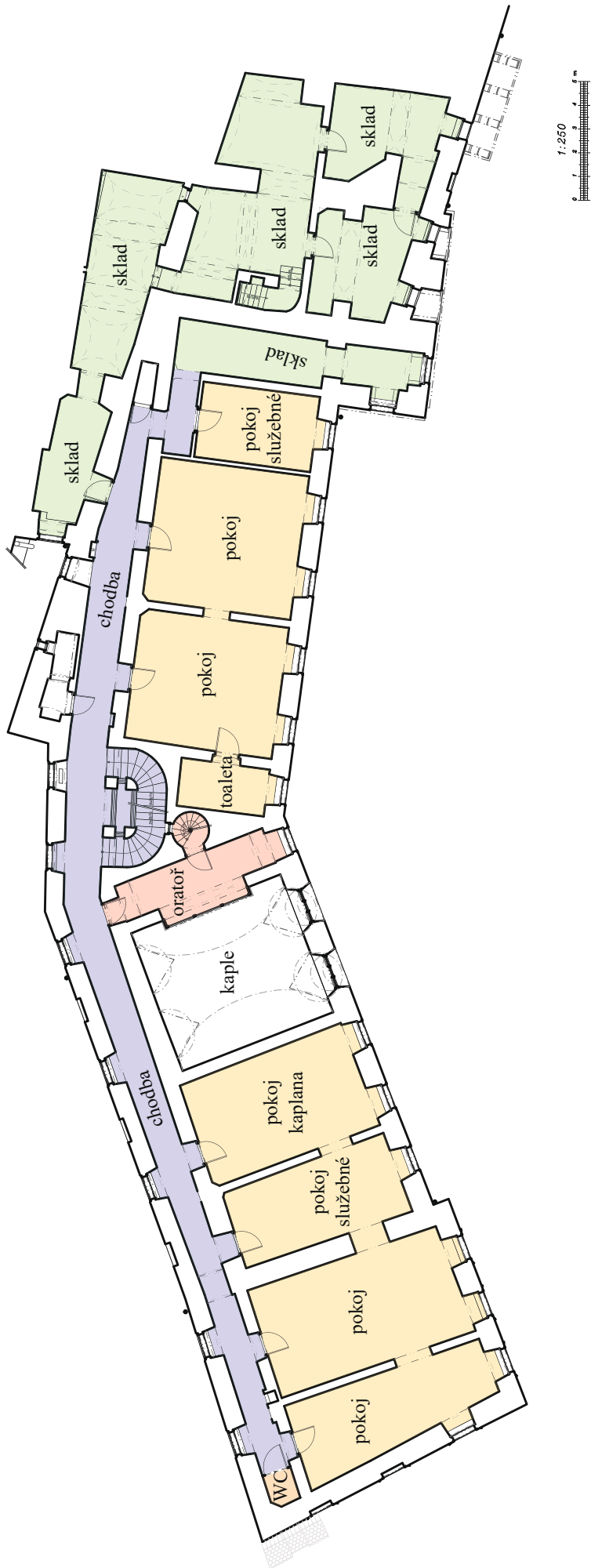
V pozdní etapě svého života byla Filipína silně nemocná a ze zadní místnosti se stal pokoj pro

ošetřovatelku. Zároveň za Filipínou často jezdila její jediná dcera Žofie Tereza, provd. Westphalen zu Fürstenberg. Pro ni se ze soukromého apartmánu ve 2. patře zámecké budovy vydělily dvě místnosti nad bránou, kde měla svůj vlastní byt s ložnicí, salonem a pokojem pro komornou. Tím se zmenšil soukromý apartmán Karla Jiřího. Ten však na Rožmberku často nepobýval a složení místností ložnice, šatna a pokoj pro komorníka byla dostačující.

Filipína zemřela po dlouhé nemoci v roce 1937. Za druhé světové války v areálu pobývaly členky ze Svazu německých dívek ("Bund deutscher Mädel"), ale jaké objekty, případně místnosti využívaly není zřejmé. S největší pravděpodobností ale zámeckou budovu nevyužívaly.

plán přízemí zámku v roce 1929 M 1:250
modře - komunikace; zeleně - provozní prostory; žlutě - veřejné prostory

plán 1. patra zámku v roce 1929 M 1:250
 modře - komunikace; zeleně - provozní prostory; žlutě - veřejné prostory; oranžově - poloveřejné
 prostory; červeně - soukromé prostory majitelů

plán 2. patra zámku a patra tzv. cottage v roce 1929 M 1:250
 modře - komunikace; zeleně - provozní prostory; žlutě - veřejné prostory; oranžově - poloveřejné
 prostory; červeně - soukromé prostory majitelů

PRAMENY A LITERATURA

I: archiv Ústavu dějin umění AV ČR, fototéka a sbírka plánů a grafik

II: Státní oblastní archiv v Třeboni, fond Velkostatek Rožmberk a Rodinný archiv Buquoyů

1: IVANEGA, J. a kol.: *Buquoyský Rožmberk / Buquoys' Rožmberk*. Praha: Artefactum / Ústav dějin umění AV ČR, 2013.

2: TRNKOVÁ, P., ed. a kol.: *Krajina - sídlo - obraz. Romantický řád Jiřího Jana Buquoye*. Praha: Artefactum / Ústav dějin umění AV ČR, 2015.

3: POLNICKÁ, V.: *Archivní rešerše k obnově exteriérů a interiérů zámku v Rožmberku nad Vltavou, uložených ve Státním oblastním archivu v Třeboni*. Rožmberk nad Vltavou: Státní hrad Rožmberk, 2019. dostupné na Správě SH Rožmberk.

4: MUK, J., URBAN, J.: *Rožmberk. Horní hrad. Stavebněhistorický průzkum*. Praha: SÚRPMO, 1989. dostupné na ÚPS NPÚ v Českých Budějovicích.

5: HOFTICHOVÁ, P., ŠPALE, V., BRABEC, J.: *Rožmberk nad Vltavou. Horní hrad. Doplnující stavebněhistorický průzkum a základní orientační restaurátorský průzkum*. Praha: 2006. dostupné na ÚPS NPÚ v Českých Budějovicích.

6: BAŽANT, Eduard: *Hrabata z Buquoyů - poslední majitelé hradu Rožmberk* [online]. kohoutikriz.org [cit. 2020-02-06].

7: BEČVÁŘ, M.: *Rottenhanové a Buquoyové na Červeném hrádku = Die Herren von Rottenhan und von Buquoy in Rothenhaus*. Chomutov: Oblastní muzeum v Chomutově, 2014.

PAMÁTKOVÁ REHABILITACE ZÁMECKÉHO AREÁLU

ROŽMBERK

Práce vznikla v Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze pod vedením doc. Ing. Michaela Rykla, Ph.D. jako nedílná součást diplomové práce Martina Kolovského, jejíž obsahem je návrh rekonstrukce a funkčního využití areálu Horního zámku v Rožmberku v návaznosti na hrad Rožmberk, která byla vypracována v Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v letní semestru roku 2020.

Martin Kolovský
diplomová práce - stavebněhistorická část (modul památkové péče)
vedoucí stavebněhistorické části: doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.
Ústav památkové péče FA ČVUT

2020

PAMÁTKOVÁ REHABILITACE ZÁMECKÉHO AREÁLU

ROŽMBERK

Martin Kolovský
diplomová práce - návrhová část (modul památkové péče)

Ústav památkové péče FA ČVUT

PAMÁTKOVÁ REHABILITACE ZÁMECKÉHO AREÁLU

ROŽMBERK

Martin Kolovský
diplomová práce - návrhová část (modul památkové péče)

vedoucí práce: prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Gírsa

Ústav památkové péče FA ČVUT, 2020

PŘEDMLUVA

Cílem práce je pohlédnout na zámecký areál v Rožmberku v měřítku celého komplexu, včetně dolního hradu, i v měřítku jednotlivých objektů. V tomto pohledu najít vhodné řešení pro využití objektů tak, aby areál hradu a zámku opět fungoval jako jeden celek. Na areál je třeba hledět z různých pohledů: historického, architektonického, památkového, pohledem uživatele i návštěvníka. Při návrhu je třeba stále měnit měřítko pohledu. To, co oko vidí v detailu, je třeba nechat projít pohledem celého areálu, a naopak. Jen tak bude návrh funkční. Střídání pohledů, odstup a následné opětovné přiblížení jsou základem zodpovědného přístupu (nejen) k památce.

Areál hradu a zámku v Rožmberku je místem plným příběhů. Je to kolébka rodu Rožmberků i místo

velkolepé oslavy rodu Lonqueval de Buquoy. Všechny příběhy tohoto místa by měly najít své důstojené místo v nové podobě areálu. Ať už budou připomínány hmotně, či jiným způsobem.

Právě podtrhnout bohatou historii staveb a navrátit areálu eleganci a noblesu 19. století s tím, že bude zachována jeho praktičnost a funkčnost, je mým osobní cílem. Na Rožmberku působím již 6 let a doufám, že jednou můj pohled z Vysokého mostu spočine na obnoveném gloriету a za ním se bude jasně rýsovat fasáda zámku, vystávající ze záplavy květů formální zahrady.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Martin Kolovský

datum narození: 2. 7. 1994

akademický rok / semestr: 2019/2020 LS

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15114 Ústav památkové péče

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.

téma diplomové práce: Památková rehabilitace zámeckého areálu v Rožmberku
(modul památkové péče)

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Město Rožmberk s hradem a zámeckým areálem leží v jižních Čechách v údolí řeky Vltavy. Na ostrohu nad městem se nachází hrad a zámecký areál. Oba objekty mají odlišné správce. Hrad spravuje Národní památkový ústav a slouží k průvodcovské službě. Zámecký areál spravuje Česká pošta, která ho do nedávné doby využívala jako rekreační zařízení. V posledních letech nebyl areál náležitě udržovaný a některé jeho části prošly ve 2. polovině 20. století zásadní devastací a transformací. Dnes je celý zámecký areál nevyužívaný a chystá se převod pod správu NPÚ.

Diplomní projekt si klade za cíl prověřit možnosti nového využití zámeckého areálu a jeho znovuscelení s hradem tak, aby došlo k navýšení atraktivity i zachování historických a architektonických hodnot zámeckého areálu a byla podpořena zásadní funkce hradu coby turistického cíle národního významu.

Diplomová práce modulu památkové péče bude obsahovat částečný stavebně historický průzkum zaměřený převážně na přestavby v 19. století, včetně funkčního rozboru, a návrh rehabilitace zámeckého areálu v Rožmberku. V projektu bude kladen důraz na šetrný přístup ke stavebně rozmanitému historickému areálu a citlivou úpravu prostředí, v němž se nachází.

2/ Zadání a konkrétně specifikovaný stavební program

- Část SHP
Vzhledem k faktu, že stavebněhistorický průzkum zámeckého areálu v Rožmberku byl zpracován v roce 1989 a byl doplněn v roce 2005. Proběhne aktualizace obou průzkumů a vybrané aktualizace budou představeny na analytických plánech, na historických plánech, fotografiích a v textu. Součástí bude i funkční analýza zámecké budovy v jednotlivých etapách v průběhu 19. a první poloviny 20. století.
- Část návrhová
Návrh zahrne nové využití všech budov, náležících k areálu, úpravu přilehlých nezastavěných ploch a zahrad.
Při tvorbě návrhu bude brán zřetel především na výsledky stavebně historického průzkumu i jeho aktualizací a dokumentace vzniklé v rámci diplomního semináře. Rehabilitace navrhne nové využití celého areálu, tj. budov i zahrad.

Stavební program:

Náplní areálu bude podpora hradu a cestovního ruchu. Vznikne zde provozní zázemí pro hrad, jako jsou kanceláře správy, pokladna, ubytování zaměstnanců, sklady, dílny a další pomocné funkce. Dále v areálu bude ubytování pro hosty a konferenční centrum.

Také budou obnoveny zahrady v areálu zámku včetně napojení na okolí a drobných objektů.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

- Část SHP
Analytické plány stavebního vývoje (1:100 – 1:500), historické plány, fotografie a text (budou součástí portfolia).
- Část návrhová
Výkres širších urbanistických vztahů (1:10000 – 1:25000), návrhová situace v měřítku (1:500 – 1:1000), půdorysy, řezy, pohledy (1:100 – 1:250), vybrané architektonické detaily (1:10 – 1:20), vizualizace (exteriéru a interiéru, cca šest záběrů), průvodní zpráva v obvyklém členění a rozsahu (zadání, širší vztahy, stavební program, kapacity a provoz, technická infrastruktura, architektonické a konstrukční řešení).
Veškeré části diplomního projektu budou odevzdány dle dané vyhlášky, tj. portfolio dva výtisky, CD s projektem, prohlášení diplomanta, zadání, plachty ve formátu A1 na výstavu diplomových prací.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu

Fyzický model celého areálu (1:100 – 1:500)

Datum a podpis studenta

20.2.2020 Martin Kolovský

Datum a podpis vedoucího DP

29.2.2020

Datum a podpis děkana FA ČVUT

10.3.2020

44/

registrováno studijním oddělením dne

24.2.2020

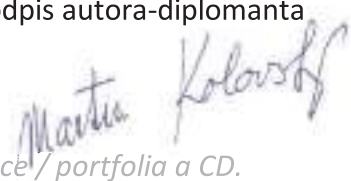
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE	
FAKULTA ARCHITEKTURY	
AUTOR, DIPLOMANT: Martin Kolovský AR 2019/2020, LS NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ) PAMÁTKOVÁ REHABILITACE ZÁMECKÉHO AREÁLU V ROŽMBERKU (AJ) MONUMENT REHABILITATION OF THE CHATEAU COMPLEX IN ROŽMBERK JAZYK PRÁCE: ČESKÝ	
Vedoucí práce:	prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Girsas Ústav památkové péče
Oponent práce:	Ing. arch. Karel Kuča
Klíčová slova (česká):	Revitalizace, zámecký areál, Rožmberk, zahrady, konferenční centrum
Anotace (česká):	Práce se zabývá památkovou rehabilitací zámeckého areálu v Rožmberku. Cílem návrhu je propojit zámecký areál s hradem a vytvořit v něm turistické a konferenční centrum. Součástí práce je i dílčí stavebněhistorický průzkum.
Anotace (anglická):	The thesis deals with the monumental rehabilitation of the chateau complex in Rožmberk. The aim of the proposal is to connect the chateau complex with the castle and create a tourist and conference center in it. Part of the work is also a partial building historical survey.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Plzni dne 31. 5. 2020

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

OBSAH

PRŮVODNÍ ZPRÁVA	12
1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE	13
2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA	13
3. STAVEBNÍ PROGRAM	14
4. ŘEŠENÍ PROVOZU	14
5. ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ	15
6. STAVEBNĚ-TECHNICKÉ ŘEŠENÍ	18
 GRAFICKÁ ČÁST	 22
SITUACE ŠIRŠÍCH VZTAHŮ	23
NÁVRHOVÁ SITUACE	24
ŘEZOPOHLEDY	26
PŮDORYSY ÚŘEDNICKÉ BUDOVY	28
PŮDORYSY HOSPODÁŘSKÉHO DVORA	30
PŮDORYSY ZÁMKU	34
ARCHITEKTONICKÝ DETAIL BRÁNY	38

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

stavba: Památková rehabilitace zámeckého areálu v Rožmberku

katastrální území: Rožmberk nad Vltavou [742741]

obec: Rožmberk nad Vltavou [545767]

kraj: Jihočeský

autor: Martin Kolovský (vedoucí práce prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Girsá)

2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

2.1 Stručný popis lokality

Zámecký areál Rožmberk se nachází v Jihočeském kraji přibližně 37 km jižně od Českých Budějovic nad stejnojmenným městem v údolí řeky Vltavy. Většina města s kostelem sv. Mikuláše a náměstím se nachází na levém břehu řeky Vltavy, zatímco zámecký areál se nachází společně s hradem na úzkém strmém ostrohu nad pravým břehem řeky i samotným městem. Řeka Vltava obtéká hradozámecký ostroh ze tří stran (z jihu, západu a severu). Na východní straně se nachází hluboké sedlo mezi Tomášským vrchem a zámeckým návrším, právě toto sedlo je jedním ze dvou přístupových míst do areálu (druhý tvoří strmá pěší stezka v jižním svahu). Areál je tak geomorfologicky zcela oddělen od okolí.

2.2 Stručný popis areálu

Zástavba zámeckého návrší je rozdělena na dolní hrad a (horní) zámecký areál. Areál je přístupný pro pěší z města stezkou v jižním svahu, která ústí mezi hrad a zámecký areál. Pro ostatní provoz je přístupová komunikace vedena přes sedlo mezi zámeckým návrším a Tomášským vrchem. Odtud vede jižní pěší cesta skrz průjezd v zámecké budově přímo do areálu zámku nebo severní cesta pro automobily, ústící opět mezi hradem a zámeckým areálem.

Samotný zámecký areál se skládá ze čtyř stavebních celků, nádvoří a zahrad. Nad jižním svahem v západní části se nachází bývalá úřednická budova, která je částečně patrová. V severozápadní části areálu se nachází subareál bývalého hospodářského dvora. Jedná se o skupinu přízemních objektů, uzavírající dvůr. Mezi objekty hospodářského dvora a úřednickou budovou se rozprostírá spodní nádvoří. Nad jižním svahem v západní části se nachází čtyřpodlažní zámecká budova s průjezdem. Vzhledem k terénnímu uspořádání je zámecká budova přístupná přímo z terénu do úrovně přízemí (z části spodního nádvoří) i do úrovně 2. patra (ze zahrad). Přibližně ve středu areálu se nachází věž Jakobínka. Západní část areálu zabírají zahrady, ze kterých vedl přes sedlo tzv. Vysoký most do parku. V zahradách se nachází pozůstatky drobných staveb a okrasných prvků.

2.3 Stručný stavební vývoj areálu

První písemná zmínka o hradu Rožmberku pochází z roku 1250. Můžeme předpokládat, že hrad vznikl již v první polovině 13. století. Patrně se od počátku jednalo o dvojhradí. Rožmberkové hradní areál opouštějí na počátku 14. století a přesouvají své hlavní sídlo na hrad v Krumlově. Rožmberk však nadále mají v držení. Rozsáhlé renesanční přestavby se hrady v Rožmberku dočkaly ve druhé polovině 16. století za Viléma a Petra Voka z Rožmberka. Renesanční přestavby pak zakončil jejich synovec Jan Zrinský ze Serynu. Po českém stavovském povstání se Rožmberk dostává do držení francouzského rodu Longueval de Buquoy,

kteří se posléze v Čechách usadili. Vzhledem k dluhům rodiny Buquoy se výrazné barokní přestavby areálu vyhnuly. Opakem se však stává 19. století, kdy se Rožmberk dostává do zájmu rodiny. První drobné úpravy, předznamenávající budoucí stavební aktivity, můžeme na dolním hradu datovat k roku 1820 za Jiřího Františka Buquoye. Jeho syn Jiří Jan Buquoy pak svou pozornost naplno obrací k Rožmberku. Ve čtyřicátých letech 19. století přebudovává dolní hrad na rodové muzeum a buduje i soukromé letní apartmán ve druhém patře hradu. Po svatbě a založení rodiny zásadně přebudovává areál horního hradu v několika etapách. Mezi lety 1852 a 1863 tak vznikají zahrady se skleníky, gloriem, Vysoký most i rozšíření krajinářského parku. Hradní sýpka je přebudována na prostorný zámek s hraběcím bytem, reprezentativními sály, hostinskými pokoji i zámeckou kaplí. Horní zámek v Rožmberku pak sloužil jako vdovské sídlo rodiny až do roku 1937. Během druhé světové války část areálu využíval Svaz německých dívek, který si jižní část bývalého hospodářského dvora upravil pro své potřeby. Po zabavení majetku Buquoyům připadl zámek Československé poště, která v jeho prostorách zřídila učiliště pošt a spojů, které v 80. letech 20. století transformovala v rekreační zařízení.

3. STAVEBNÍ PROGRAM

Stavební program se snaží podpořit fungování státního hradu Rožmberk jako jednoho z hlavních turistických cílů regionu. Do objektů kolem spodního nádvoří se proto situují funkce pro návštěvnický provoz jako jsou pokladny, výstavní prostory, kanceláře správy státního hradu (a zámku), dále provozy občerstvení a hygienického zázemí. V částečně odděleném subareálu hospodářského dvora je umístěno zázemí areálu jako jsou dílny, sklady a garáže. Horní část areálu se zámkem a zahradami slouží jako reprezentativní objekt s funkcí konferenčního centra s ubytováním. Zahrady jsou pak pojaty jako kvalitní veřejný prostor pro odpočinek a relaxaci místních obyvatel i turistů.

4. ŘEŠENÍ PROVOZU

4.1 Úřednická budova

Přízemí objektu v jihozápadní části, přístupné z prostoru mezi hradem a spodním nádvořím, bude složit pro potřeby správy hradu a zámku. Dispozici dělí schodiště s předsíní na dvě části. V jihozápadní části jsou umístěny kanceláře kastelána a jeho zástupce a archiv písemných materiálů. Na druhé straně pak jednací místnost se zázemím a kuchyňkou. V poslední místnosti přízemí v severovýchodní části je umístěna kotelná pro objekt úřednické budovy.

Patro úřednické budovy je provozně rozdělené. Jihozápadní část nad správou hradu a zámku zaujímají 2 byty pro zaměstnance, které jsou přístupné z přízemí po dvouramenném schodišti. Ve střední části patra, které je již přístupné z úrovně spodního nádvoří je umístěno návštěvnické centrum. Z předsíně, přístupné z exteriéru, je možné vstoupit do pokladny, veřejných toalet, či zázemí pro pokladní a průvodce. Zázemí pro průvodce a pokladní tvoří předsíň, záchod, kuchyňka a sklad, vše je propojené s pokladnou. Z prostoru pokladny je možné přímo vstoupit do výstavních a expozičních prostor, které jsou též samostatně přístupné z exteriéru. Na východní straně výstavních prostor je umístěn sklad pro výstavní prvky a nábytek.

4.2 Hospodářský dvůr

Subareál bývalého hospodářského dvora se skládá z jižní části s podkrovím a uzavřené severovýchodní části. Přízemí jižní části slouží jako veřejná kavárna s posezením ve vnitřních prostorech i na nádvoří s výhledem na dolní hrad. Severovýchodní část, přimykající se k uzavřené části dvora, zabírá prostor pro workshopy

a dětské dílny. Podkroví se samostatným vstupem z nádvoří je využito jako ubytování pro sezónní průvodce. V severovýchodní části dvora, která je oddělena dřevěnou branou jsou situovány provozy zázemí areálu. Jedná se o prádelnu se sušárnou a žehlírnou, dílny se sklady, denní místnost pro zaměstnance s hygienickým zázemím a garáže pro zaměstnance a zahradní techniku.

4.3 Zámecká budova

Přízemí zámku, přístupné ze severovýchodní části spodního nádvoří slouží pro provoz konferenčního centra. Je zde umístěna kancelář centra s archivem a zázemí v podobě kuchyňky a záchodu. Velkou část přízemí zabírá bývalá zámecká kaple, která nově slouží jako multifunkční kulturní prostor pro pořádání koncertů, přednášek i mší. V přízemí při průjezdu v západní části je umístěn byt pro zaměstnance. Západní křídlo prvního patra je určeno pro ubytování hostů ve dvoupokojových apartmánech s koupelnou, kuchyňkou a ložnicí. Východní křídlo zabírá hygienické zázemí konferenčních sálů a sklady. Západní křídlo druhého patra je opět určeno pro ubytování hostů v apartmánech. Východní křídlo druhého patra zabírají konferenční sály, které jsou přímo přístupné z terénu ze zahrad. Jedná se o sérii čtyř variabilních sálů s příslušenstvím (catering, sklady, úklid, ...). Třetí patro, které se nachází jen nad východní částí objektu slouží pro soukromá jednání a workshopy se dvěma místnostmi (historickou a multifunkční), včetně hygienického a dalšího zázemí.

4.4 Zahrady

Zahrady v západní části areálu budou sloužit pro pobyt a procházky hostů konferenčního centra, turistů i místních obyvatel. Jsou přístupné ze spodního nádvoří kolem věže Jakobinky, ze severní příjezdové cesty i z parku po Vysokém mostě. V salónu bývalého skleníku bude umístěna kavárna s posezením pod zeleným loubím na místě zaniklých skleněných křídel. Gloriet bude sloužit jako místo odpočinku a svatebních obřadů. Vyhlídková zahrada je doplněna dětským hřištěm a lavičkami pro pobyt dětí.

Jižní terasy, sad a vinice jsou doplněny cestami a propojujícími schodišti pro procházky a výhledy na město a údolí Vltavy. Užitkové skleníky a pařeniště budou sloužit k pěstování zeleniny a květin. Sad a vinice k produkci plodin.

5. ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ

V celém návrhu je kladený důraz na zachované urbanistické, architektonické hodnoty i detaily stavby. Tomu byly podřízeny veškeré zásahy. Při tvoření dispozic bylo výrazně přihlíženo k původní funkci prostor, jelikož i nová funkce tak bude nejlépe fungovat a nejméně ničit či rušit hodnoty objektů. Obecně dojde k vyčištění dispozic od rušivých zásahů druhé poloviny 20. století. Zachované prvky budou v maximální míře repasovány s důrazem na zachování patiny. Novodobé prvky budou nahrazeny kopiemi zachovalých prvků.

5.1 Úřednická budova

Bývalá úřednická budova sloužila jako kanceláře a byty zaměstnanců panství. K této funkci je i přikloněno v návrhu. Dispozice byly vyčištěny od novodobých rušivých zásahů. Rozložení jednotlivých prostorových celků bylo respektováno. V návrhu kanceláří i bytů bylo přistupováno s důrazem na čistotu prostoru a zachované architektonické prvky, které budou repasovány a chybějící doplněny jako kopie. Jedná se hlavně o povrchy podlah, které převážně tvoří dřevěná prkna, případně cihelná či kamenná dlažba (v chodbách a předsíních). Okna jsou převážně zachovaná z 19. století dřevěná dvoukřídlá špaletová. Dveře jsou dřevěné rámové s dřevěnými profilovanými obločkami. Ocelové rámové zárubně a novodobé deskové dvevní křídla jsou

nahrazena kopiemi zachovaných prvků. Na stěnách a stropech jsou přiznány zachované historické výmalby z 19. století a z 1. poloviny 20. století. Pokladna je vložena do původní kanceláře správce panství. Tvoří ji dřevěný pult s prodejními místy. Stejně jako v případě bytů jsou odhaleny a restaurovány výmalby z přelomu 19. a 20. století. Hygienické zázemí je vloženo do jedné z původních bytových jednotek. Zde jsou zachovány stěny, vnitřní členění je řešeno nově vystavenými příčkami. Dveřní výplně jsou vedené v historizujícím stylu s dřevěnými obložkami. Ve výstavních prostorech je kladen důraz na historický vzhled místností. Jsou repasovány a doplněny původní dřevěné podlahy, odhaleny a restaurovány výmalby z počátku 20. století. Doplněny jsou chybějící stěny. Dveřní výplně jsou řešeny jako repase, příp. kopie zachovaných prvků. Řešení fasád bude předmětem odborné diskuze. Jednoznačně budou okenní výplně z 19. století repasovány. Novodobá okna budou nahrazena kopiemi zachovalých prvků. Rušivá cementová vrstva s imitací sgrafita bude odstraněna a bude restaurováno renesanční sgrafito na kletované omítce. Podle rozsahu a zachování barokního okrového příp. šedého nátěru bude případně přistoupeno k jeho aplikaci přes renesanční omítku. Střecha bude zachována v současné podobě, tedy s pálenou keramickou taškou typu bobrovka, doplněné hřebenáči. Komíny budou nahozené vápennou omítkou a nabílené.

5.2 Hospodářský dvůr

Prostor současného hygienického zázemí bývalé jídelny bude zmenšeno a využito jako sklad venkovního nábytku kavárny. Dveře do tohoto skladu budou dřevěné a v historizující podobě s dřevěnými obložkami. Hlavní prostor kavárny bude opatřen cihelnou topinkovou dlažbou. Okna budou repasována a novodobá kování nahrazena kopiemi zachovalých ze 40. let 20. století. Ze stěn bude odstraněno dřevěné obložení a budou opatřeny světle okrovým nátěrem. Prostor pro workshopy bude vybaven dřevěným nábytkem jednoduché konstrukce. Současná podlaha bude vybourána, vyrovnána a opatřena cihelnou dlažbou. Okno v severozápadní stěně bude repasováno, včetně kování. Okno v jihovýchodní stěně bude nahrazeno prosklenou stěnou s dřevěným rámem shodné profilace s původním oknem s dvoukřídlými dveřmi. Zazdívká soklu bude odstraněna. V podkroví budou repasovány původní dveřní výplně a obložky a okna, včetně kování. Nezachované části a prvky budou doplněny kopiemi zachovalých prvků. Fasáda jižní části bude opravena vápennou omítkou a opatřena nátěrem v odstínech okru dle tektonického členění fasády. Střecha zůstane v současné podobě, krytá pálenou keramickou taškou bobrovkou, doplněnou hřebenáči.

Severovýchodní část dvora bude oddělena obnovením brány podle původní podoby z roku 1913. Jižní pilíř je zachovaný. Bude doplněn severní pilíř, zděný z cihel a opatřený taškovou krytinou. Dřevěná dvoukřídlá brána je rámové konstrukce s kovanými vnějšími závěsy a klikou se zámkem. Dispozice v prostorech skladů bývalé kuchyně bude očištěna od novodobých příček a podlahových krytin. Při prostoru pro workshopy bude vestavěno hygienické zázemí ze zděných příček. V objektech budou novodobé kovové okenní výplně nahrazeny kopiemi zachovalých oken, která budou repasována. Stejně tak budou repasovány zchovalé dveře. Garážová vrata budou repasována a doplněna podle zachovalých kusů. Příčka ze zámeckých dveří v prostoru garážových stájí bude demontována a dveřní křídla repasována a navracena do zámecké budovy. Eternitová krytina na objektech na severozápadní straně bude nahrazena dřevěným štípaným šindelem. Objekty na jihovýchodní straně dvora budou pokryty falcovaným plechem.

5.3 Zámek

V západní části přízemí bude zaslepen přístup z průjezdu a místnosti mezi průjezdem a kaplí budou adaptovány na byt. Adaptace proběhne s důrazem na zachování autentičnosti prostor. Současná kamenná dlažba bude demontována a využita v jiných prostorech objektu. Nová podlaha bude vytvořena z dřevěných

prken. Zachovalé dveřní výplně budou repasovány. Průchod mezi sakristií a pokojem bude zaslepen cihelnou zazdívkou. V příčce mezi pokoji bude probourán dveřní otvor s dřevěnými historizujícími dveřmi s dřevěnými obložkami. Prostor kaple bude kompletně restaurován, včetně maleb, konstrukce oratoře, oken i dveří. Prostor bude doplněn mobiliárem v jednoduchém moderním designu. Prostor kuchyně bude dispozičně očištěn a transformován na kancelář konferenčního centra. Nové prvky (dveře) budou vyrobeny jako kopie zachovalých. V pokojích vyšších pater budou demontovány lehké příčky z 80. let 20. století a dojde k prostorovému scelení jednotlivých místností. Částečně bude obnovena emfiláda vždy po dvojicích, ze které vzniknou dvouprostorové apartmány. Ve vstupním prostoru je umístěn samostatný blok koupelny, kuchyňské linky a šatní skříň, který je tvořen z lehké rámové konstrukce z kovových U profilů, opláštěný panely s povrchovou imitací bronzu. Blok nedosahuje až stropní konstrukce a je tak částečně zachováno celkové prostorové působení místnosti. Ve druhé místnosti apartmánu je umístěno dvojlůžko, pracovní kout, posezení a toaletní stolek. Ve všech mstnostech budou repasovány podlahy z 19. století (dřevěné vlysy a parkety). Obnoveny a doplněny budou stropní dekorace. Interiéry budou zařízeny v historizujícím stylu, včetně replik kachlových kamen. Hygienické zázemí konferenčního centra je vloženo do jedné původní postory, která je rozčleněna pomocí lehkých rámových příček z kovových profilů. Stejně je řešeno i západní křídlo druhého patra, kde se rovněž nachází dvouprostorové apartmány. V konferenčních sálech budou repasovány parketové podlahy, stropní dekorace a obnoveny tapetové výzdoby stěn. Okenní výplně včetně vnitřních okenic a deštění budou repasovány, stejně tak dveře, jejichž chybějící části budou doplněny z náleží z hospodářského dvora, příp. kopiemi. Stejný přístup bude aplikován i ve třetím patře (patře tzv. cottage), kde zahradní salon s balkonem bude zařízen podle zchovalé ikonografie. Ocelové točité schodiště do třetího patra bude demontováno a nahrazeno původním dřevěným schodištěm, které je demontováno na půdě zámecké budovy. Příčky v hygienickém zázemí jsou z lehké rámové kovové konstrukce.

Okenní výplně na fasádách budou repasovány. Novodobé okna pak nahrazena kopiemi zachovalých prvků (jedná se hlavně o okna tzv. cottage, kde byla třídílná okna nahrazena dvoudílnými, příp. skleněnými tvárnicemi. Původní třídílné okno se zachovalo např. ve slepém okně střední osy severní fasády nad hlavním vstupem). Omítka bude obnovena podle zachovalých ploch, včetně textury a barevnosti. Střecha bude zachována v současné podobě, tj. na tzv. cottage z břidlice, zbytek objektu s pálenou keramickou taškou bobrovka, doplněnou hřebenáči. Podjezd tzv. cottage bude odbedněn a původní litinové prvky budou repasovány, stejně tak vyřezávané trámy střešní konstrukce. Hlavní vstupní dveře budou také repasovány.

5.4 Zahrady a zahradní stavby

Zahrady budou navraceny do podoby ze 60. let 19. století, včetně zahradních staveb. Cestní síť bude řešena v pískovém maltu, který bude pravidelně hrabán. Rozhraní mezi mlatem a trávníkem bude vymezovat zapuštěný ocelový plech se zeleným nátěrem. Záhony květin budou vytvořeny jako vyvýšené hliněné s žlábkovým odsazením od okolní trávníkové plochy.

Formální zahrada bude obnovena přesně podle podoby, zachycené ikonografií. Repasována bude fontána, do které bude doplněna kopie sochy hrajících si dětí. Obnoven bude vodovod z Tomášského vrchu. Rekonstruována bude terasa gloriety, která bude doplněna věrnou kopií pískovcové balustrády. Objekt gloriety bude obnoven jako věrná kopie na základě ikonografie a archivních materiálů. Objekt skleníku bude adaptován. Na místě původních skleněných křídel je navrženo loubí z eliptických ramenátů z kovových I profilů v rozestupu 1500 mm, propojených ocelovými pásky v rozestupu 250 mm. Celá konstrukce je opatřena zeleným nátěrem a bude porostlá popínavými rostlinami (převážně plamének a přísavník). Dveřní výplně střední salónní části budou řešeny jako kopie prvků z 19. století, vytvořené na základě ikonogarfie, archivních materiálů a jediného

zachovalého křídla nadsvětlíku (dnes uložen v SH Rožmberk). Eternitová krytina bude nahrazena dřevěným štípaným šindelem.

Ve volné zahradě bude obnovena kruhová lavička kolem velké lípy podle ikonografie. Ostatní lavičky budou doplněny jako kopie původních laviček z 19. století (originály uložené na SH Rožmberk). Vyhlídková zahrada bude nově vytvořena na základě historických plánů a ikonografie, včetně plátěného stanu a rekonstrukce lurdské kapličky (jako jediného zachovalého prvku této části zahrad). Zahrady budou obehnány na hraně svahu laťkovým plotem s kamennými sloupky. Pouze viditelné části v okolí věže Jakobínky a ve vyhlídkové zahradě budou vedeny v laťkovém křížovém plotě s dřevěnými sloupky. Vysoký most bude obnoven podle historické dokumentace v dřevěné trámové konstrukci na stávajících kamenných pilířích.

Ve spodním nádvoří bude asfalt nahrazen vějířovou kamennou dlažbou a budou zmenšeny trávníkové plochy do podoby z druhé poloviny 19. století (jedná se hlavně o okolí vodní cisterny ve středu nádvoří). Zpevněné plochy kolem cisterny a před jižní částí hospodářského dvora budou řešeny pískovým mlatem a opatřeny posezením (u kavárny mobilním kovovým nábytkem, u cistreny kopiemi původních laviček). Trávníkové plochy budou doplněny kvetoucí vegetací (pivoňky, růže, ...).

Tajná zahrada bude obnovena ve své podobě ze 60. let 19. století, včetně klekátka s obrazem (jako replika podle ikonografie), vázy s palmou i posezením s “divokými” lavičkami.

Jižní terasy budou obnoveny, včetně repase schodišť a rekonstrukce opěrných zdí, které budou dozdivány lomovým kamenem, získaným z destrukcí a sběrem v okolí. Povrchy teras a nová cestní síť je navržena v pískovém mlatu. Terasy budou zajištěny dřevěným zábradlím s dřevěným sloupky. Plochy jsou doplněny kopiemi laviček z 19. století. Obnoveno bude pařeniště s novou dřevěnou konstrukcí, včetně zasklení. Rekonstruován bude užitkový skleník, kde proběhne repase ocelové konstrukce a její nové zasklení. Obnoveny budou konstrukce vyvýšených záhonů. Eternit na střeše bude nahrazen štípaným dřevěným šindelem. Obnoveny budou i vodní prvky (dvě stírky a velká nádrž), do kterých bude znovu zavedena voda. Zachovalé ovocné stromy budou arboristicky ošetřeny a sad doplněn původními odrůdami (Amalinská hrušeň a švestka). V západní části na terasách bude obnovena vinice s odpěstovanými původními druhy.

Jižní cesta je řešena jako peší s příležitostnou možností vjezdu, v šterkovém mlatu. Ohrazení bude řešeno dřevěným trámy, osazenými do stávajících zachovalých kamenných sloupků, dle ikonografie. Asfalt na severní cestě bude nahrazen kamennou dlažbou s dlážděným korytem při straně zábradlí s pravidelnými odvodními kanály. Zábradlí bude řešeno jako kopie dle ikonografie (nakoso postavené trámy s nakoso postavenými svislými propojkami) do stávajících kamenných sloupků.

6. STAVEBNĚ-TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

Stávající objekty budou obnoveny tradičními metodami a technologiemi.

6.1 Úřednická budova

Do objektu je zasahováno minimálně. V severovýchodní části přízemí dojde k dostavbě stěny mezi UB_P.08 a UB_P.10 z plných cihel. Stejně tak k zaslepení novodobých dveřních otvorů v UB_P.08 a UB_P.10 dojde zazdívkou. Nová příčka záchodu pod schodištěm je vybudována také z plných cihel. Nově doplňované dveře jsou vyrobené jako kopie dveří mezi UB_P.01 a UB_P.03. Doplňované omítky budou vápenné, dle rozboru zachovalých částí. V patře v jihozápadní části v bytech budou nové příčky vyzděny z pálených plných cihel a opatřeny vápennou omítkou (jedná se o příčky mezi UB_1.01 a UB_1.02 a dále mezi UB_1.07 a UB_1.08). Zaslepení dveřního otvoru mezi UB_1.08 a UB_1.12 bude provedeno cihelnými příčkami tak, aby zůstala

zachována dutina pro vedení instalací. Nové příčky v UB_1.11 až UB_1.13 budou provedené jako lehké rámové s kovovou konstrukcí z ocelových U profilů. Obnova stěny v severovýchodní části patra mezi UB_1.26 a UB_1.28 bude také z plných cihel s vápennou omítkou a doplnění stropních dekorací ve štuky. Zachovalé okna a dveře jsou repasovány. Novodobé prvky nahrazeny kopiemi zachovalých.

6.2 Hospodářský dvůr

Veškeré zazdívky druhotně probouraných otvorů jsou řešeny zdívkou z plných cihel. Nová příčka v jižní části mezi K_P.01 a K_P.02 je z plných cihel, tloušťky 150 mm, opatřená vápennou omítkou. Dveře jsou dřevěné rámové s kazetami a dřevěnými obložkami. Nové příčky v hygienickém zázemí prostoru pro workshopy (HD_P.02 až HD_P.05) jsou také zděné z plných cihel s vápennou omítkou. V podkroví budou odstraněny novodobé příčky v severovýchodní části.

Střešní krytina jihovýchodních objektů je tvořena falcovaným plechem na prkenné bednění. Dojde k demontáži současného provizorního zastřešení a odstarnění vegetace z prostoru střechy a krovu. Krov bude vyspraven. Eternit na objektech severozápadně bude nahrazen štípaným dřevěným šindelem, dle stavu stávající šindelové vrstvy. Stávající zachovalá dlažba dvora bude vyčištěna od vegetace a vyspárována pískem, chybějící dlažba bude doplněna kostkami stejných rozměrů a materiálu.

6.3 Zámek

Veškeré zazdívky a doplňování zdivo bude provedeno z plných cihel. V prvním a druhém patře budou v západním křídle znovuotevřeny dveřní otvory mezi pokoji. Dveře a obložky budou doplněny repasovanými prvky z nálezů v hospodářském dvoře, případně jako jejich kopie. Nové příčky hygienického zázemí Z_1.08 budou provedeny jako lehké rámové konstrukce z kovových U profilů s opláštěním. Stejně tak boxy s koupelnami v apartmánech. Zde bude k opláštěním použity panely s povrchovou imitací bronzu. Nová příčka ve třetí patře mezi Z_3.01 a Z_3.02 bude provedena jako rámová dřevěná konstrukce s prkenným bedněním a vápennou omítkou. Příčky v hygienickém zázemí Z_3.02 budou provedeny jako lehké rámové konstrukce z ocelových U profilů.

6.4 Zahrady a zahradní stavby

Gloriet bude obnoven jako věrná kopie původní stavby. Zdivo bude cihelné z plných cihel. Podlaha trámová s prkenným záklopem a prkennou skládanou krytinou. Strop je nepravá bedněná klenba na ramenátech, omítaná. Krov dřevěný, opatřený šindelem s nátěrem černou olejovou barvou. Okna a dveře jsou jednoduchá dřevěná se zasklením do polodrážky s lištou. Profilace oken a dveří bude převzata z jediného zachovalého křídla nadsvětlíku (dnes uloženo v SH Rožmberk). Dlažba na terase je z velkoformátových žulových desek. Balustráda bude vyrobena jako věrná kopie na základě zbytků a ikonografie z jemnozrebného světlého pískovce.

Loubí je vytvořeno z ocelových ramenátů z I profilů s rozstupem 1500 mm, kotvených do země betonovými patkami. Ramenáty jsou propojené ocelovými pásky na svařované styky. Celá konstrukce je nezávislá na střední salónní části a je natřená zelenou barvou. Okna a dveře střední salónní části jsou řešeny stejně jako okna a dveře gloriety.

Konstrukce plátěného stanu ve vyhlídkové zahradě je mobilní. Tvoří ji 5 dřevěných tyčí, kotvených vypínacími lanky a kolíky. Stan se staví pouze na letní sezónu.

Cesty mají povrch z hrabaného pískového mlatu, který je uložen na hutněném stěrkovém podkladu. Okraje cest jsou opatřeny zapuštěnými ocelovými plechy se zeleným nátěrem.

Konstrukce střechy nad posezením v Tajné zahradě je tvořena dřevěnými trámy, kotvenými do zdiva zámecké budovy, opatřená krytinou ze štípaných dřevěných šindelů. Popínavé rostliny rostou po dřevěných latových trelážích, kotvených do zdiva zámku.

Konstrukce pařeníště je dřevěné se zasklením do polodrážky na tmel. Konstrukce je usazeno do stávající betonové podezdívky. Dřevěné zábradlí teras je přes kovové patky na trnech kotvené do betonu. Schodiště mezi terasami jsou řešena částečně žulovými stupni, částečně zděné z lomového kamene.

6.5 Technická infrastruktura

6.5.1 Elektroinstalace

Elektrické rozvody budou kompletně vyměněny. K jejich umístění budou využity stávající drážky ve zdivu. Stávající vypínače budou nahrazeny replikami porcelánových otočných vypínačů. Osvětlení v zámecké budově bude řešeno převážně skleněnými a dřevěnými závěsnými lustry dle ikonografie.

6.5.2 Vodovod

Zdroj vody je z veřejného vodovodního řadu. Vodovodní potrubí bude kompletně vyměněno. K vedení potrubí budou v maximální možné míře využity stávající drážky ve zdivu. Dále bude potrubí vedeno bývalými komínovými šachtami a ve stropních konstrukcích pod podlahou.

Exteriérový vodovod, který zásobuje vodou zahradní prvky a kašny je veden ze samostatné vodárny v údolí na Tomášském vrchu, odkud je veden v tělese bývalé cesty v bývalém Karlově parku, dále v konstrukci Vysokého mostu a zahradami dále s odbočkami ke stírkám k cisterně ve středu spodního nádvoří a dále ke kašně před dolním hradem. Tento vodovod bude odhalen, opraven a uveden do provozu.

6.5.3 Kanalizace

V maximální možné míře bude využito stávající vedení kanalizačního potrubí, které bude v případě potřeby vyměněno. Nové kanalizační potrubí bude vedeno v rámových příčkách a stropních konstrukcích (mezi trámy stropů a v zásypech kleneb).

Dešťová voda bude sváděna do akumulární nádrže v sadu v jižním svahu pod úřednickou budovou, kde bude voda využívána k zalévání.

6.5.4 Vytápění a ohřev teplé vody

Vytápění a ohřev TV bude zajištěno objektovými kotelny. Jako zdroj tepla budou použity kotle na lehké topné oleje.

V objektu úřednické budovy je kotelna umístěna v místnosti UB_P.11. K zásobování LTO je využit větrací okenní otvor v SZ fasádě. Zámecká budova je zásobována teplem z kotelny v místnosti Z_P.16, kde je zásobování řešeno soutkou a vstupem přes Z_P.15. Kotelna v hospodářském dvoře je umístěna v místnosti HD_P.14 v těsné blízkosti brány a spodního nádvoří. Vytvořením objektových kotlen se minimalizuje rozvod TV a tedy i tepelné ztráty a problémy s vedení rozměrných rozvodů.

Vytápění bude v místnostech řešeno teplovodními radiátory, kde k vedení topné vody budou využity stávající drážky ve zdivu. V zámeckých prostorech (apartmány a sály) budou radiátory umístěny za deštění okenních nik, jejichž parapetní část bude předsunuta na dřevěné konstrukci a kazeta deštění bude nahrazena drátěnou mřížkou. Sály a apartmány zámku budou přitápěny elektrickým topením umístěným v replikách kachlových kamen.

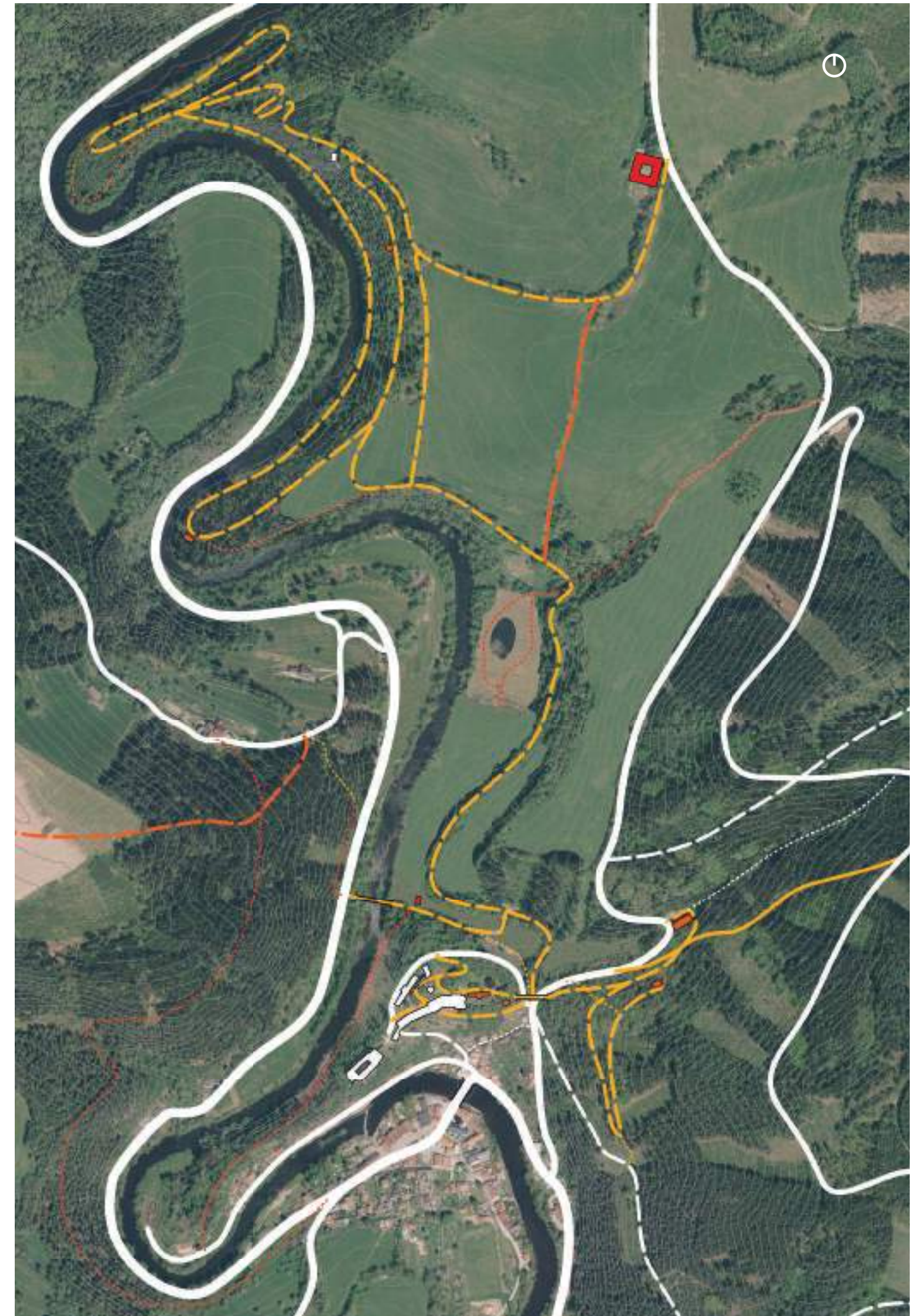
6.5.5 Vzduchotechnika

Většina prostor bude větrána přirozeně. Jen u prostor, které to vyžadují, bude zavedeno nucené větrání.

6.6 Požární řešení

Požární bezpečnost je řešená umístěním požárních hlásičů. Vzhledem k nízkému počtu podlaží, příp. možnosti úniku u zámecké budovy i z druhého patra není nutné řešit chráněné únikové cesty. Směr úniku bude v objektech jasně označen značkami a tabulkami. V každém podlaží bude vyvěšen plán evakuace objektu. V objektech budou rozmístěny přenosné hasící přístroje.

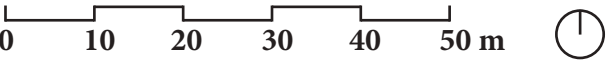
GRAFICKÁ ČÁST

Situace širších vztahů | M 1:10 000

V situaci jsou vyznašeny stávající komunikace (bílé) a původní parkové cesty (žlutě částečně zachovalé, oranžově zaniklé s návrhem na obnovu, červeně nově navrhované). Detailní návrh obnovy krajinářského parku byl zpracován jako ATU v letním semestru 2019 v ateliéru Girsu na FA ČVUT. >

SITUACE ZÁMECKÉHO AREÁLU | M 1:1000

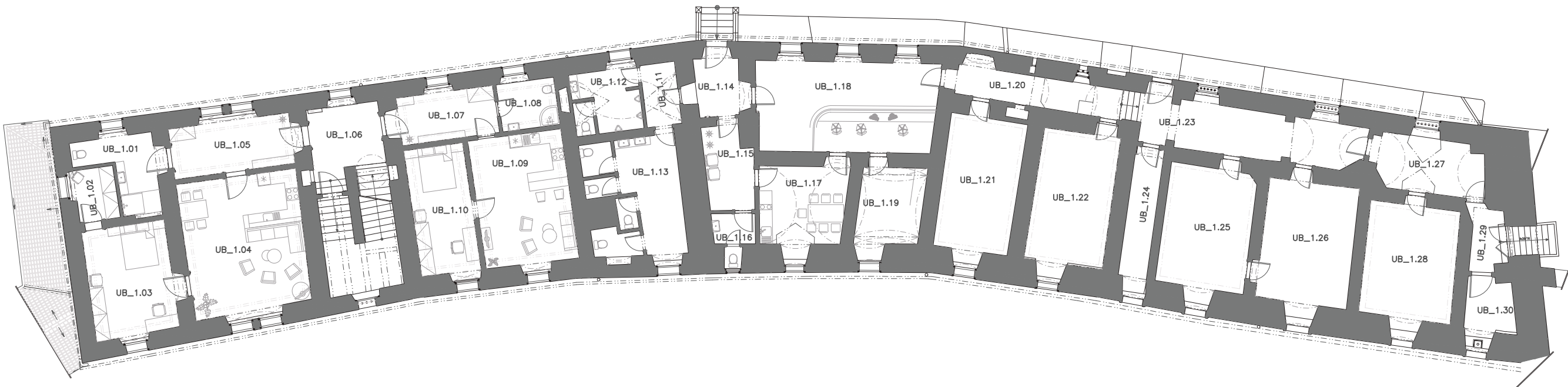
LEGENDA

- Z** zámek
- konferenční centrum s ubytováním
- UB** úřednická budova
- návštěvníké centrum, byty pro zaměstnance
- HD** hospodářský dvůr
- zázemí provozu, garáže
- K** kavárna + ubytování průvodců

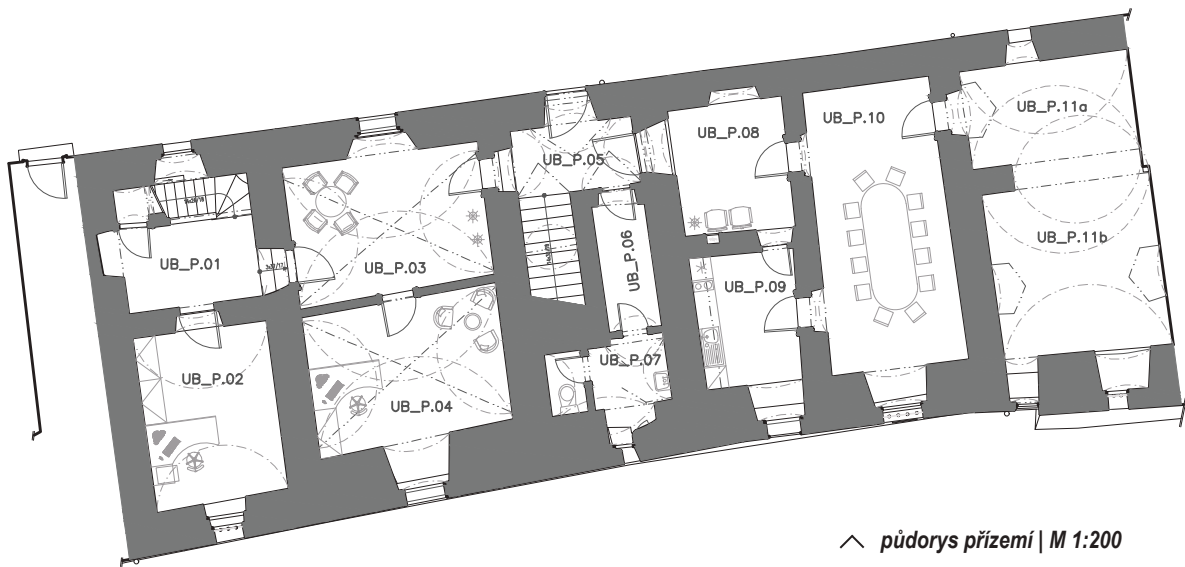
- 1** nádvoří
- 2** posezení u studny
- 3** venkovní posezení kavárny
- 4** parkoviště
- 5** nádrž na dešťovou vodu
- 6** pařeniště
- 7** užitkový skleník
- 8** ovocný sad
- 9** vinice
- 10** tajná zahrada
- 11** formální zahrada
- 12** gloriety
- 13** salon skleníku se zeleným loubím
- 14** most do krajinářského parku
- 15** lípa s kruhovou lavičkou kolem kmene
- 16** buk nachový
- 17** volná zahrada
- 18** středověká věž Jakobínka
- 19** vyhlídková zahrada
- 20** stan s posezením
- 21** kaplička Panny Marie Lurdské
- 22** dětské hřiště
- 23** dolní hrad

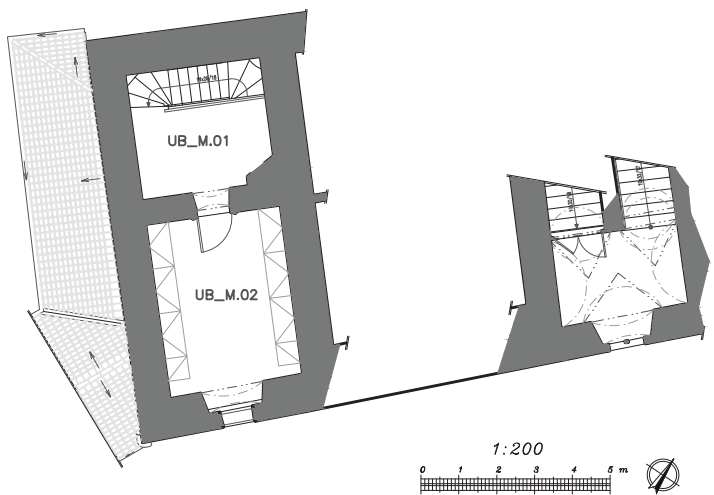

^ půdorys patra | M 1:200

^ půdorys přízemí | M 1:200

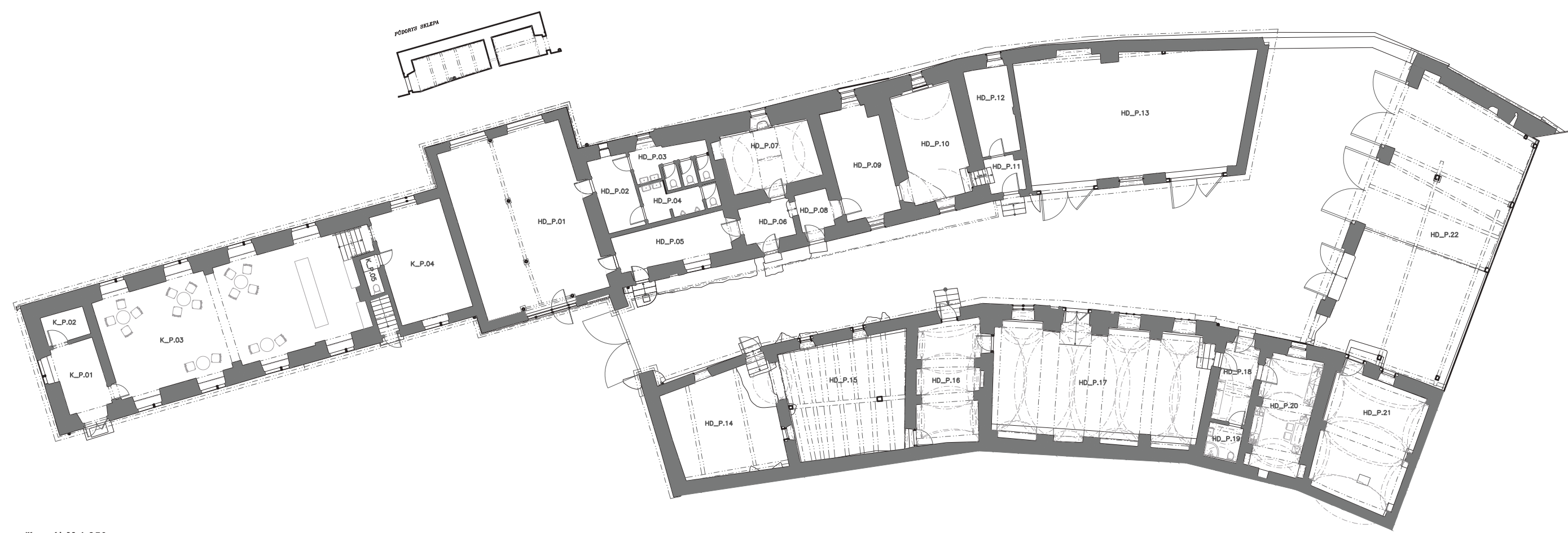

1:200
0 1 2 3 4 5 m

^ půdorys mezipatra | M 1:200

TABULKA MÍSTNOSTÍ PRÍZEMÍ A MEZIPATRA			
číslo míst.	funkce	číslo míst.	funkce
UB_P.01	předsíň	UB_P.08	předsíň
UB_P.02	kancelář zástupce kastelána	UB_P.09	kuchyňka
UB_P.03	předsíň	UB_P.10	jednací místnost
UB_P.04	kancelář kastelána	UB_P.11	kotelna
UB_P.05	schodiště	UB_M.01	předsíň
UB_P.06	chodba	UB_M.02	archiv
UB_P.07	toaleta		

TABULKA MÍSTNOSTÍ PATRA					
číslo míst.	funkce	číslo míst.	funkce	číslo míst.	funkce
UB_1.01	koupelna	UB_1.11	předsíň toalet	UB_1.21	výstavní prostor
UB_1.02	šatna	UB_1.12	pánské toalety	UB_1.22	výstavní prostor
UB_1.03	ložnice	UB_1.13	dámské toalety	UB_1.23	chodba
UB_1.04	obytná místnost	UB_1.14	předsíň	UB_1.24	úklid, sklad
UB_1.05	předsíň	UB_1.15	předsíň	UB_1.25	výstavní prostor
UB_1.06	schodiště	UB_1.16	toaleta zázemí	UB_1.26	výstavní prostor
UB_1.07	předsíň	UB_1.17	kuchyňka	UB_1.27	chodba
UB_1.08	koupelna	UB_1.18	pokladna	UB_1.28	sklad pro výstavy
UB_1.09	obytná místnost	UB_1.19	sklad, archiv	UB_1.29	chodba
UB_1.10	ložnice	UB_1.20	chodba	UB_1.30	úklid, sklad

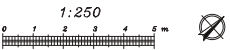
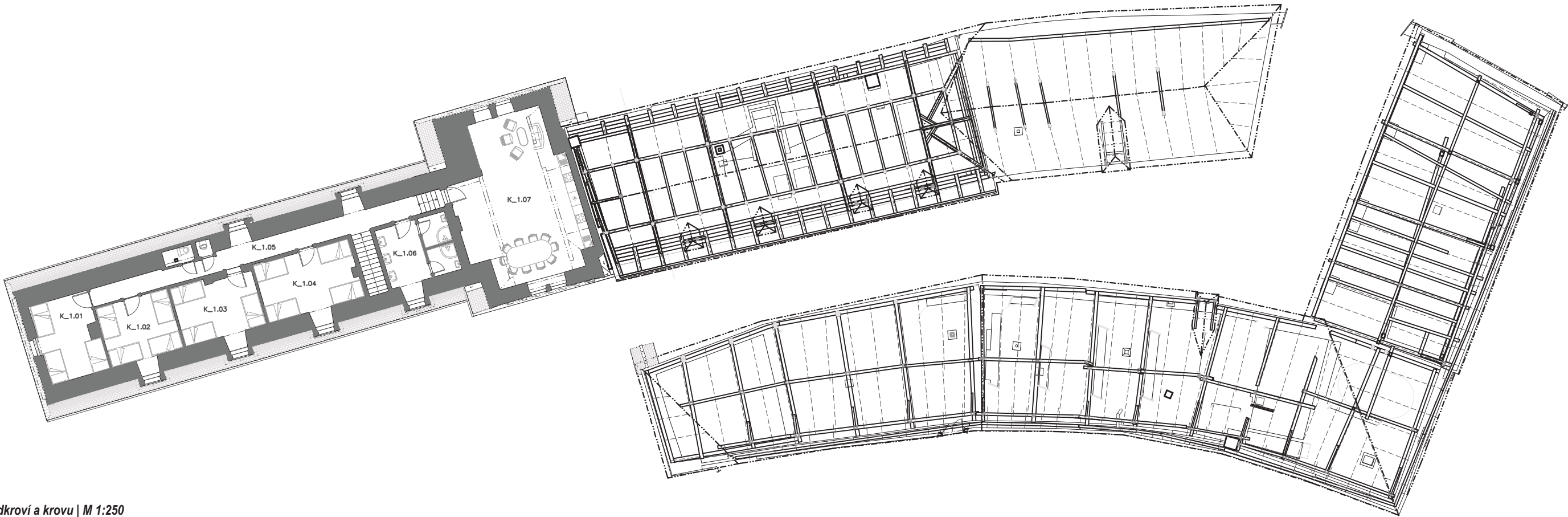

^ půdorys přízemí | M 1:250

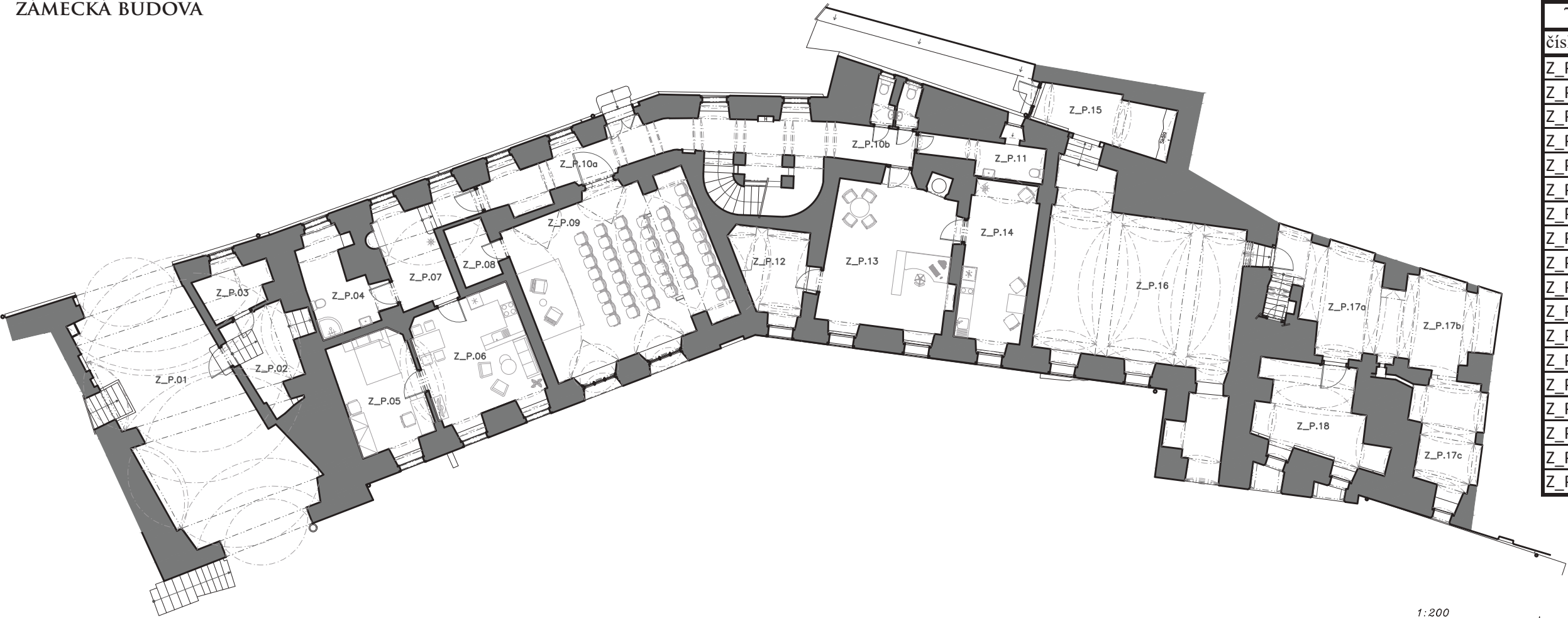

TABULKA MÍSTNOSTÍ PŘÍZEMÍ					
číslo míst.	funkce	číslo míst.	funkce	číslo míst.	funkce
K_P.01	předsíň	HD_P.05	chodba, sklad	HD_P.14	kotelna
K_P.02	sklad	HD_P.06	předsíň	HD_P.15	sklad
K_P.03	kavárna	HD_P.07	prádelna	HD_P.16	malá dílna
K_P.04	zázemí kavárny	HD_P.08	předsíň	HD_P.17	velká dílna
K_P.05	toaleta	HD_P.09	sušárna	HD_P.18	předsíň
HD_P.01	prostor pro workshopy	HD_P.10	žehlárna, sklad prádla	HD_P.19	koupelna
HD_P.02	předsíň toalet	HD_P.11	předsíň	HD_P.20	denní místnost, šatna
HD_P.03	dámské toalety	HD_P.12	sklad	HD_P.21	sklad
HD_P.04	pánské toalety	HD_P.13	garáž pro zaměstnance	HD_P.22	garáž zahradní techniky

^ půdorys podkroví a krovu | M 1:250

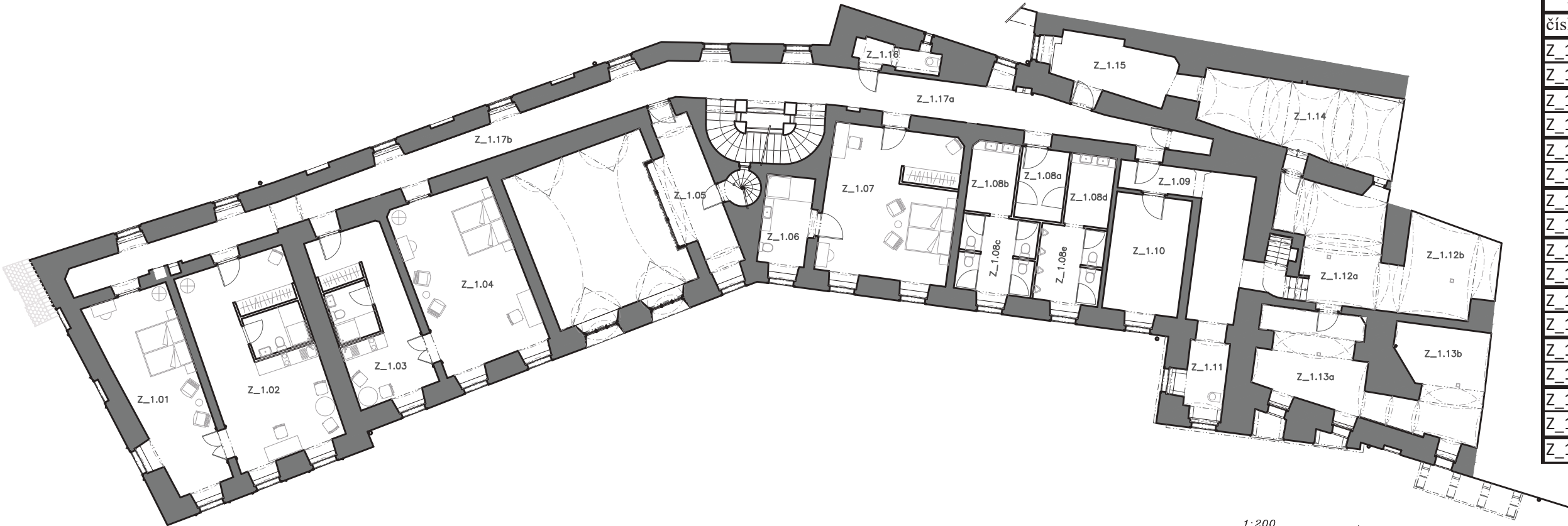

TABULKA MÍSTNOSTÍ PODKROVÍ	
číslo míst.	funkce
K_1.01	pokoj
K_1.02	pokoj
K_1.03	pokoj
K_1.04	pokoj
K_1.05	chodba
K_1.06	sprchy a umývárna
K_1.07	společenská místnost s kuchyní

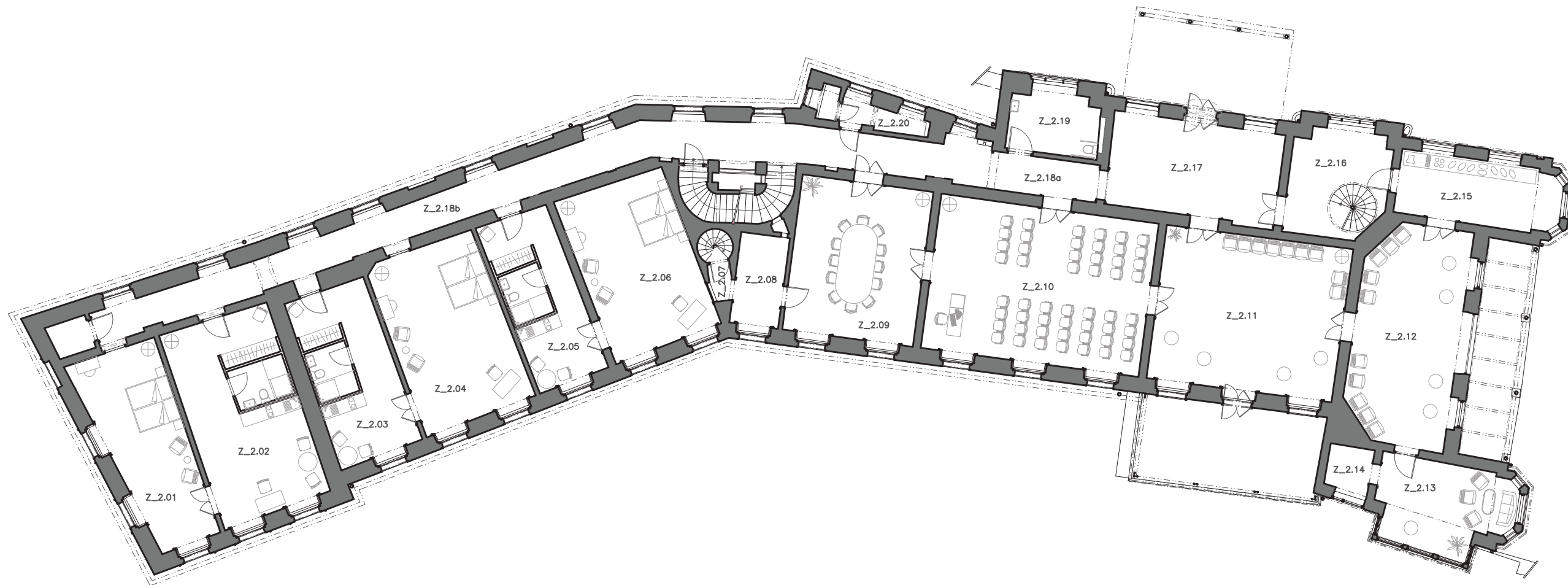
TABULKA MÍSTNOSTÍ PŘÍZEMÍ	
číslo míst.	funkce
Z_P.01	průjezd
Z_P.02	sklad
Z_P.03	sklad
Z_P.04	koupelna
Z_P.05	ložnice
Z_P.06	obytná místnost
Z_P.07	předsíň
Z_P.08	sakristie, sklad
Z_P.09	kaple
Z_P.10	chodba
Z_P.11	úklid
Z_P.12	archiv
Z_P.13	kancelář konf. centra
Z_P.14	kuchyňka
Z_P.15	předsíň
Z_P.16	kotelna
Z_P.17	sklad
Z_P.18	sklad

^ půdorys přízemí | M 1:200

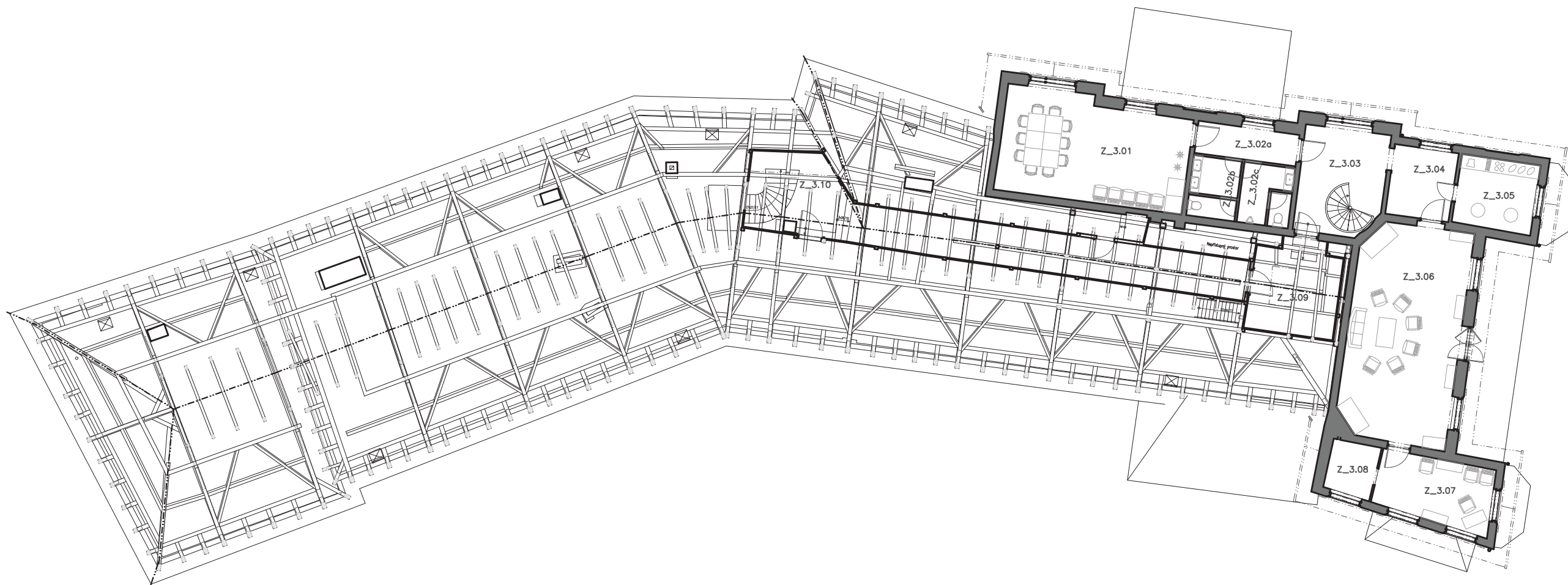
TABULKA MÍSTNOSTÍ 1. PATRA	
číslo míst.	funkce
Z_1.01	ložnice
Z_1.02	místnost se zázemím
Z_1.03	místnost se zázemím
Z_1.04	ložnice
Z_1.05	oratoř
Z_1.06	koupelna
Z_1.07	pokoj
Z_1.08	toalety konf. centra
Z_1.09	chodba
Z_1.10	sklad prádla
Z_1.11	úklid
Z_1.12	sklad
Z_1.13	sklad
Z_1.14	sklad
Z_1.15	sklad
Z_1.16	úklid
Z_1.17	chodba

^ půdorys 1. patra | M 1:200

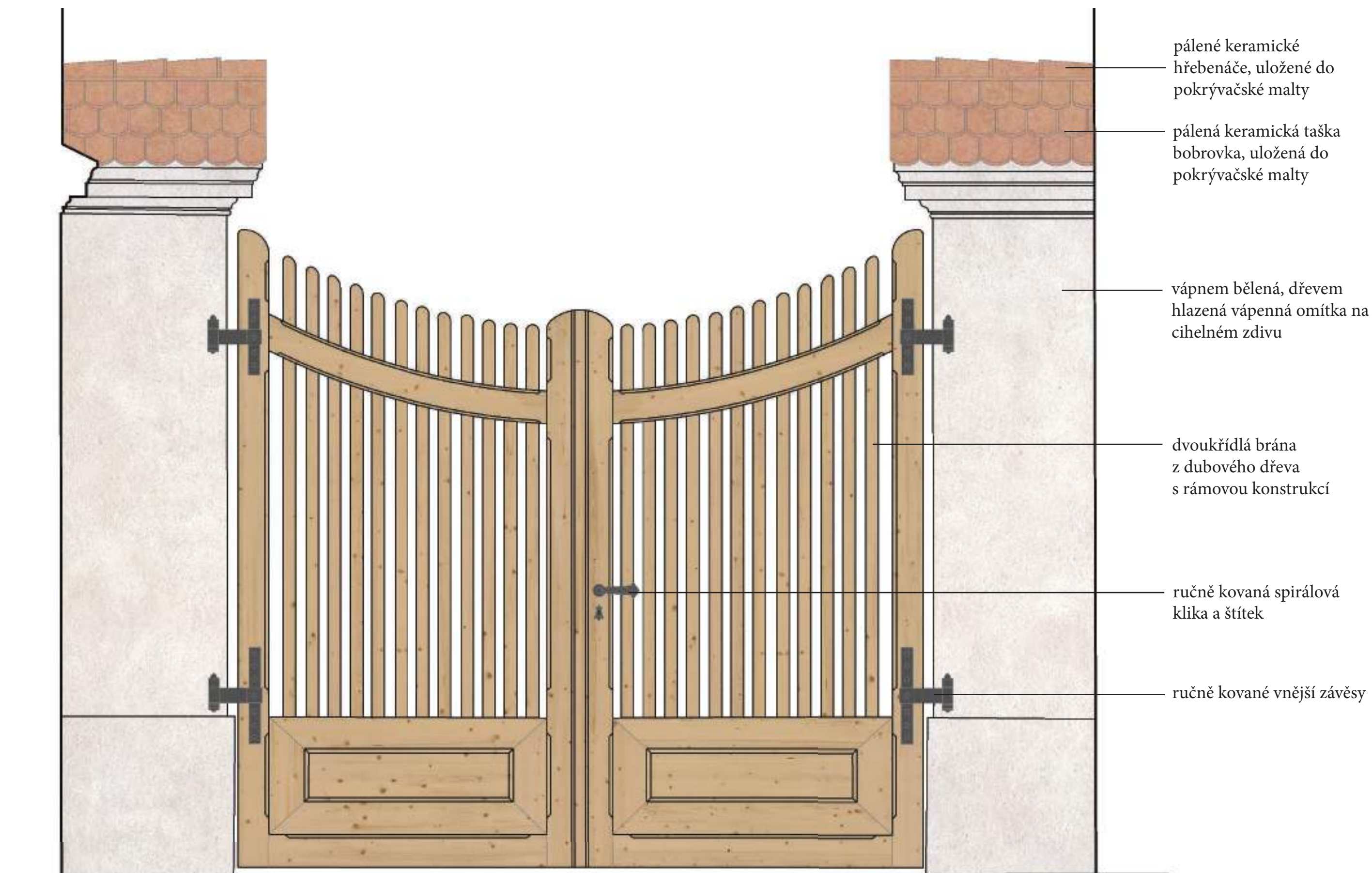
^ půdorys 2. patra | M 1:200

TABULKA MÍSTNOSTI 2. PATRA	
číslo míst.	funkce
Z_2.01	ložnice
Z_2.02	místnost se zázemím
Z_2.03	místnost se zázemím (bezbar.)
Z_2.04	ložnice (bezbar.)
Z_2.05	místnost se zázemím (bezbar.)
Z_2.06	ložnice (bezbar.)
Z_2.07	schodiště na oratoř
Z_2.08	sklad
Z_2.09	malý konferenční sál
Z_2.10	velký konferenční sál
Z_2.11	foyer
Z_2.12	zahradní salon
Z_2.13	salonek
Z_2.14	sklad
Z_2.15	catering
Z_2.16	schodišťová hala
Z_2.17	předsíň
Z_2.18	chodba
Z_2.19	bezbariérové WC
Z_2.20	úklid

^ půdorys 3. patra a krovu | M 1:200

TABULKA MÍSTNOSTI 3. PATRA	
číslo míst.	funkce
Z_3.01	multifunkční místnost
Z_3.02	chodba a hygienické zázemí
Z_3.03	schodišťová hala
Z_3.04	předsíň
Z_3.05	catering
Z_3.06	historická jednací místnost
Z_3.07	salonek
Z_3.08	sklad
Z_3.09	sklad
Z_3.10	chodba

PAMÁTKOVÁ REHABILITACE ZÁMECKÉHO AREÁLU

ROŽMBERK

Práce vznikla v Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze pod vedením prof. Ing. arch. Akad. arch. Václava Girsy jako diplomová práce Martina Kolovského, jejíž obsahem je návrh rekonstrukce a funkčního využití areálu Horního zámku v Rožmberku v návaznosti na hrad Rožmberk. Práce navazuje na předchozí analýzy v rámci diplomního semináře a stavebněhistorickou část, které byly vypracovány v Ústavu památkové péče Fakulty architektury ČVUT v zimním semestru roku 2019 a v letní semestru roku 2020.

Martin Kolovský
diplomová práce - návrhová část (modul památkové péče)
vedoucí práce: prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Gírsa
Ústav památkové péče FA ČVUT

2020

